

บทที่ 13

การพาณิชย์และบริการ

1. การพาณิชย์มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น การทำรายได้ให้แก่รัฐและการเพิ่มพูนรายได้ประชาชาติให้มากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ราคาผลิตผล การเกษตรและปริมาณที่ใช้ภายในประเทศและส่งออกนอกจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ระบบการพาณิชย์ที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปโดยเสรีย่อมก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทั้งผู้ผลิตและผู้ซื้อ พ่อค้าและนักธุรกิจตลอดจนคนกลางระดับต่าง ๆ และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและความอยู่ดีกินดีของประชาชาติ

2. ในปัจจุบันมีบริษัทและห้างหุ้นส่วนเฉพาะที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลอยู่ประมาณ 20,300 แห่ง และมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยประมาณร้อยละ 9 ต่อปี ส่วนธุรกิจการค้าที่มีได้จดทะเบียนมีอีกเป็นจำนวนมากถ้าอัตราการเพิ่มได้เป็นไปตามที่กะประมาณไว้ คาดว่าในอนาคตข้างหน้าการพาณิชย์และบริการต่างๆ ของประเทศจะรุดหน้าไปอีกมาก บทบาทของรัฐในเรื่องนี้ได้แก่ การสนับสนุนเอกชนในการพัฒนาระบบพาณิชย์กรรมให้มีสมรรถภาพสูงขึ้น เพื่อให้สามารถขยายการค้าขายสินค้าและบริการทั้งในตลาดการค้าภายในและต่างประเทศให้กว้างขวางขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมคนไทยให้มีความสนใจในอาชีพการค้าและบริการมากขึ้น นอกจากนี้ รัฐมีหน้าที่ในการรักษาระดับราคาสินค้าเพื่อการบริโภคภายในประเทศซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการครองชีพของประชาชนและเป็นเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญยิ่ง

3. ในด้านการค้ากับต่างประเทศนั้นได้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง มูลค่าสินค้าขาออกได้เพิ่มจาก 10,000 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2504 เป็น 13,000 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2508 ส่วนสินค้าขาเข้าได้เพิ่มจาก 5,500 ล้านบาทเป็น 15,200 ล้านบาท ในระยะเดียวกันดุลการค้าระหว่างประเทศจึงอยู่ในฐานะขาดดุลตลอดมา สาเหตุสำคัญที่สุดได้แก่การสั่งสินค้าประเภททุนซึ่งมีมูลค่าประมาณร้อยละ 20-25 ของมูลค่าสินค้าขาเข้าทั้งสิ้น เนื่องจากการขยายตัวในด้านการลงทุนเอกชนและการลงทุนของรัฐตามแผนพัฒนาอย่างมาก จึงมีการนำเข้าซึ่งเครื่องจักรกล อุปกรณ์และเครื่องมือทุนแรงประเภทต่างๆ เป็นปริมาณสูง แต่มิได้ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับดุลชำระเงินแต่ประการใด เนื่องจากส่วนใหญ่ของสินค้าประเภททุนดังกล่าวชำระด้วยเงินกู้ต่างประเทศและจากการลงทุนของเอกชนจากต่างประเทศและจากเงินผ่อนชำระปรากฏว่าการชำระเงินดังกล่าวเกินดุลทุกปี นอกจากนี้ รัฐยังมีรายได้ประเภทกำบัง เช่น รายได้จากค่าธรรมเนียมต่างๆ

4. ในด้านการบริการต่างๆ นั้นได้เพิ่มความสำคัญขึ้นเป็นลำดับทั้งในด้านการเพิ่มรายได้ประชาชาติ การขยายการจ้างงาน การส่งเสริมอาชีพคนไทยและการเพิ่มคุณภาพให้แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ บริการเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นกิจการที่เอกชนดำเนินการโดยตรง รัฐมีหน้าที่ให้ความสนับสนุนและชักนำอย่างเต็มที่ บริการที่สำคัญเป็นพิเศษได้แก่การบริการส่งเสริม

การท่องเที่ยว การก่อสร้าง การขนส่งและบริการส่วนบุคคล เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่รัฐจะให้ความสนใจในเรื่องนี้ และส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

นโยบาย

5. รัฐมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดระบบพาณิชย์กรรมและการให้บริการของประเทศให้มีระเบียบและมีสมรรถภาพสูงที่สุด โดยอาศัยการแข่งขันอย่างเสรีที่มีขอบเขตเพื่อสาธารณะประโยชน์ และเพื่อส่งเสริมการส่งสินค้าขาออกทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้โดยจะสนับสนุนให้คนไทยสนใจและมีส่วนในการพาณิชย์และบริการมากยิ่งขึ้น โดยจะดำเนินการตามนโยบายดังนี้

5.1 ส่งเสริมให้เอกชนทำการค้าโดยเสรี แต่จะต้องจัดระเบียบวินัยทางการค้าให้รัดกุมยิ่งขึ้นเพื่อให้การค้าขายได้เป็นไปโดยมีระเบียบและด้วยวิธีการอันสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของส่วนรวมทั้งของผู้ผลิต ผู้ซื้อและผู้ขาย และเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการค้าของคนไทย

5.2 ป้องกันมิให้ใช้ระบบการค้าผูกขาดหรือการรวมกลุ่ม ซึ่งจะเป็นผลให้ผู้ผลิตหรือผู้บริโภคเสียเปรียบหรือเสียประโยชน์อันชอบธรรม หรือจะเป็นผลทำให้ทำลายการแข่งขันอันพึงมีตามปกติวิสัยในทางการค้าและการบริการ

5.3 พัฒนาและส่งเสริมการส่งสินค้าขาออก ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้มีปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นทั้งผลิตผลเกษตรและผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ขยายตลาดสินค้าของประเทศไทยในต่างประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และร่วมมือกับต่างประเทศในด้านส่งเสริมการค้าเพื่อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

5.4 กำหนดมาตรฐานและคุณภาพของสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศที่จะส่งออก และที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อประโยชน์ทางการค้า อุตสาหกรรมและการบริโภคทั่วไป

5.6 พยายามลดราคาสินค้าขาออก เช่น ข้าว และพืชผลเกษตรกรรมที่สำคัญอื่นๆ รวมทั้งผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบางอย่างที่ผลิตภายในประเทศ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมแก่ผู้ผลิต ผู้จำหน่ายและผู้อุปโภคบริโภคภายในประเทศ

5.7 ส่งเสริมคนไทยให้มีอาชีพทางการค้าและการให้บริการมากขึ้น โดยจะกำหนดมาตรการช่วยเหลือให้สัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นมาแล้ว ทั้งในด้านวิชาการและการเงิน

5.8 ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศให้กว้างขวางและเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น

5.9 สนับสนุนให้เอกชนประกอบอาชีพด้านบริการต่างๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการที่มีส่วนสนับสนุนเศรษฐกิจส่วนรวมอยู่มาก

เป้าหมาย

6. การค้าส่งและการค้าปลีกใน พ.ศ. 2504 มีมูลค่าโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 17.4 ของรายได้ประชาชาติ และได้เพิ่มขึ้นในอัตราประมาณร้อยละ 9 ในระหว่าง พ.ศ. 2506–2509 ประมาณว่าใน พ.ศ. 2514 การค้าส่งและการค้าปลีกจะมีมูลค่ารวมทั้งสิ้นประมาณร้อยละ 19 ของมวลรวมผลิตภัณฑ์ในประเทศ เฉลี่ยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 8 ต่อปี

เป้าหมายของการค้าของผลิตผลทางเกษตรและผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่สำคัญได้ประมาณไว้ดังนี้

เป้าหมายด้านการพาณิชย์ พ.ศ. 2514

รายการ	ประมาณการ พ.ศ. 2514			ปริมาณการส่งออก พ.ศ. 2508	ปริมาณเพิ่มขึ้น
	ปริมาณการผลิต	การอุปโภคบริโภคและสำรอง	ปริมาณการส่งออก		
ผลิตผลเกษตร					
ข้าวสาร (พันเมตริกตัน)	8,500	6,000	2,500	1,874	626
ยาง(พันเมตริกตัน)	250	15	235	211	24
ข้าวโพด (พันเมตริกตัน)	1,500	100	1,400	812	588
ข้าวฟ่าง(พันเมตริกตัน)	300	-	300	55	245
มันสำปะหลัง(พันเมตริกตัน)	850	50	800	732	68
ปอ (พันเมตริกตัน)	500	117	383	323	61
ใบยาสูบ(พันเมตริกตัน)	88	78	10	6	4
ไม้สัก (พัน ลบ.ม.)	138	88	50	45	5
ไม้ยาง (พัน ลบ.ม.)	580	480	100	59	41
ผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรม					
ดีบุก(พันเมตริกตัน)	32	2	30	20	10
น้ำตาลทรายดิบ(พันเมตริกตัน)	270	240	30	84	54
ซีเมนต์(พันเมตริกตัน)	2,800	2,400	400	104	296
ผ้าไหม (พันหลา)	650	50	600	542	58

7. การกำหนดเป้าหมายได้อาศัยเหตุผลประกอบดังนี้

ผลิตผลเกษตร

7.1 **ข้าว** การส่งข้าวสารไปจำหน่ายต่างประเทศมีปริมาณถึง 1,874,300 ตัน เป็นมูลค่า 4,307 ล้านบาทใน พ.ศ. 2508 คาดว่าใน พ.ศ. 2514 จะมีปริมาณการส่งออก 2,500,000 ตัน ปริมาณการผลิตข้าวสารในที่นี้คิดจากปริมาณข้าวเปลือก 13.7 ล้านตัน คาดว่าราคาข้าวในตลาดโลกจะดีกว่าใน พ.ศ. 2508 เพราะมีความต้องการสูงขึ้นเรื่อย และถ้าได้มีการปรับปรุงโรงสีข้าวเก่าให้มีประสิทธิภาพในการสีข้าวสูงกว่าปัจจุบันและมีการตั้งโรงสีข้าวที่ทันสมัยเพิ่มขึ้นแล้ว คาดว่าจะได้ข้าวที่มีคุณภาพส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้มากขึ้น

7.2 **ยาง** เกือบทั้งหมดของยางที่ส่งออกเป็นยางแผ่น คาดว่าใน พ.ศ. 2514 จะมีปริมาณยางส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้ประมาณ 235,000 ตัน เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2508 เล็กน้อย ทั้งนี้เนื่องจากการแข่งขันกับยางสังเคราะห์และเนื่องจากยางพันธุ์ดีที่ปลูกแทนเฟื่องเริ่มให้ผล ส่วนการใช้ยางเป็นวัตถุดิบในประเทศคาดว่าจะเพิ่มมากขึ้น

7.3 **ข้าวโพด** การส่งข้าวโพดออกไปจำหน่ายต่างประเทศใน พ.ศ. 2508 มีประมาณ 812,000 ตัน เป็นมูลค่า 980 ล้านบาท คาดว่าจะมีปริมาณการส่งออกใน พ.ศ. 2514 ประมาณ 1,400,000 ตัน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการส่งออกใน พ.ศ. 2508 แล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 72.5 การส่งเสริมการปลูกข้าวโพดอย่างจริงจังจะทำให้สามารถส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้มากขึ้นกว่าเป้าหมายถ้าตลาดการค้าต่างประเทศจะมีความต้องการมากขึ้น

7.4 **ข้าวฟ่าง** การส่งข้าวฟ่างออกไปจำหน่ายต่างประเทศใน พ.ศ. 2508 มีปริมาณ 55,000 ตัน เป็นมูลค่า 62 ล้านบาท คาดว่าใน พ.ศ. 2514 จะมีปริมาณการส่งออกทั้งสิ้นประมาณ 300,000 ตัน เป็นมูลค่า 337.3 ล้านบาท เมื่อเทียบกับการส่งออกใน พ.ศ. 2508 แล้วปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว ทั้งนี้ เพราะข้าวฟ่างเป็นสินค้าขาออกใหม่ที่เพิ่งริเริ่ม แต่ความต้องการของต่างประเทศจะเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

7.5 **มันสำปะหลัง** รวมมันสำปะหลังป่น มันสำปะหลังแห้งและแป้งมัน การส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกใน พ.ศ. 2508 มีปริมาณ 732,000 ตัน เป็นมูลค่า 686 ล้านบาท คาดว่าใน พ.ศ. 2514 จะมีปริมาณส่งออกประมาณ 800,000 ตัน เป็นมูลค่าในราคา พ.ศ. 2508 ประมาณ 749.3 ล้านบาท เมื่อเทียบกับการส่งออกใน พ.ศ. 2508 แล้ว ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.2

7.6 **ปอ** ส่วนใหญ่เป็นปอแก้ว การส่งปอออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ใน พ.ศ. 2508 มีปริมาณ 323,000 ตัน เป็นมูลค่า 1,121 ล้านบาท คาดว่าใน พ.ศ. 2514 จะมีการส่งออก 383,000 ตัน เป็นมูลค่าในราคา พ.ศ. 2508 ประมาณ 1,329 ล้านบาท แต่ถ้าจัดให้มีการศึกษาและส่งเสริมการส่งออกอย่างจริงจัง ก็จะสามารถส่งปอออกไปต่างประเทศได้มากกว่านี้

7.7 **ไม้สัก** การส่งไม้สักไปต่างประเทศใน พ.ศ. 2508 มีปริมาณ 45,172 ลบ.ม. เป็นมูลค่า 201 ล้านบาท คาดว่าใน พ.ศ. 2514 จะมีปริมาณการส่งออกประมาณ 50,000 ลบ.ม. คิดเป็นมูลค่าในราคา พ.ศ. 2508 ประมาณ 222.5 ล้านบาท เหตุที่การส่งไม้สักออกนอกไม่ขยายขึ้นมากนัก เป็นเพราะว่าปริมาณไม้สักที่ผลิตได้ไม่อาจขยายเพิ่มขึ้นได้โดยรวดเร็ว

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแร่

7.8 **ดีบุก** การส่งโลหะดีบุกออกไปต่างประเทศใน พ.ศ. 2508 มีปริมาณ 20,501 ตัน เป็นมูลค่า 1,166 ล้านบาท คาดว่าใน พ.ศ. 2514 จะมีปริมาณการส่งออกประมาณ 32,000 ตัน ทั้งนี้ เพราะคาดว่าความต้องการในตลาดโลกจะยังคงอยู่ในระดับสูงกว่าอุปทาน

7.9 **น้ำตาลทรายดิบ** น้ำตาลที่ส่งออกใน พ.ศ. 2508 มีปริมาณ 84,200 ตัน เป็นมูลค่า 100 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นปริมาณน้ำตาลที่รัฐให้เงินอุดหนุน 69,200 ตัน คาดว่าใน พ.ศ. 2514 จะส่งออกไปต่างประเทศประมาณ 30,000 ตัน เพราะรัฐได้เลิกนโยบายอุดหนุนใน พ.ศ. 2509 แต่ถ้การผลิตน้ำตาลทรายดิบภายในประเทศได้รับการปรับปรุงทั้งทางฝ่ายโรงงาน ฝ่ายไร่และด้านบริหารให้มีสมรรถภาพสูงขึ้นกว่าเดิมแล้ว ต้นทุนการผลิตจะต่ำลงกว่าในปัจจุบันถึงขีดขั้นที่สามารถแข่งขันกับราคาในตลาดโลกได้

7.10 **ซีเมนต์** การส่งซีเมนต์ออกไปต่างประเทศใน พ.ศ. 2508 มีปริมาณ 104,301 ตัน เป็นมูลค่า 40.8 ล้านบาท คาดว่าการผลิตซีเมนต์และผลิตภัณฑ์ซีเมนต์จะเพิ่มปริมาณมากขึ้นเป็นลำดับ และอาจจะส่งออกได้ประมาณ 400,000 ตันใน พ.ศ. 2514

โครงการ

8. เพื่อปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว มีโครงการที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้

8.1 การขยายตลาดการค้า มีสาระสำคัญของโครงการดังนี้

1) ศึกษาและติดตามภาวะของสินค้าของตลาดภายในและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ผลิตมีทางจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนจะพยายามเพิ่มประเภทปริมาณและมูลค่าของสินค้าที่ส่งออกและหาตลาดต่างประเทศให้กว้างขวางออกไป และแนะนำให้เกษตรกรและอุตสาหกรรมเพิ่มปริมาณการผลิตสินค้าและประเภทของสินค้าที่มีความต้องการมากขึ้น

2) เผยแพร่สินค้าไทยให้เป็นที่รู้จักและเกิดความนิยมทั้งในตลาดภายใน และต่างประเทศ โดยการแสดงสินค้าไทยในงานแสดงสินค้านานาชาติที่จัดให้มีขึ้นภายในประเทศและนอกประเทศ การส่งคณะผู้แทนทางการค้าไปต่างประเทศ การโฆษณาโดยวิธีอื่นๆ

3) ส่งเสริมสินค้าขาออกโดยจัดระเบียบการส่งสินค้าออกให้รัดกุมและมีความเหมาะสมเพื่อป้องกันการแข่งขันเกินควรระหว่างผู้ค้าส่งออกและการปฏิบัติที่ละเมิดสัญญา

การค้า กับจะกำหนดและดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานและคุณภาพของสินค้าไทยให้เป็นที่เชื่อถือของตลาดต่างประเทศ และหาทางขจัดวิธีการที่ทำให้ต้นทุนของสินค้าส่งออกสูงขึ้นโดยไม่จำเป็น

4) ส่งเสริมให้คนไทยทำการค้ากว้างขวางขึ้น โดยสนับสนุนให้การศึกษาในด้านความรู้และบริการเกี่ยวกับการค้า

5) พิจารณาจัดระบบการค้าโดยให้เกษตรกรผู้ผลิตมีส่วนได้รับประโยชน์จากการค้าผลิตผลของตนสูงขึ้นและในราคาที่เป็นธรรม

6) จัดระบบคลังสินค้าและฉางสาธาณะ สำหรับผลิตผลเกษตรกรรม เพื่อสนองนโยบายการช่วยเหลือเกษตรกร

8.2 การวิจัยและพยากรณ์การค้า ศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตลาดการค้าต่างๆ ของประเทศ ตลอดจนการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเพื่อใช้ประกอบในการพิจารณาส่งเสริมการค้าประเภทต่างๆ และแก้ไขระบบการตลาดให้มีสมรรถภาพยิ่งขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวบรวมสถิติและข้อสนเทศอันจำเป็นแก่การผลิตและการจำหน่ายสินค้าการเกษตรและอุตสาหกรรม เพื่อพยากรณ์การค้าและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

8.3 การพยุงระดับราคาสินค้า

1) พยุงระดับสินค้าการเกษตรกรรมที่สำคัญๆ เช่น ข้าว ให้ดำรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค

2) ศึกษาระดับราคาขายส่ง ขายปลีก และดัชนีค่าครองชีพเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาโยบายเศรษฐกิจและการรักษาระดับราคาสินค้า

งบทพัฒนา

9. ในระยะของแผนได้กำหนดว่าจะตั้งบพัฒนาการพาณิชย์ประมาณ 180 ล้านบาท เป็นงบประมาณแผ่นดินทั้งสิ้น

บริการ

10. ในด้านบริการต่างๆ ของเอกชน มีลู่ทางที่จะก้าวหน้าไปได้มาก โดยอาศัยการสนับสนุนของรัฐบาลชั้นพื้นฐาน การชักนำและมาตรการอุดหนุนอื่นๆ สำหรับในระยะของแผนนี้ บริการที่จะทวีความสำคัญขึ้นมากได้แก่บริการขนส่ง การก่อสร้างและการส่งเสริมการท่องเที่ยว

บริการขนส่ง

11. ระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะการขนส่งเป็นเครื่องเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมผลิตในสาขาต่างๆ บริการขนส่งจึงมีความสำคัญทั้งในด้านการลดต้นทุนการผลิตและการจำหน่าย ตลอดจนการขยายตลาดของสินค้าที่ผลิตอยู่แล้ว รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าและการหาตลาด

สำหรับสินค้าประเภทใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอีก ทั้งนี้ จะเป็นการช่วยให้การเกษตร อุตสาหกรรมและการค้าขยายตัวได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

12. บริการขนส่ง ในภาคเอกชนของประเทศไทยส่วนใหญ่ประกอบด้วยบริการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าทั้งทางถนนและทางน้ำ ส่วนการขนส่งทางรถไฟและทางอากาศ ตลอดจนการทำเรือเดินทะเลนั้นเป็นงานของรัฐวิสาหกิจ ในปัจจุบันการขนส่งทางถนนเป็นกิจการที่สำคัญที่สุดทั้งในด้านการขนส่งสินค้าและผู้โดยสาร ในระหว่าง พ.ศ. 2504-2508 กิจการขนส่งของรัฐและของเอกชนมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยต่อปีประมาณร้อยละ 11 ต่อปี และจะมีการนำอุปกรณ์การขนส่งจากต่างประเทศเข้ามาเป็นมูลค่าประมาณ 11,000 ล้านบาท เทียบกับ 6,200 ล้านบาท ระหว่าง พ.ศ. 2504-2508 ในระยะเดียวกันคาดว่าจำนวนยานยนต์ทุกประเภทที่จดทะเบียนจะเพิ่มขึ้นจากประมาณ 365,000 คันในปี 2509 เป็น 985,000 คันใน พ.ศ. 2514

13. ปัญหาและอุปสรรค ถึงแม้ว่าบริการขนส่งในภาคเอกชนจะขยายตัวขึ้นมากในระยะของแผนพัฒนาฉบับที่ 1 ก็ตาม แต่กิจการขนส่งเอกชนในปัจจุบันก็ยังประสบอุปสรรคอยู่หลายประการส่วนใหญ่เป็นอุปสรรคด้านการขาดความชำนาญในการบริหาร การจัดการ และในการบำรุงรักษาอุปกรณ์การขนส่งต่าง ๆ ซึ่งทำให้มีการสิ้นเปลืองในการลงทุนเกินสมควร นอกจากนั้น หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและส่งเสริมกิจการขนส่งเอกชนยังขาดสถิติข้อมูลอยู่อีกมาก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่ เพื่อเป็นการแก้ไขอุปสรรคดังกล่าวให้ลุล่วงไป รัฐมีนโยบายและแนวทางที่จะพัฒนากิจการขนส่งเอกชนดังต่อไปนี้

14. นโยบาย จุดประสงค์สำคัญของนโยบายพัฒนาบริการขนส่งในภาคเอกชน คือ การจัดสร้างระบบบริการการขนส่งของเอกชนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น มีความมั่นคงและมีความปลอดภัยเพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในภาคเอกชนและของประเทศเป็นส่วนรวม

15. แนวทางในการดำเนินงาน เพื่อดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว รัฐจะได้พิจารณา กำหนดแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

15.1 ดำเนินการสำรวจและศึกษาข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับกิจการขนส่งเอกชนทั้งทางน้ำและทางบกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเกี่ยวกับปริมาณการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารระหว่างจังหวัดต่างๆ และภายในจังหวัดและวางแผนบริการขนส่งระยะยาวรวมทั้งศึกษาความจำเป็นที่จะต้องส่งสินค้าประเภททุนด้านการขนส่งเพื่อสนองความต้องการภายในประเทศด้วย ทั้งนี้ จะต้องสำรวจวิจัยและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและปัญหาในการขนส่งทั่วประเทศ การสำรวจปริมาณการขนส่งทางถนนและทางน้ำทั่วราชอาณาจักร

15.2 สถิติและข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและศึกษาต่างๆ จะเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับปรุงระบบการขนส่งเอกชนที่มีสมรรถภาพสูง โดยอาศัยมาตรการต่างๆ เช่น การประสานเส้นทางและบริการขนส่งทางน้ำและทางบก การจัดตั้งสถานีขนส่งสินค้าเป็นระยะตามแหล่งชุมทาง การใช้เครื่องทุ่นแรงในการถ่ายเทและขนส่งสินค้า การใช้คลังสินค้าและอุปกรณ์การขนส่งที่ทันสมัย วิธีการป้องกันมิให้สินค้าชำรุดหรือเสียหายในระหว่างการขนส่ง เป็นต้น สำหรับบริการขนส่งที่เป็นรัฐวิสาหกิจก็จะได้มีการพิจารณาปรับปรุงบริการให้มี

ประสิทธิภาพและประสานกับบริการขนส่งของเอกชนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ให้มีการแข่งขันกับเอกชน

15.3 การขยายตัวอย่างรวดเร็วในระบบเศรษฐกิจได้ทำให้ความต้องการบริการขนส่งสินค้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านสินค้าเข้าและสินค้าออก การประสานงานระหว่างบริการขนส่งสาขาต่างๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

การก่อสร้าง

16. การก่อสร้างเป็นกิจกรรมสาขาหนึ่งที่ได้ขยายตัวเป็นอย่างมาก ใน พ.ศ. 2509 ประมาณว่า กิจการก่อสร้างมีอัตราส่วนประมาณร้อยละ 5.0 ของมวลรวมผลิตภัณฑ์ในประเทศ และคาดว่าจะเพิ่มเป็นร้อยละ 5.8 ในปี พ.ศ. 2514 คิดเป็นอัตราการเพิ่มถัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ 12.0 ต่อปีในระหว่างปี พ.ศ. 2510-2514 การขยายตัวอย่างรวดเร็วของกิจการก่อสร้างย่อมมีผลต่อการขยายตัวในการอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง เป็นต้น และมีผลต่อการเพิ่มรายได้ประชาชาติในที่สุด จำนวนคนงานในกิจการก่อสร้างจะเพิ่มขึ้นจากประมาณ 110,000 คน ในปี พ.ศ. 2509 เป็น 160,000 คนในปี พ.ศ. 2514 หรือในอัตราการเพิ่มถัวเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี

17. ในด้านการสะสมทุน การก่อสร้างเป็นองค์ประกอบอันสำคัญของการสะสมทุนในประเทศไทย โดยมีมูลค่าเฉลี่ยแต่ ละปีประมาณครึ่งหนึ่งของการสะสมทุนทั้งสิ้น ในระหว่างปี พ.ศ. 2504-2508 การก่อสร้างส่วนใหญ่จะเป็นของเอกชน ซึ่งคิดเทียบได้เท่ากับประมาณร้อยละ 60 ของมูลค่าการก่อสร้างทั้งสิ้น ส่วนที่เหลือเป็นการก่อสร้างของรัฐ จะเห็นได้ว่าในระยะของแผนพัฒนาฉบับแรกการก่อสร้างเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวเร็วที่สุด มีมูลค่าเพิ่มขึ้นในอัตราประมาณร้อยละ 15 ต่อปี คาดว่าการสะสมทุนด้านการก่อสร้างของเอกชนจะขยายตัวประมาณร้อยละ 6 ต่อปี ต่ำกว่าการก่อสร้างของรัฐซึ่งจะมีอัตราการเพิ่มสูงขึ้นมาก คือประมาณร้อยละ 12 ต่อปี และจะมีผลในระยะของแผนพัฒนาฉบับที่สอง ให้การสะสมทุนด้านการก่อสร้างเป็นส่วนรวมขยายตัวขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 8 ต่อปี การก่อสร้างของเอกชนที่มีมูลค่าอยู่ในอันดับสูงสุดในระยะของแผนพัฒนาฉบับที่สองได้แก่อาคารพาณิชย์ซึ่งมีมูลค่า 7,950 ล้านบาท และที่พักอาศัยซึ่งมีมูลค่าประมาณ 7,600 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 28 และร้อยละ 26 ของมูลค่าการก่อสร้างในเขตเทศบาลทั้งสิ้นตามลำดับ

ตารางที่ 1

ประมาณมูลค่างานก่อสร้างของเอกชนในเขตเทศบาล พ.ศ. 2510-2514

(ล้านบาท)

	ยอดรวม	อาคารที่พักอาศัย				สิ่งปลูกสร้างประเภทอื่น ๆ			
		ไม้	คอนกรีต	วัสดุอย่างอื่น	รวม	ไม้	คอนกรีต	วัสดุอย่างอื่น	รวม
2509	4,650	640	630	60	1,320	210	3,060	60	3,330
2510	5,050	670	660	60	1,390	220	3,360	70	3,650
2511	5,540	710	700	60	1,470	250	3,760	70	4,080
2512	5,800	740	730	60	1,530	260	3,930	80	4,270
2513	6,150	780	770	60	1,610	280	4,180	80	4,540
2514	6,210	800	790	60	1,650	280	4,200	80	4,560
รวม	28,750	3,700	3,650	300	7,650	1,290	19,430	380	21,100

ที่มา : ส่วนรายได้ประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

18. ในระยะของแผนพัฒนาฉบับนี้ รายจ่ายสำหรับการก่อสร้างของรัฐจะมีมูลค่าประมาณ 28,500 ล้านบาท แยกเป็นงบประมาณแผ่นดิน 19,400 ล้านบาท เงินกู้และเงินช่วยเหลือ 5,200 ล้านบาท และแหล่งอื่นๆ 3,900 ล้านบาท การก่อสร้างของรัฐส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้บริษัทก่อสร้างเอกชนรับประมูลไปดำเนินการ จึงนับเป็นการส่งเสริมกิจการก่อสร้างเอกชนด้วย

ตารางที่ 2

เงินทุนที่ใช้สำหรับการพัฒนาการก่อสร้างของรัฐบาล พ.ศ. 2510-2514

(ล้านบาท)

	งบประมาณ	เงินกู้และ	แหล่งอื่นๆ	รวม
การเกษตร	4,500	1,180	80	5,760
การคมนาคมและขนส่ง	5,200	2,600	1,370	9,170
อุตสาหกรรมและเหมืองแร่	300	80	500	880
การพลังงาน	1,000	600	750	2,350
การพัฒนาชุมชนชน	2,400	400	1,200	4,000
การสาธารณสุข	1,100	140	-	1,240
การศึกษา	2,400	200	-	2,600
การบริหารและป้องกันประเทศ	2,500	-	-	2,500
รวม	19,400	5,200	3,900	28,500

ที่มา : ส่วนรายได้ประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

19. ปัญหาและอุปสรรค ธุรกิจการก่อสร้างของประเทศไทยประกอบด้วยบริษัทห้างร้านและผู้รับเหมาทั่วไปประมาณ 4,000 ราย ส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็ก ในปัจจุบันนี้มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการซึ่งธุรกิจการก่อสร้างกำลังประสบอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อสร้างของเอกชนนั้นยังไม่มีแยกประเภทและมาตรฐานผู้รับเหมาก่อสร้าง ทำให้ผู้รับเหมาก่อสร้างที่มีฐานะทางการเงินไม่มั่นคงและมีประสบการณ์น้อยอาจเข้าทำการประมูลและรับเหมาก่อสร้างรายใหญ่เกินความสามารถของตนเอง ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้ว่าจ้างและต่อธุรกิจการก่อสร้างอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเรื่องเงินทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยแพง และธนาคารพาณิชย์ส่วนมากเรียกเงินคืนที่ดินเป็นหลักประกัน สถาบันการเงินอื่นที่จะเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาวยังไม่เจริญเติบโตพอที่จะสนองความต้องการด้านเงินทุนของอุตสาหกรรมก่อสร้างได้ ในระยะปลายของแผนพัฒนาฉบับแรกภาคก่อสร้างได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากเกิดการขาดแคลนในวัสดุสำคัญ คือ ไม้และปูนซีเมนต์ ในระยะแรกของแผนพัฒนาฉบับที่สองคาดว่าจะการขาดแคลนไม้จะไม่บรรเทาลง นอกจากอุปสรรคดังกล่าวแล้วยังมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนวิศวกรและช่างฝีมือในวิสาหกิจก่อสร้าง ปัญหาอื่นในด้านเดียวกันเป็นเรื่องมาตรฐานวัสดุก่อสร้างและมาตรฐานการก่อสร้าง เช่น ผู้รับเหมาก่อสร้างใช้วัสดุที่ไม่ตรงตามมาตรฐานและสถาปนิกออกแบบไม่สมบูรณ์ เป็นต้น

20. นโยบาย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว มีความจำเป็นที่รัฐจะพิจารณาดำเนินนโยบายและแนวทางเพื่อพัฒนากิจการก่อสร้างดังต่อไปนี้

20.1 ส่งเสริมให้ธุรกิจก่อสร้างเอกชนให้เจริญก้าวหน้าและมีฐานะมั่นคงรวมทั้งการผลิตกำลังคนประเภทต่างๆ ในระดับคุณวุฒิและฝีมือให้เพียงพอกับความต้องการ

20.2 สนับสนุนให้มีการวิจัยในวิทยาการและวัสดุก่อสร้าง และนำผลของการวิจัยนั้นมาใช้ประโยชน์ในกิจการก่อสร้าง เพื่อหาทางลดต้นทุนการก่อสร้างและเพื่อปรับปรุงวิธีการก่อสร้างให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐานสูงขึ้น

20.3 สนับสนุนให้มีการผลิตวัสดุการก่อสร้างที่มีคุณภาพดีและมีมาตรฐานอันเหมาะสมให้เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ

21. แนวทาง

21.1 เงินทุนการก่อสร้าง ความต้องการของเงินทุนด้านการก่อสร้างอาจแยกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ ความต้องการเงินทุนของผู้ประกอบกิจการและความต้องการเงินทุนของผู้ว่าจ้างก่อสร้าง เพื่อเป็นการสนองความต้องการทั้ง 2 ประเภทนี้ควรที่จะวางมาตรการส่งเสริมให้สถาบันการเงินให้กู้เพื่อลงทุนในการก่อสร้างมากและสะดวกขึ้น สำหรับการก่อสร้างของทางราชการควรจะได้จัดระเบียบเงื่อนไขการเงินให้สะดวกขึ้นเช่นกัน

21.2 มาตรฐานและวิทยาการก่อสร้าง ส่งเสริมให้กิจการก่อสร้างมีมาตรฐานและวิทยาการก่อสร้างสูงขึ้น โดยพิจารณาออกกฎระเบียบในการดำเนินงานก่อสร้างที่เหมาะสม และส่งเสริมกิจการของสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมก่อสร้าง เช่น

สมาคมสถาปนิกสยาม สมาคมวิศวกรรมแห่งประเทศไทยและสมาคมช่างเหมาแห่งประเทศไทย เป็นต้น ตลอดจนส่งเสริมด้านการวิจัยและวิชาชีพก่อสร้างและการผลิตช่างฝีมือด้านการก่อสร้าง โดยเปิดให้มีการฝึกอบรมทางวิชาการก่อสร้างโดยเฉพาะ และวางแนวกรอบรม ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

21.3 วัสดุก่อสร้าง เพื่อให้การผลิตวัสดุการก่อสร้างมีจำนวนพอเพียงกับความต้องการที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและส่งเสริมอุตสาหกรรมประเภทนี้ รัฐจะสนับสนุนให้มีการขยายการผลิตวัสดุก่อสร้างภายในประเทศ นอกจากนี้ รัฐจะกำหนดคุณภาพมาตรฐานและเกณฑ์ลักษณะเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์วัสดุก่อสร้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการผลิต การออกแบบ และการก่อสร้างและการประหยัดค่าก่อสร้าง

บริการส่งเสริมการท่องเที่ยว

22. การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นบริการอย่างหนึ่งที่นับวันจะมีความสำคัญต่อกิจกรรมของเศรษฐกิจของประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ ในปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวได้นำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นอันดับที่เจ็ดของการค้าขาออก กล่าวคือ ใน พ.ศ. 2507 มีจำนวนประมาณ 400 ล้านบาท และมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 10-15 ต่อปี

ตารางที่ 3

จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว			รายได้จากนักท่องเที่ยว (ล้านบาท)		
	รวม	จากโพ้นทะเล	จากประเทศเพื่อนบ้าน	รวม	จากโพ้นทะเล	จากประเทศเพื่อนบ้าน
2504	107,754	107,754	-	250	250	-
2505	103,809	130,809	-	310	310	-
2506	195,076	134,271	60,805	506	282	112
2507	211,924	158,588	53,336	430	332	98
2508	244,000	175,192	68,808	522	384	138
2509	281,000	201,000	79,242	640	470	170
2510	322,000	241,000	81,000	654	506	138
2511	371,000	278,000	93,000	752	582	170
2512	426,000	319,000	107,000	866	670	196
2513	490,000	367,000	123,000	996	770	226
2514	564,000	422,000	142,000	1,148	886	262

ที่มา : สถิติ พ.ศ. 2504–2509 ได้จากกองตรวจคนเข้าเมือง กรมตำรวจ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

23. แนวทาง แนวทางการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีดังนี้

23.1 ขยายงานโฆษณาและงานเผยแพร่ในต่างประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยร่วมมือและประสานงานกับบริการเอกชนในด้านนี้และบริษัทการบินต่างประเทศ

23.2 ปรับปรุงระเบียบการและพิธีการต่างๆ เพื่อจะอำนวยความสะดวกและให้ความสะดวกทุกด้านแก่นักทัศนาจร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเดินทางเข้าออกทั้งภายในและต่างประเทศ

ปัญหาสำคัญและความคาดหมายในอนาคต

24. นโยบายพัฒนาการพาณิชย์และบริการที่วางไว้ได้เน้นหนักไปในทางที่จะให้เอกชนทำการโดยเสรีภายในขอบเขตที่เหมาะสม โดยรัฐจะช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนทางวิชาการและสนับสนุนให้คนไทยได้ประกอบการค้าและบริการมากขึ้น ทั้งจะพยายามแก้ไขลดอุปสรรคที่ยังมีอยู่และที่จะปรากฏขึ้นต่อไปให้เหลือน้อยที่สุด อุปสรรคที่สำคัญและแนวทางแก้ไขมีดังนี้

24.1 ระบบการค้าของประเทศในปัจจุบันยังขาดประสิทธิภาพและความเป็นระเบียบทำให้ต้นทุนสินค้าสูงกว่าที่ควร และเปิดโอกาสให้มีการแสวงหากำไรโดยไม่ชอบธรรมได้มาก โดยทั่วไปแล้วพ่อค้าคนกลางโดยเฉพาะในชนบทยังเอาไรต์เอาเปรียบผู้ผลิตเป็นประจำกรณีเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดความสูญเสียในด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก จึงควรที่รัฐจะพึงใช้มาตรการต่างๆ แก้ไขปรับปรุงระบบตลาดรวมทั้งป้องกันการหลบหนีภาษีด้วย ทั้งนี้ มาตรการซึ่งพึงใช้ดำเนินการได้ทันทีได้แก่การแก้ไขกฎหมายบางฉบับให้เหมาะสมและออกกฎหมายใหม่ที่จำเป็น เช่น พระราชบัญญัตินิติบุคคลทางธุรกิจเป็นต้น การลงโทษผู้ฝ่าฝืนให้หนักขึ้น และการปรับปรุงหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการพยากรณ์และวิเคราะห์สถานการณ์การค้าเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบทั่วกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนภูมิภาค

24.2 ในด้านการส่งสินค้าออก ปรากฏว่ายังมีบริษัทห้างร้านเป็นจำนวนมากดำเนินกิจการโดยไม่สุจริต และได้ดำเนินวิธีการปฏิบัติหลายประการเป็นการหลอกลวงลูกค้าต่างประเทศ ทำให้ชื่อเสียงของประเทศและการค้าต่างประเทศต้องเสียหาย โดยที่กฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่รัดกุมรัฐจึงควรจะได้ดำเนินการให้มีกฎหมายในเรื่องนี้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์

24.3 การส่งเสริมให้คนไทยประกอบการค้าอย่างกว้างขวางทำได้ยากเพราะปกติคนไทยที่สนใจทางการค้ามีทุนรอนน้อยไม่อาจจะเช่าทำเลที่เหมาะสม ควรจะได้มีการพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่คนไทยที่สนใจทางการค้าได้มีโอกาสประกอบการค้าโดยสะดวกและมีลู่ทางขยายงานมากขึ้น รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินด้วยโดยมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

24.4 หน่วยราชการต่างๆ ควรจะประสานงานและวางแผนงานเพื่อให้เป็นเครื่องมือของรัฐในการดำเนินงานตามนโยบาย เช่น การส่งเสริมให้เกษตรกรมีบทบาทในการค้าผลิตผลของตนและการพยุงราคาสินค้า เป็นต้น

25. ในด้านความคาดหมายระยะยาวนั้น ไม่มีปัญหาว่าการพาณิชย์และบริการจะเจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นเงาตามตัวความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ ในเมื่อรัฐได้ดำเนินการตามมาตรการส่งเสริมให้มีการค้าได้เป็นไปโดยเสรีอย่างแท้จริงแล้ว การค้าที่สำคัญทั้งในพระนครและต่างจังหวัดจะเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง จึงจะต้องจัดระบบการค้าและตลาดให้มีระเบียบเรียบร้อยดีขึ้น ในด้านการค้าระหว่างประเทศนั้นมูลค่าขาออกและขาเข้าจะเพิ่มขึ้นในอัตราสูงต่อไป ทั้งนี้ เพราะตลาดการค้าต่างประเทศยังมีความต้องการสินค้าออกประเภทหลักของไทยอีกมา ส่วนในด้านสินค้าขาเข้า สินค้าประเภททุนและวัตถุดิบเพื่ออุตสาหกรรมจะเพิ่มมากขึ้นตามการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของประเทศ.

บทที่ 14

การพัฒนาสังคมและสาธารณูปการ

1. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรกได้ช่วยให้ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นมาก อย่างไรก็ตามการพัฒนาประเทศจะให้คุณประโยชน์ต่อเมื่อประชากรพร้อมที่จะเข้าร่วมมีบทบาทเต็มที่ในการสนับสนุนความก้าวหน้าของประเทศ และสามารถปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงของสังคมในด้านความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การพัฒนาเศรษฐกิจย่อมเป็นผลทำให้ย่านชุมชนขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว การที่ประชาชนจำนวนมากได้มาอยู่รวมกันอย่างหนาแน่นย่อมก่อให้เกิดปัญหาสังคมหลายประการ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้หากไม่มีการป้องกันและแก้ไขก็จะก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและเป็นภัยต่อระบบสังคมของชาติ การพัฒนาสังคมจึงจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่กันไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ นอกจากนั้นการขยายตัวของชุมชนย่อมก่อให้เกิดปัญหาในด้านสาธารณูปการ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย และการประปาไฟฟ้า จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะพิจารณาจัดหาบริการสาธารณูปการเหล่านี้ให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน

2. รัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาสังคมและสาธารณูปการดังกล่าว จึงได้สนับสนุนโครงการพัฒนาด้านนี้ตลอดระยะเวลาของแผนพัฒนาฉบับแรก การพัฒนาสังคมและสาธารณูปการได้ดำเนินรุดหน้าไปหลายประการซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

2.1 การอาคารสงเคราะห์ ในระยะของแผนพัฒนาฉบับแรก รัฐบาลได้จัดสร้างอาคารสงเคราะห์สำหรับผู้มีรายได้น้อยเพิ่มขึ้น 20 หลังให้ประชาชนได้เช่าอยู่อาศัย 1,312 ครอบครัว และได้มีการจัดสรรที่ดินสำหรับการอยู่อาศัยให้แก่ประชาชนรวมทั้งการปรับปรุงแหล่งชุมชนด้วย ได้มีการพิจารณาปรับปรุงการบริหารงานที่เกี่ยวกับอาคารสงเคราะห์ประโยชน์ในการประสานงาน นอกจากนั้นมีการสร้างอาคารสงเคราะห์สำหรับผู้มีรายได้น้อยปานกลางด้วย การสร้างอาคารสงเคราะห์ส่วนใหญ่ทำในพระนครมีการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีผู้อพยพเข้ามามาก

2.2 การประปานครหลวง รัฐบาลได้ทำการก่อสร้างการประปาในเขตพระนครและธนบุรี โดยสร้างโรงกรองน้ำและวางท่อสายใหญ่ทำให้กำลังผลิตน้ำประปาเพิ่มขึ้นจากเดิมซึ่งมีกำลังผลิตประมาณวันละ 175,000 ลูกบาศก์เมตร เป็นประมาณวันละ 382,000 ลูกบาศก์เมตร อย่างไรก็ตามการปรับปรุงการประปาในเขตนครหลวงยังไม่สำเร็จบริบูรณ์และต้องประสบอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงานและการบริหารหลายประการ ประกอบกับประชากรในเขตนครหลวงได้เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าที่ประมาณไว้

2.3 การประปาจังหวัด ในปี พ.ศ. 2503 มีการประปาจังหวัดในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล 84 แห่ง มีกำลังผลิตน้ำรวมวันละ 28,000 ลูกบาศก์เมตร ในระยะของแผนได้เพิ่มจำนวนประปาจังหวัดเป็น 125 แห่ง มีกำลังผลิตรวมประมาณวันละ 200,000 ลูกบาศก์เมตร

นอกจากนั้น ยังได้ปรับปรุงการประปาที่มีอยู่แล้วให้มีกำลังผลิตสูงขึ้น พร้อมทั้งหาแหล่งน้ำดิบเพิ่มขึ้นด้วย

2.4 การจัดหาน้ำสะอาดในชนบท การขาดแคลนน้ำสะอาดเป็นปัญหาสำคัญยิ่งในชนบท ในระยะของแผนพัฒนาฉบับแรก หน่วยงานต่างๆ ได้ดำเนินการจัดหาน้ำสำหรับอุปโภค บริโภคให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านต่างๆ เช่น ขุดบ่อน้ำบาดาล 1,810 บ่อ และจัดตั้งประปาขนาดเล็กหลายแห่ง นอกจากนี้ได้จัดทำโครงการจัดหาน้ำสะอาดในชนบททั่วราชอาณาจักรเสร็จเรียบร้อยแล้วที่จะดำเนินงานได้

2.5 การพัฒนาชุมชน การพัฒนาชุมชนได้ขยายตัวและก้าวหน้าออกไปอย่างกว้างขวางได้เปิดเขตพัฒนาอำเภอเพิ่มขึ้น 70 อำเภอหรือ 584 ตำบล เป็นจำนวนหมู่บ้านรวม 5,950 หมู่บ้าน ประชากรในเขตพัฒนาประมาณ 5,842,000 คน พัฒนาการที่ไปประจำในอำเภอต่างๆ เพิ่มขึ้นเป็น 866 คน พัฒนาการเหล่านี้ทำหน้าที่แนะนำราษฎรเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และเป็นสื่อกลางระหว่างราษฎรกับเจ้าหน้าที่วิชาการของรัฐ นอกจากนี้ ได้เปิดศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนขึ้น 2 แห่ง คือ ที่จังหวัดอุบลราชธานีและยะลา กับตั้งสำนักงานพัฒนาชุมชนเขตที่จังหวัดอุดรธานี

2.6 การจัดสรรที่ดินและนิคมสร้างตนเอง ได้เปิดนิคมใหม่ 10 แห่งให้ราษฎรเข้าอยู่ประกอบอาชีพเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวน 3,500 ครอบครัว จากของเดิมประมาณ 50,000 ครอบครัว รวมเป็นเนื้อที่ที่จัดสรรเพิ่มขึ้น 500,000 ไร่ นิคมใหญ่ที่สำคัญได้แก่นิคมพัฒนาชายแดนภาคใต้ นอกเหนือไปจากนิคมสร้างตนเองทั่วไปแล้ว ยังได้จัดตั้งนิคมเพื่ออพยพราษฎรจากเขตที่ถูกน้ำท่วมตามโครงการเขื่อนกักน้ำต่างๆ และได้จัดตั้งนิคมชาวเขา เพื่อช่วยสงเคราะห์ชาวเขาซึ่งประมาณว่ามีอยู่ราว 300,000 คนในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์วิจัยชาวเขาและหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่สำหรับชาวเขาด้วย ส่วนในด้านจัดสรรที่ดินเพิ่มเติมเพื่อการเกษตร ได้ทำการจัดสรรที่ดินแปลงเล็กจำนวน 3,364,600 ไร่และจัดที่ดินแปลงใหญ่ 30,179 ไร่

2.7 การสังคมสงเคราะห์และแรงงาน ได้ปรับปรุงดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งไม่สามารถช่วยตนเองได้เต็มที่และเป็นภาระแก่สังคม เช่น ผู้ชราและเยาวชนซึ่งไม่มีที่พึ่ง สตรีบางประเภท ผู้ประสบภัยพิบัติและผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น คณะกรรมการปราบปรามยาเสพติดให้โทษได้สร้างสถานสงเคราะห์ผู้ติดยาเสพติดขึ้นในต่างโรงงานได้ช่วยเหลือในการหางานและการส่งเสริมสวัสดิการของคนงาน กับได้ตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่เพื่อประโยชน์แก่การขยายงานต่อไปในอนาคต เช่น การยกฐานะของส่วนแรงงาน กรมประชาสงเคราะห์เป็นกรมแรงงาน และได้มีการเตรียมงานเกี่ยวกับการฝึกอบรมแรงงานวางแผนกำลังคนในระดับต่างๆ เพื่อการดำเนินงานในแผนต่อไป

นโยบาย

3. วัตถุประสงค์ในการพัฒนาสังคมและสาธารณูปการ ได้แก่การปรับปรุงระบบสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถครองชีพด้วยความสงบสุข และส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคในสังคม ประชาชนควรทราบถึงหน้าที่และความรับผิดชอบซึ่งมีต่อตนเองและต่อส่วนรวม ส่วนในด้านสาธารณูปการ รัฐมีนโยบายที่จัดบริการสาธารณูปโภคให้พอกับความต้องการและจำเป็นสำหรับชุมชนต่างๆ การพิจารณาในเรื่องต่างๆ ดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่มิอาจบรรลุผลสำเร็จได้ตามความมุ่งหมายเป็นที่พึงพอใจโดยทั่วกันภายในระยะเวลาอันสั้น อย่างไรก็ตาม จำเป็นจะต้องจัดสร้างรากฐานขึ้นและดำเนินการพัฒนาเสียแต่บัดนี้ในระยะของแผนฉบับนี้ รัฐจะถือนโยบายในการพัฒนาสังคมและสาธารณูปการดังนี้

3.1 จัดหาและขยายกิจการทางด้านสาธารณูปโภคให้แก่ประชากรในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐมีนโยบายที่จะให้ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดพอเพียงในการอุปโภคบริโภคและให้มีทางหลวงชนบทเชื่อมต่อถึงกันต่างๆ กับทางหลวงจังหวัดและทางหลวงแผ่นดิน

3.2 ช่วยเหลือประชากรในชนบทให้มีความรู้ความชำนาญและฝีมือในการครองชีพ โดยวิธีการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมอาชีพของประชากรในชนบทด้วยวิธีการที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์แท้จริง

3.3 ดำเนินการส่งเสริมให้มีการพัฒนาเยาวชน เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต และเพื่อป้องกันการประทุพถินเสื่อมเสียของบรรดาเยาวชนต่างๆ

3.4 ให้บริการและโอกาสแก่ประชากรซึ่งไม่อาจช่วยตนเองได้เต็มที่ ด้วยการดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์ต่างๆ รัฐจะสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมดังกล่าวของเอกชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3.5 ส่งเสริมให้มีผู้ทำงานได้รับค่าจ้างและผลประโยชน์ด้วยความเป็นธรรม มีสภาพการทำงานที่เหมาะสมและปลอดภัยกับมีความมั่นคงในอาชีพของตน ส่งเสริมให้นายจ้างและลูกจ้างได้รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ซึ่งตนมีต่อกันเพื่อที่จะเป็นการป้องกันข้อขัดแย้ง และควบคุมดูแลป้องกันมิให้มีข้อพิพาทอันอาจเป็นภัยแก่ระบบเศรษฐกิจและสังคม

3.6 แก้ไขปัญหาความหนาแน่นในเมืองและปัญหาสังคมต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของพลเมือง ตลอดจนวางแผนและดำเนินการขยายตัวเมืองให้เป็นไปโดยเรียบร้อยโดยการวางผังเมืองและแบ่งย่านการใช้ที่ดิน การจัดอาคารสงเคราะห์ การขจัดแหล่งเสื่อมโทรม การก่อตั้งศูนย์ราชการ การค้า สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสาธารณะ เป็นต้น

3.7 จัดให้มีบริการสาธารณูปการให้เพียงพอและได้มาตรฐานทั้งในพระนครและต่างจังหวัด

3.8 ดำเนินการส่งเสริมให้มีการขยายย่านชุมชนชุมชนต่างๆ ในส่วนภูมิภาค ทั้งนี้เพื่อให้เกิดศูนย์การค้า อุตสาหกรรมและบริการต่างๆ เพิ่มขึ้น

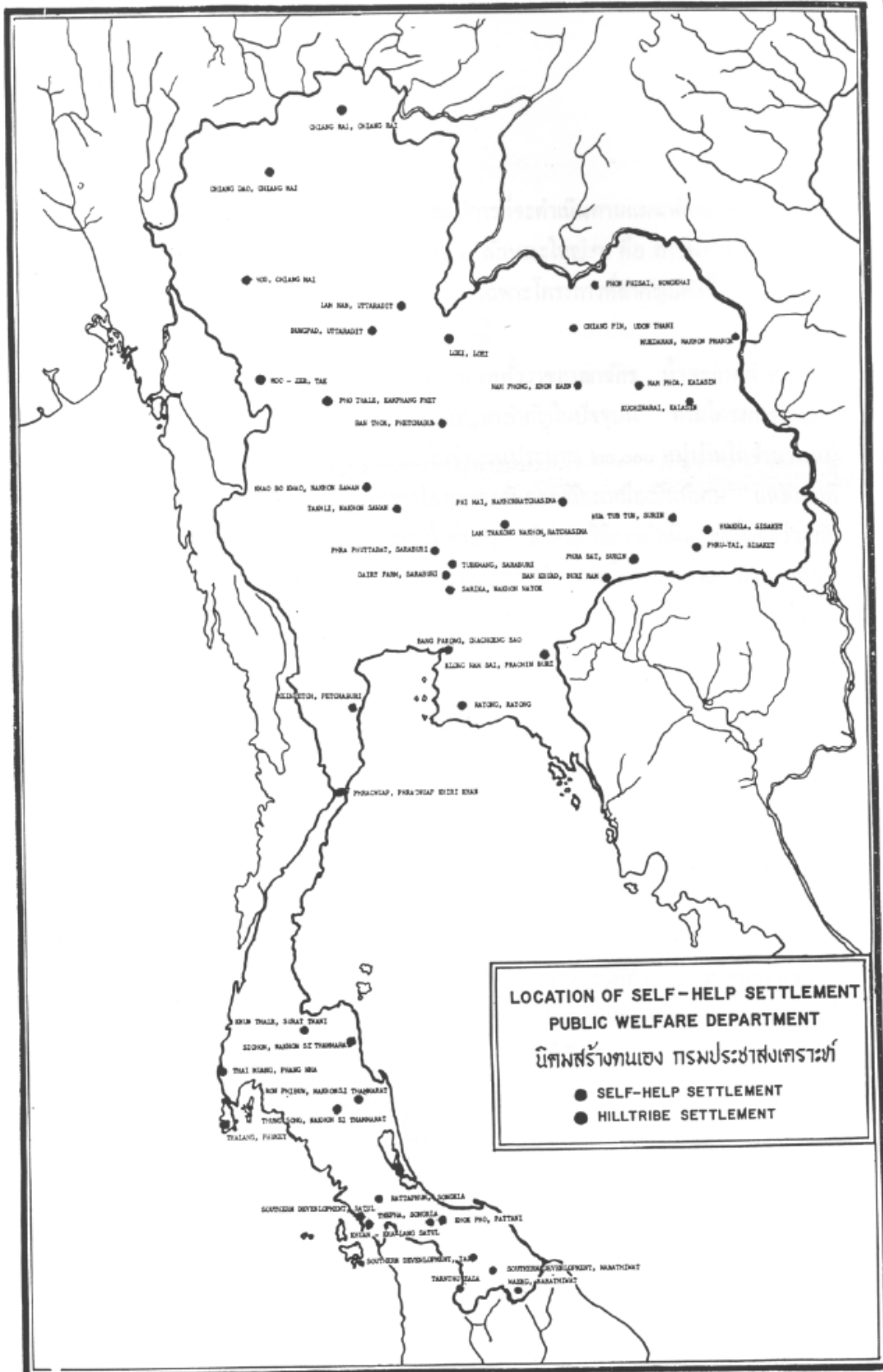
เป้าหมาย

4. ในระยะของแผน รัฐมีเป้าหมายสำคัญๆ ในการปฏิบัติงานส่วนของการพัฒนาสังคมและสาธารณูปการ ดังนี้

โครงการ	เป้าหมาย
1. จัดหาน้ำสะอาดในชนบท	20,000 หมู่บ้าน
2. จัดสรรที่ดินในนิคมสร้างตนเอง	ปีละ 1,000 ครอบครัว รวม 5,000 ครอบครั เป็นเนื้อที่ที่จะจัดสรร 125,000 ไร่
3. เปิดเขตพัฒนาชุมชน	ให้ได้ครบร้อยละ 60 ของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือและทั่วทุกอำเภอใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับเปิดเขตพัฒนาให้ สอดคล้องกับโครงการเร่งรัดพัฒนาชนบทและ การพัฒนาภาคต่างๆ
4. สร้างอาคารสงเคราะห์ให้ผู้มีรายได้น้อย	ปีละ 760 ครอบครั รวม 3,800 ครอบครั
5. สร้างและปรับปรุงถนนในพระนครและธนบุรี	สร้างและปรับปรุงถนนรวม 25 สาย และ ปรับปรุงตรอกซอยต่างๆ ปีละ 70 สาย รวมทั้ง การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาเชื่อม พระนครและธนบุรี
6. ปรับปรุงประปาในเขตนครหลวง	เพิ่มกำลังผลิตน้ำได้อีกวันละ 200,000 ลูกบาศก์เมตร
7. ก่อสร้างและปรับปรุงประปาจังหวัด	สร้างประปาใหม่เพิ่มขึ้นอีก 225 แห่ง ปรับปรุง การประปาต่างๆ ที่มีอยู่เพิ่มกำลังผลิตน้ำขึ้น อีก 260,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

นิคมสร้างตนเอง กรมประชาสงเคราะห์

๓๑๔

โครงการ

5. โครงการพัฒนาทางด้านสังคมและสาธาณูปการที่จะดำเนินตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่สอง มีรวมทั้งสิ้น 54 โครงการ แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะใหญ่ๆ คือ การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมืองและนคร การสังคมสงเคราะห์และการแรงงาน เฉพาะโครงการที่สำคัญมีดังนี้

5.1 การพัฒนาชนบท แยกโครงการได้ดังนี้

1) โครงการจัดหาน้ำสะอาดในชนบททั่วราชอาณาจักร น้ำสะอาดสำหรับการอุปโภคบริโภคยังขาดแคลนอยู่ตามชนบททั่วไป ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบัน ตามโครงการใหม่จะสามารถจัดหาน้ำสะอาดสนองความต้องการได้พอเพียงในจำนวนประมาณ 20,000 หมู่บ้านในจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 50,000 หมู่บ้าน โดยจะเร่งดำเนินการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพิเศษ แหล่งน้ำที่จะจัดหา มีหลายชนิดรวมทั้งการประปาหมู่บ้านและบ่อน้ำต่างๆ สำหรับวิธีการดำเนินงานนั้นจะร่วมกันระหว่างหน่วยราชการต่างๆ คือ กรมอนามัย กรมทรัพยากรธรณี กรมโยธาเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีคณะกรรมการบริหารเพื่อประสานงาน ในระยะ 5 ปี คาดว่าจะต้องใช้งบประมาณ 430

ล้านบาท

2) โครงการนิคมสร้างตนเอง ในขณะนี้ได้จัดตั้งนิคมสร้างตนเองขึ้นในท้องที่จังหวัดต่างๆ 34 จังหวัด รวม 45 นิคม มีเนื้อที่สงวนไว้รวมทั้งสิ้นประมาณ 5.4 ล้านไร่ ในจำนวนนี้ได้จัดให้ประชาชนเข้าทำกินและอยู่อาศัยในนิคมรวมทั้งสิ้นประมาณ 1 ล้านไร่ เป็นจำนวนประชากรประมาณ 40,720 ครอบครัว ในระยะ 5 ปีข้างหน้าจะจัดสรรที่ดินให้ราษฎรเข้าทำกินเพิ่มขึ้นปีละประมาณ 1,000 ครอบครัว รวมเป็นเนื้อที่ที่สงวนไว้แล้วและจะให้ราษฎรเข้าทำกินประมาณ 125,000 ไร่ นอกจากนี้จะได้ก่อสร้างปรับปรุงกิจการสาธารณะประโยชน์ในนิคมต่างๆ เช่น สร้างถนน โรงเรียน บ่อน้ำ สุขศาลาและบริการสาธารณะอื่นๆ ตามความจำเป็น

นอกจากนิคมสร้างตนเองทั่วไปแล้ว การมประชาสงเคราะห์จะได้ดำเนินการนิคมสร้างตนเองเพื่อให้แก่ราษฎรที่จะต้องอพยพจากเขตอ่างเก็บน้ำตามโครงการชลประทานและพลังงานต่างๆ เช่นน้ำพอง ลำตะคอง แม่น้ำน่านและลำปาว โดยจะเปลี่ยนลักษณะงานให้เข้ารูปนิคมสร้างตนเองทั่วไปและจะได้ขยายนิคมสร้างตนเองพัฒนาชายแดนภาคใต้อีกด้วย

3) โครงการชลประทานราษฎร์ กรมการปกครองจะดำเนินงานจัดสร้างโครงการชลประทานขนาดเล็กเพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมอาชีพ และให้รับกับระบบส่งน้ำชลประทานขนาดใหญ่โดยถือหลักดำเนินการร่วมกันกับประชาชน นอกจากนั้นจะพยายามจัดตั้งสมาคมชลประทานราษฎร์ให้ครบทุกอำเภอในเขตชลประทาน

4) โครงการสร้างทางหลวงชนบท จัดสรรงบประมาณประจำปีให้เป็นเงินอุดหนุนแก่สภาตำบลจัดสร้างถนนตามหมู่บ้านต่างๆ ให้มีหนทางเชื่อมติดต่อระหว่างกันเอง

ได้ และให้มีถนนจากหมู่บ้านซึ่งเป็นแหล่งผลิตไปสู่ตลาด โครงการทางหลวงชนบทนี้นอกจากจะมีคุณค่าทางเศรษฐกิจแล้วยังมีประโยชน์ในด้านการปกครองและสังคมอีกด้วย ในระยะ 5 ปี ของแผนจะใช้เงินงบประมาณตามโครงการนี้ประมาณ 75 ล้านบาท นอกจากนี้ ตามโครงการเร่งรัดพัฒนาชนบท 14 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือจะสร้างทางชนบทขนาดเล็กให้ได้ปีละประมาณ 100 ก.ม.

5) โครงการส่งเสริมอาชีพ ดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมอาชีพซึ่งมีโครงการสำคัญ คือ การส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง โดยร่วมมือกับการธนาคาร กกรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทานและกระทรวงเกษตร โครงการนี้แบ่งออกเป็นโครงการย่อยหลายโครงการ คือ การวิจัยและประเมินผล การจัดหาหน้า การช่วยจัดหาสินเชื่อและการอบรมเผยแพร่ นอกจากนี้ก็มีโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวสาลีและส่งเสริมเลี้ยงสัตว์

6) โครงการพัฒนาชุมชน เพื่อดำเนินการพัฒนาตัวบุคคลในชนบทให้รู้จักช่วยตนเองและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของชนบท โดยให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมและร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล กรมพัฒนาชุมชนมีโครงการที่จะเปิดเขตพัฒนาอำเภอให้ได้ร้อยละ 60 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และทั่วทั้งเขตชายแดนภาคใต้ และเริ่มงานในภาคเหนือโดยเฉพาะในเขตเร่งรัดพัฒนาชนบทนอกจากนั้น จะมีโครงการย่อยในการวิจัยและศึกษาสภาพหมู่บ้าน ผูกอบรมเจ้าหน้าที่ประจำการและผู้นำในท้องถิ่นต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาชุมชน กล่าวคือแนะแนวให้ราษฎรในชนบทได้มีความรู้เรื่องการกินการอยู่และการประกอบอาชีพดีขึ้น

7) โครงการพัฒนาชาวเขา ขยายงานด้านนิคมชาวเขา หน่วยเคลื่อนที่สงเคราะห์ชาวเขา และงานส่งเสริมอาชีพชาวเขาอื่นๆ เช่น การปลูกสวนผลไม้ เป็นต้น ทั้งนี้โดยจะอาศัยผลจากการวิจัยของศูนย์วิจัยชาวเขาที่เชียงใหม่ เพื่อเป็นการสงเคราะห์และช่วยให้ชาวเขาได้เป็นพลเมืองดีของชาติ

5.2 การพัฒนาเมืองและนคร แยกโครงการได้ดังนี้

1) โครงการอาคารสงเคราะห์สำหรับผู้มีรายได้น้อย ในปัจจุบันจำนวนประชากรในเขตนครหลวงได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในอัตราร้อยละ 7.0 ต่อปี ก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคมและที่อยู่อาศัยเป็นอันมาก เนื่องจากราคาที่ดินและต้นทุนการก่อสร้างบ้านเรือนได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ค่าเช่าสูงพัวพันกับผู้ที่มีรายได้น้อยจะมีบ้านอยู่เป็นของตนเอง ทำให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรมทั่วไปในพระนครและธนบุรีรัฐมีภาระที่จะต้องกำจัดแหล่งเสื่อมโทรมเหล่านี้ และก่อสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อยดังกล่าว ตามโครงการในระยะของแผน รัฐจะจัดสร้างอาคารสงเคราะห์เพิ่มขึ้นสำหรับ 760 ครอบครัว ต่อปี รวม 5 ปี เป็นจำนวน 3,800 ครอบครัว เป็นอย่างน้อย โดยใช้เงินงบประมาณทั้งสิ้นประมาณ 100 ล้านบาท อาคารสงเคราะห์ดังกล่าวจะสร้างเป็นแบบอาคารหลายชั้น แบ่งแยกห้องให้ประชาชนเช่าในราคาต่ำ และถ้ามีกำลังเงินเพิ่มเติมเช่นเงินกู้จากต่างประเทศก็จะขยายงานออกไปอีก นอกจากนี้หน่วยราชการและองค์การบริหารอื่นๆ ก็จะได้ดำเนินการในเรื่องอาคารสงเคราะห์อีกด้วย

2) โครงการปรับปรุงก่อสร้างระบบระบายน้ำสำหรับพระนครและธนบุรี เนื่องจากพระนครและธนบุรีตั้งอยู่ในที่ลุ่ม จึงมีปัญหาใหญ่เกี่ยวกับการระบายน้ำโสโครกและน้ำฝนอันเป็นเหตุให้เกิดน้ำท่วมและก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัยและการรักษาความสะอาดเรียบร้อย จึงได้จ้างบริษัทวิศวกรรมทำการสำรวจออกแบบ ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 1 ปีเศษ และวางโครงการเพื่อทำการก่อสร้างต่อไปในระยะของแผนพัฒนา

3) โครงการถนนสำหรับพระนครและธนบุรี โครงการนี้เป็นโครงการระยะ 10 ปี มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ แก้ไขปัญหาจราจรเพื่อรับการขยายตัวของเมืองในอนาคต และเพื่อให้การติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงเป็นไปโดยสะดวก นอกจากการก่อสร้างถนนสายใหม่แล้ว จะได้ปรับปรุงตรอกซอยต่างๆ ให้เข้ามาตรฐาน ตามโครงการนี้จะก่อสร้างและปรับปรุงถนนประมาณ 25 สายและปรับปรุงตรอกซอยต่างๆ ปีละ 70 สาย ซึ่งที่จะต้องลงทุนประมาณ 1,000 ล้านบาท โดยแยกเป็นงบประมาณอุดหนุนให้แก่เทศบาลนครกรุงเทพฯ และธนบุรีครึ่งหนึ่ง อีกครึ่งหนึ่งจะใช้จ่ายจากรายได้ของเทศบาลเอง และทำการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาเพิ่มเติม 2 สะพาน นอกจากนั้นเทศบาลนครกรุงเทพฯ และธนบุรีจะได้ทำการติดตั้งไฟฟ้าในถนนและตรอกซอยต่างๆ ทั่วประเทศเทศบาลโดยประมาณว่าจะใช้เงินประมาณ 62 ล้านบาท

4) โครงการประปานครหลวง น้ำประปาในเขตพระนครและธนบุรีในปัจจุบันยังขาดแคลนอยู่มากโดยเฉพาะในฤดูแล้ง รัฐบาลมีโครงการที่จะปรับปรุงการประปานครหลวงให้สามารถผลิตน้ำเพิ่มขึ้น 700,000 ลูกบาศก์เมตรภายใน พ.ศ. 2510 ให้เพียงพอต่อความต้องการในปัจจุบันรวมทั้งการเปลี่ยนท่อเก่าและติดตั้งท่อใหม่ และในขณะเดียวกันจะทำการสำรวจและวางโครงการสำหรับสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นในระยะ 25-30 ปีข้างหน้า

5) โครงการประปาจังหวัด ในปัจจุบันมีประปาจังหวัดรวม 125 แห่งตามเขตเทศบาลและสุขาภิบาลต่างๆ สามารถผลิตน้ำสำหรับประมาณ 2.4 ล้านคนในเขตดังกล่าว และสนองความต้องการใช้เพียงร้อยละ 60 เท่านั้น อย่างไรก็ตามเทศบาลและสุขาภิบาลหลายแห่งยังไม่มีโครงการประปา กรมโยธาธิการจึงจัดทำโครงการ 10 ปีขึ้นไป โดยมีเป้าหมายจะแก้ไขความขาดแคลนในปัจจุบัน และเพิ่มกำลังผลิตให้พอเพียงกับความต้องการในระยะ 10 ปีข้างหน้า ตามโครงการนี้จะต้องผลิตน้ำเพิ่มขึ้น 520,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน โดยปรับปรุงประปามีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น จัดหาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้นและสร้างประปาใหม่เพิ่มขึ้น 450 แห่ง สำหรับในระยะของแผนจะดำเนินการตามโครงการให้แล้วเสร็จประมาณครึ่งหนึ่ง

6) โครงการผังเมือง การจัดผังเมืองนับว่าเป็นวิธีการอันจำเป็นที่จะทำการขยายตัวของชุมชนเป็นไปโดยมีระเบียบแบบแผนและให้การใช้ที่ดินในย่านชุมชนเป็นไปโดยถูกหลักเศรษฐกิจและสุขลักษณะ ในระยะ 5 ปี ข้างหน้ารัฐบาลกำหนดจะจัดผังเมืองแบบสมบูรณ์ 50 แห่ง และผังเมืองเฉพาะส่วนรวม 1,195 แห่ง

5.3 การสังคมสงเคราะห์ แยกโครงการได้ดังนี้

1) โครงการด้านสังคมสงเคราะห์ในส่วนของรัฐนั้น มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของครอบครัวที่ยากจนและในการสงเคราะห์บุคคลซึ่งมีข้อเสียเปรียบทางสังคม เช่น คนพิการ ทูพพลภาพและคนขอทาน เป็นต้น ตลอดจนฝึกอบรมให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสประกอบสัมมาอาชีพเป็นประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติ นอกจากนี้ ก็มีโครงการส่งเสริมกิจการด้านสังคมสงเคราะห์ของหน่วยงานเอกชน

2) ในปัจจุบันมีหน่วยงานทางด้านสังคมสงเคราะห์ของเอกชนอยู่หลายหน่วยด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยมีหน่วยงานเป็นสมาชิกอยู่ 168 องค์กรที่วราชอาณาจักร มีโครงการสังคมสงเคราะห์อยู่หลายโครงการด้วยกัน เช่น โครงการสำรวจวิจัยสภาพความเป็นอยู่และความเดือดร้อนของครอบครัวยากจน และช่วยเหลือผู้เดือดร้อนในแหล่งเสื่อมโทรมโครงการส่งเสริมโภชนาการสำหรับเด็ก โครงการช่วยเหลือเด็กกำพร้าอนาถา โครงการทดลองศูนย์บริการชุมชนและโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพและส่งเสริมอาชีพคนพิการ เป็นต้น นอกจากนี้ องค์กรสมาชิกของสมากรม 10 องค์กรก็มีโครงการสำคัญที่จะดำเนินงานในระยะของแผนได้แก่โครงการศูนย์ฝึกอาชีพคนตาบอดที่จังหวัดนนทบุรี โครงการสถานอบรมเยาวชนที่จังหวัดชลบุรี โครงการขยายศูนย์บริการเด็กพิการทั้งในพระนคร นครบุรีและต่างจังหวัด และโครงการหน่วยเคลื่อนที่บริการรักษาคนพิการในต่างจังหวัด เป็นต้น

3) สภาอากาศไทยได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมของประเทศตลอดมา ในระยะ 5 ปีข้างหน้าสภาอากาศมีโครงการจัดตั้งศูนย์บริการโลหิตเพื่อดำเนินการให้มีโลหิตเพียงพอใช้ทั่วประเทศ โดยติดต่อไปยังเหล่ากาชาดทุกจังหวัด นอกจากนี้ ก็มีโครงการผลิตเซรุ่มเพื่อป้องกันโรคที่เป็นพิษ

4) สำนักงานเยาวชนแห่งชาติ มีโครงการที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเยาวชนโดยทำหน้าที่เป็นศูนย์วิจัยหาความขาดแคลนและความต้องการของเยาวชนเป็นแหล่งประสานงานสำหรับรัฐบาลและองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับเยาวชน งานที่ทำเป็นเรื่องเผยแพร่ความรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยการสัมมนาและจัดค่ายเยาวชน เป็นต้น โดยได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิและสถาบันจากทั้งในและนอกประเทศด้วย

5.4 การแรงงาน ในระยะของแผนประเทศไทยจะมีกำลังแรงงานเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก ประชากรที่อยู่ในวัยทำงานจะต้องแสวงหางานทำมากขึ้น ถึงแม้ว่าปัญหาการว่างงานจะยังไม่เป็นปัญหาสำคัญนักในปัจจุบัน แต่การทำงานไม่เต็มที่ยังมีอยู่ทั่วไปโดยเฉพาะในชนบท นอกจากนี้ ประเทศไทยยังขาดแคลนแรงงานอยู่หลายประเภท อีกประการหนึ่งสวัสดิภาพของแรงงานโดยทั่วไปยังอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพอใจ อีกทั้งปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างก็ยังไม่ราบรื่นเท่าที่ควร เพื่อแก้ไขปัญหามันต่าง ๆ ดังกล่าวนี้กรมแรงงานได้จัดทำโครงการพัฒนาแรงงานขึ้นที่สำคัญ ได้แก่โครงการจัดหางานโดยจัดตั้งสำนักหางานและแนะนำอาชีพขึ้น 9 เขต ในจังหวัดต่าง ๆ โครงการแนะนำอาชีพและฝึกอาชีพ โครงการฝึกอบรมเพื่อยกระดับฝีมือ โครงการคุ้มครองแรงงานเพื่อดูแลและส่งเสริมให้ลูกจ้างมีความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน กับจัดให้มีการตรวจแรงงานและควบคุมการใช้แรงงาน

หญิงและเด็กและโครงการตั้งศูนย์อบรมวิชาแรงงานเพื่อให้ลูกจ้างได้รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ที่มีต่อกันเพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างและนายจ้างเป็นไปโดยราบรื่น

งบพัฒนา

6. ในระหว่าง พ.ศ. 2510-2514 ประมาณว่าการพัฒนาสังคมและสาธารณสุขอุปการจะต้องใช้จ่ายเงินประมาณ 10,300 ล้านบาท เป็นงบประมาณแผ่นดินประมาณ 3,400 ล้านบาท เงินกู้ต่างประเทศประมาณ 1,650 ล้านบาท เงินช่วยเหลือต่างประเทศประมาณ 1,100 ล้านบาท เงินรายได้ส่วนท้องถิ่น 2,300 ล้านบาท และเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเพื่อการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 1,800 ล้านบาท นอกจากนี้ ในส่วนของเอกชนยังมีงบสังคมสงเคราะห์อีกประมาณ 60 ล้านบาท ดังปรากฏรายจ่ายเป็นรายปีดังตารางต่อไปนี้ และรายละเอียดปรากฏในตารางท้ายบท

งบพัฒนาสังคมและสาธารณสุขอุปการ

(ล้านบาท)

ที่มาของเงิน	2510	2511	2512	2513	2514	รวม
งบประมาณแผ่นดิน						
ก. ส่วนราชการ	542.94	690.55	738.35	707.2	731.1	3,410.14
ข. องค์การส่วนท้องถิ่น	280.0	335.0	365.0	395.0	425.0	1,800.0
เงินกู้ต่างประเทศ	-	211.0	481.7	476.7	476.7	1,646.0
เงินช่วยเหลือต่างประเทศ	280.0	250.0	215.0	190.0	190.0	1,120.0
เงินรายได้ส่วนท้องถิ่น ^{1/}	320.0	380.0	450.0	620.0	620.0	2,300.0
รวม	1,422.94	1,866.55	2,250.05	2,442.8	2,442.8	10,276.24

หมายเหตุ : ^{1/} รายละเอียดดูบทที่ 7

ปัญหาสำคัญและความคาดหมายระยะยาว

7. ในปัจจุบันการพัฒนาด้านสังคมและสาธารณสุขอุปการยังมีอุปสรรคอยู่หลายประการ และเมื่อคำนึงถึงความคาดหมายระยะยาวก็อาจจะมามีปัญหาใหม่ๆ เกิดขึ้นอีกด้วย จึงสมควรจะได้พิจารณาปัญหาและแนวทางแก้ไขเสียแต่บัดนี้ เฉพาะที่ควรได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ ได้แก่

7.1 การพัฒนาชนบท ในการพัฒนาชนบทปัญหาเกี่ยวกับที่ดินมีความสำคัญอยู่เป็นอันมาก ในปัจจุบันมีหน่วยงานซึ่งดำเนินงานเกี่ยวกับที่ดินอยู่หลายหน่วยด้วยกัน เช่น ในการจัดสรรที่ดินมีกรมประชาสงเคราะห์ กรมที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน และกรมสหกรณ์ที่ดินทำงาน มีลักษณะคล้ายคลึงกันแต่ยังไม่มียุทธศาสตร์และวิธีบริหารงานที่ดินแน่นอน จึงควรที่จะมีการกำหนดนโยบายขึ้นเพื่อเป็นหลักในการปฏิบัติและกำหนดหน้าที่ให้หน่วยงานต่างๆ ได้

ประสานงานกันโดยใกล้ชิดและมีความจำเป็นที่จะพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและออกกฎหมายที่ดิน โดยด่วนเพื่อควบคุมและปรับปรุงระบบถือครองที่ดินในชนบทให้เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรอย่างแท้จริง และแก้ไขปัญหาค่าเช่าที่ดินเกษตรกรรมเพื่อการเก็งกำไร ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่การออกโฉนดที่ดินซึ่งในปัจจุบันที่ดินที่มีโฉนดแล้วเป็นเพียงส่วนน้อยของที่ดินซึ่งมีผู้ครอบครองแล้ว ทำให้เกิดปัญหาและความยุ่งยากเกี่ยวกับครอบครองและการถือกรรมสิทธิ์ จำเป็นต้องเร่งรัดการออกโฉนดทั่วประเทศให้เสร็จสิ้นลงในระยะเวลาอันควร

ในด้านการจัดสรรที่ดินนั้น นิคมสร้างตนเองเท่าที่มีอยู่ยังมีเนื้อที่เหลืออยู่มากซึ่งควรพิจารณาใช้ประโยชน์ให้เต็มที่เสียก่อน ในปัจจุบันมีการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำเพื่อการชลประทานหรือการไฟฟ้า ณ ที่ใดก็จะตั้งนิคมขึ้นใหม่ เพื่ออพยพราษฎรจากบริเวณเขตอ่างเก็บน้ำ ทั้งๆ ที่ปรากฏว่ายังมีเนื้อที่ดินว่างเปล่าที่สงวนไว้ในนิคมดังกล่าว ดังนั้น จึงสมควรที่จะพิจารณาอพยพราษฎรในเขตอ่างเก็บน้ำไปเข้าประกอบอาชีพในนิคมที่จัดตั้งขึ้นแล้วให้มากที่สุด สำหรับนิคมใหม่ควรมีการสำรวจในการเลือกที่โดยละเอียดก่อน และควรจัดหาบริการเท่าที่จำเป็นให้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร การก่อสร้างเขื่อนต่างๆ ควรจะได้มีการพิจารณาปัญหาเรื่องการอพยพราษฎรในเขตอ่างเก็บน้ำไว้ล่วงหน้าด้วย

7.2 การพัฒนาเมืองและนคร ปัญหาปัจจุบันที่สำคัญได้แก่ปัญหาการจราจร การแออัดของประชาชนในแหล่งเสื่อมโทรม ที่อยู่อาศัยการประปา และการระบายน้ำ ซึ่งล้วนแล้วแต่กระทบกระเทือนการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนทั้งสิ้น ปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่มีการแก้ไขและการวางมาตรการเพื่อป้องกันเสียแต่บัดนี้ จะเป็นปัญหาที่ร้ายแรงและก่อความยุ่งยากโดยไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาในปัจจุบันโดยเฉพาะในเขตพระนครและธนบุรี และเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวซึ่งอาจเกิดขึ้นในเขตเมืองอื่นๆ ที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วควรจะได้มีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

- 1) เร่งประกาศใช้กฎหมายผังเมืองโดยเร็วที่สุด
- 2) หาทางป้องกันหรือบรรเทาการเก็บผลกำไรในการซื้อขายที่ดิน โดยเฉพาะในเขตชุมชนใหญ่ๆ ควรปรับปรุงการเก็บภาษีที่ดินให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- 3) เร่งรัดการดำเนินการตามโครงการถนน 10 ปี ในเขตพระนครและธนบุรี
- 4) ประสานงานด้านอาคารสงเคราะห์ให้อยู่ภายในความรับผิดชอบของหน่วยงานเดียวแทนที่จะให้มีการกระจายงานและความรับผิดชอบดังในปัจจุบัน
- 5) เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การประปาทั้งในเขตพระนครและภูมิภาคยังขาดแคลนอยู่มากเฉพาะอย่างยิ่งในพระนครและธนบุรี สมควรจะได้เร่งรัดการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหาน้ำประปาขาดแคลนและการจัดตั้งการประปานครหลวงเป็นรัฐวิสาหกิจ

7.3 การสังคมสงเคราะห์ ปัญหาสังคมมีอยู่มากมายหลายประการ โดยเฉพาะในย่านชุมชนขนาดใหญ่ๆ และนับวันจะทวีและมีขอบเขตกว้างขวางยิ่งขึ้น รัฐต้องแบกภาระอันหนักในการดำเนินการสังคมสงเคราะห์ทั้งในด้านกำลังเงินและกำลังคน ที่จริงก็เป็นพันธะ

สังคมซึ่งพลเมืองที่มีฐานะการเงินดีมีส่วนรับผิดชอบอยู่ด้วย และในบางกรณีก็เป็นปัญหาที่สร้างขึ้นโดยตรงและโดยทางอ้อมจากกิจการอุตสาหกรรมและการค้าที่ขยายตัวเจริญก้าวหน้าขึ้น ฉะนั้น ถ้าพลเมืองและวงการอุตสาหกรรมและการค้าดังกล่าวยินยอมร่วมมือร่วมกับรัฐบาลและองค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนในการดำเนินงานด้านนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางการเงิน เพื่อช่วยเหลือเยาวชนครอบครัวผู้ยากจนและผู้มีรายได้น้อย ผู้ทุพพลภาพ เช่น ในด้านการศึกษา การจัดหาการสงเคราะห์ และการพยาบาลก็จะช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ประสบอยู่ทุกวันนี้ให้บรรเทาลงหรือหมดสิ้นไปในเวลาอันรวดเร็วกว่าที่รัฐบาลและองค์การสงเคราะห์เอกชนสามารถจะกระทำได้ในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ดี สมควรที่รัฐจะได้สนับสนุนให้องค์การเอกชนสามารถดำเนินกิจกรรมด้านนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

7.4 การใช้แรงงาน งานพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการกำลังขยายตัวขึ้นมาก ปัญหาแรงงานจะเพิ่มความสำคัญขึ้นเป็นลำดับ เป็นการสมควรที่รัฐจะยกปัญหาเรื่องนี้มาพิจารณาโดยรอบคอบและหาวิธีการส่งเสริมชนชั้นกรรมมาชีพ เพื่อให้เป็นกำลังใจในการพัฒนาประเทศต่อไป ปัญหาสำคัญๆ ซึ่งควรจะยกขึ้นพิจารณา ได้แก่สวัสดิการของผู้รับจ้าง ความมั่นคงในการรับจ้างงาน รายได้ขั้นต่ำ ที่อยู่อาศัยและการตอบแทนเมื่อเลิกจ้างเหล่านี้เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการที่จะจัดให้มีระบบประกันสังคมและขบวนการแรงงานที่เหมาะสมกับภาวะของประเทศไทยต่อไป

บทที่ 15

การสาธารณสุข

1. การสาธารณสุขเป็นบริการของรัฐในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประชากรของชาติมีสุขภาพและพละอนามัยแข็งแรงทั้งทางกายและทางจิต ปลอดภัยจากโรคต่างๆ และได้รับบริการในด้านการรักษาพยาบาลกับการสุขาภิบาลที่ดีและทั่วถึง อีกทั้งส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักรักษาอนามัยของตนและครอบครัว

2. ในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่หนึ่ง การพัฒนาการด้านสาธารณสุขได้ผลใกล้เคียงเป้าหมายเป็นส่วนมาก สรุปได้ดังนี้

2.1 ในด้านการแพทย์ได้ทำการปรับปรุงขยายโรงพยาบาลในส่วนกลาง 3 แห่ง และในส่วนภูมิภาค 83 แห่ง รวมทั้งการสร้างโรงพยาบาลยโสธร ที่อำเภอโยธธา จังหวัดอุบลราชธานีขึ้นใหม่อีก 1 แห่ง และได้ปรับปรุงโรงพยาบาลจังหวัดพิษณุโลก นครราชสีมาและสงขลาให้เป็นโรงพยาบาลภาคที่มีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สมบูรณ์และใช้เป็นศูนย์กลางการรักษาของแต่ละภาค ในส่วนภูมิภาคได้ขยายจำนวนเตียงคนไข้เพิ่มขึ้นประมาณ 2,500 เตียงเพิ่มแพทย์ 68 คน พยาบาล 299 คน ทำให้อัตราส่วนเตียงคนไข้ต่อประชากรดีขึ้นจาก 1: 3,700 ในปี พ.ศ. 2506 มาเป็น 1: 2,800 ในปี พ.ศ. 2509 ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน ในส่วนกลางได้ขยายบริการให้จำนวนเตียงคนไข้เพิ่มขึ้น ไม่รวมเตียงคนไข้ในโรงพยาบาลเอกชน คือ จากจำนวน 4,466 เตียงในปี พ.ศ. 2506 เป็น 5,056 เตียงในปี พ.ศ. 2509 ทำให้อัตราส่วนเตียงคนไข้ต่อประชากรโดยรวมดีขึ้นจาก 1: 2,300 ในปี พ.ศ. 2506 เป็น 1: 2,150 ในปี พ.ศ. 2509 ทั้งนี้ ส่วนอัตราส่วนแพทย์พยาบาลต่อเตียงคนไข้ได้เปลี่ยนแปลงเล็กน้อย คือ จาก 1: 2.5:12.3 ในปี พ.ศ. 2506 เป็น 1: 2.7:12 ในปี พ.ศ. 2509

2.2 ในด้านการส่งเสริมการอนามัย นอกจากการปรับปรุงการสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมในด้านการอนามัยซึ่งทำให้มีหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาอนามัยรวมทั้งสิ้นประมาณ 8,400 หมู่บ้านแล้วยังได้จัดตั้งสถานอนามัยชั้น 1 ชั้น 2 และสำนักงานผดุงครรภ์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 217 แห่ง 881 แห่งและ 1,389 แห่งในปี พ.ศ. 2509 เทียบกับจำนวน 158 แห่ง 701 แห่งในปี พ.ศ. 2506

ส่วนการดำเนินงานตามโครงการกำจัดกวาดล้างไข้มาลาเรีย ซึ่งนับเป็นโครงการสำคัญมากโครงการหนึ่ง ปรากฏว่าได้ช่วยให้อัตราการตายด้วยไข้มาลาเรียต่อประชากรในแสนคน ลดจาก 24.5 ในปี พ.ศ. 2504 เหลือเพียง 18.2 ในปี พ.ศ. 2507 ส่วนอัตราการตายด้วยโรคติดต่ออื่นๆ เช่นวัณโรคได้ลดลงจาก 31.5 ต่อประชากรในแสนในปี พ.ศ. 2504 เหลือ 29.1 ในปี พ.ศ. 2507 สำหรับโรคติดต่ออันตรายอื่นๆ เช่น อหิวาต์ตึกโรค ไช้ทรพิษและคุดทะราดก็สามารถควบคุมได้เป็นส่วนใหญ่

นโยบาย

3. การพัฒนาการสาธารณสุขในระยะแผนที่สอง รัฐจะดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การสาธารณสุขของประเทศได้เจริญก้าวหน้าต่อไปโดยเร่งด่วนเพื่อสวัสดิการและอนามัยของประชาชนไทยทั่วราชอาณาจักร โดยเร่งรัดการแพทย์และการอนามัยในเขตชนบทและปรับปรุงบริการเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีรายได้น้อยให้ดีขึ้น

เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าว รัฐจะดำเนินการตามนโยบายดังต่อไปนี้

3.1 เร่งส่งเสริมและขยายขอบเขตการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขให้ครอบคลุมไปทั่วประเทศ และมุ่งที่จะให้บริการสาธารณสุขไปถึงประชาชนโดยเฉพาะในเขตชนบทห่างไกลและการคมนาคมไม่สะดวกให้มากที่สุด

3.2 ขยายและปรับปรุงบริการด้านการบำบัดรักษาโดยจะปรับปรุงโรงพยาบาลทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพิ่มจำนวน แพทย์ พยาบาล เติงคนไข้ และอุปกรณ์ในการรักษาโรค ทั้งทางกายและทางจิตให้พอเพียงแก่ความต้องการของประชาชน และดำเนินงานฟื้นฟูวิชาการทางการแพทย์ให้แก่แพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่ต่างๆ ให้มีความชำนาญในวิทยาการแผนใหม่อยู่เสมอ และจะเน้นหนักเป็นพิเศษในการเพิ่มบริการทางการแพทย์เคลื่อนที่

3.3 ในด้านการวิเคราะห์ วิจัย และค้นคว้า รัฐจะสนับสนุนงานวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการชันสูตรและวิจัยสาเหตุของโรคทั่วไป การวิเคราะห์วิจัย ยา อาหาร น้ำ เครื่องดื่ม การป้องกันอันตรายจากกัมมันตภาพรังสีและการส่งเสริมการผลิตและควบคุมมาตรฐานของยา

เป้าหมาย

4. เป้าหมายในด้านการสาธารณสุขได้แสดงไว้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1

จำนวนแพทย์ พยาบาล เติงคนไข้ และสถานอนามัย

รายการ	2509	2510	2511	2512	2513	2514	เพิ่มขึ้น
แพทย์	4,109	4,359	4,609	4,859	5,129	5,444	1,335
พยาบาล	11,885	12,555	13,260	14,880	14,880	15,715	3,830
ผดุงครรภ์อนามัย	1,400	1,700	2,020	2,390	2,800	3,210	1,910
เติงคนไข้	15,400	16,300	17,300	18,300	19,300	20,300	4,900
สถานอนามัยชั้น 1	217	227	237	247	257	267	50
สถานอนามัยชั้น 2	881	991	1,101	1,211	1,321	1,431	550
สำนักงานผดุงครรภ์	1,389	1,459	1,529	1,599	1,669	1,739	350

ตารางที่ 2

อัตราส่วนระหว่างแพทย์ พยาบาล และเตียงคนไข้ต่อประชากร

รายการ	2509	2510	2511	2512	2513	2514
แพทย์ : ประชากร	1:8,000	1:7,800	1:7,600	1:7,500	1:7,300	1:7,000
พยาบาล : ประชากร	1:2,800	1:2,700	1:2,650	1:2,600	1:2,550	1:2,500
เตียงคนไข้ : ประชากร	1:2,150	1:2,100	1:2,050	1:2,050	1:1,950	1:1,900
แพทย์ : พยาบาล : เตียง : คนไข้	1:2.7:12	1:2.8:12	1:2.9:12	1:2.9:12	1:3.1:12	1:3.2:12

หมายเหตุ : เป้าหมายเตียงคนไข้เฉพาะคนไข้ในโรงพยาบาลพลเรือนของรัฐ

ที่มา : ตัวเลข แพทย์ พยาบาล เตียงคนไข้ และสถานอนามัย ได้มาจากกระทรวงสาธารณสุข สถิติประชากรคำนวณจากสำมะโนประชากร พ.ศ. 2503

โครงการ

4. โครงการพัฒนาด้านสาธารณสุขตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สองมีรวมทั้งสิ้น 30 โครงการ เป็นโครงการที่ต่อเนื่องจากแผนฉบับที่หนึ่ง 22 โครงการและโครงการใหม่ 8 โครงการ

4.1 การส่งเสริมสุขภาพและสุขภาพิบาล

1) โครงการพัฒนาอนามัยท้องถิ่น เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ได้ทำการอบรมเจ้าหน้าที่อนามัยของจังหวัดเพื่อดำเนินงานพัฒนาอนามัยขั้นมูลฐาน เช่น การส่งเสริมให้ประชาชนในชนบทได้มีแหล่งน้ำดื่มที่สะอาด มีสุขอนามัยลักษณะ และรู้จักรักษาความสะอาดของบ้านเรือน ในปัจจุบันหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาอนามัยแล้วมีประมาณ 8,400 หมู่บ้าน มีบ่อน้ำและแหล่งน้ำที่ถูกสุขลักษณะ 7,775 แห่ง และประชากรที่อยู่ในหมู่บ้านที่ดำเนินการพัฒนาอนามัยมีประมาณ 5,000,000 คน ตามแผนพัฒนานี้จะทำการขยายขอบเขตของการปฏิบัติงานให้มีหมู่บ้านพัฒนาอนามัยเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 12,000 หมู่บ้าน โดยจะมุ่งในเรื่องการสุขภาพิบาลโดยทั่วไป การแจกยาแก่ประชาชนการขุดบ่อน้ำและจัดตั้งประปาโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณชายแดน

2) โครงการจัดหา น้ำสะอาดในชนบทที่วราชอาณาจักร (ประปาหมู่บ้าน) กรมอนามัยได้เริ่มงานจัดให้มีน้ำสะอาดในชนบทขึ้นภายใต้โครงการพัฒนาอนามัยท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ที่สะอาดและถูกสุขลักษณะ

เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการที่มีความสำคัญอยู่ในอันดับสูง ในระยะของแผนฉบับนี้ จึงได้กำหนดโครงการจัดหา น้ำสะอาดในชนบทขึ้นเป็นโครงการใหม่ เพื่อเร่งดำเนินการจัดหา น้ำสะอาดให้พอเพียงแก่ความต้องการของประชาชน โดยจะร่วมกันดำเนินการระหว่างหน่วย

ราชการต่างๆ สำหรับอนามัยนั้นจะทำเฉพาะเฉพาะประปาหมู่บ้านปีละ 50 แห่ง ในท้องที่ที่มีความต้องการเร่งด่วน รวมทั้งสิ้น 250 แห่ง นอกจากนี้ ในเขตที่มีการเร่งรัดพัฒนาชนบทจะได้จัดให้มีขึ้นอีกประมาณปีละ 100 แห่ง โดยอาศัยความช่วยเหลือจากต่างประเทศสมทบ

3) โครงการปรับปรุงและขยายสถานอนามัย ในปี พ.ศ. 2509 มีสถานอนามัยชั้นหนึ่งอยู่ 217 แห่ง ชั้นสอง 881 แห่ง ในปี พ.ศ. 2510-2514 จะได้ทำการขยายและปรับปรุงสถานอนามัยชั้นสองให้เป็นชั้นหนึ่งในอำเภอต่างๆ ปีละ 10 แห่ง รวม 5 ปี 50 แห่ง จัดตั้งสถานอนามัยชั้นสองใหม่ปีละ 30 แห่ง ขยายและปรับปรุงสำนักงานผดุงครรภ์เป็นสถานอนามัยชั้นสองปีละประมาณ 90 แห่ง รวมสถานอนามัยชั้นสองที่เพิ่มขึ้นในตำบลต่างๆ 550 แห่ง โดยจะพยายามจัดให้มีครบในสถานอนามัยชั้นหนึ่งรวม 267 แห่ง ชั้นสอง 1,431 แห่ง สามารถให้บริการในด้านการอนามัยและการบำบัดโรคแก่ประชาชนในส่วนภูมิภาคได้ประมาณ 16 ล้านคน

4) โครงการอนามัยแม่และเด็ก ในปัจจุบันมีศูนย์ฝึกอบรมแม่และเด็ก 5 แห่ง คือ ที่กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ขอนแก่น ยะลา และนนทบุรี ดำเนินการให้การศึกษาอบรมและผลิตผดุงครรภ์และให้บริการอนามัยแม่และเด็ก นอกจากนี้ มีหน่วยอนามัยแม่และเด็กเคลื่อนที่ 3 หน่วย ดำเนินการให้บริการอนามัยแม่และเด็กในท้องที่กั้นดารและห่างไกล

ในระยะของแผนจะเพิ่มศูนย์อนามัยแม่และเด็กตามภาคต่างๆ อีก 5 แห่ง พร้อมทั้งปรับปรุงสถานอนามัยและโรงเรียนผดุงครรภ์ที่มีอยู่เดิมให้เป็นศูนย์อนามัยแม่และเด็กอีก 2 แห่ง คือโรงเรียนผดุงครรภ์ลำปาง และสถานอนามัยแม่และเด็กเชียงใหม่ เมื่อเสร็จสิ้นตามโครงการแล้วจะสามารถผลิตผดุงครรภ์ได้เพิ่มจาก 300 คน ในปี พ.ศ. 2509 เป็น 510 คนในปี พ.ศ. 2514

5) โครงการอนามัยโรงเรียน ดำเนินงานด้านการส่งเสริมป้องกันและรักษาสุขภาพให้แก่เด็กในวัยเรียน โดยให้บริการด้านอนามัย ดูแลและแนะนำปรับปรุงการสุขาภิบาลในโรงเรียนตลอดจนทำการอบรมและแนะนำครูในการสอนสุขศึกษา ในปัจจุบันมีหน่วยอนามัยรวมทั้งสิ้น 18 หน่วย ในพระนคร ธนบุรี 10 หน่วย ดูแลโรงเรียน 374 โรงเรียนและในภูมิภาค 8 หน่วย ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ

ในระยะของแผนพัฒนาจะขยายขอบเขตการปฏิบัติงานออกไปในส่วนภูมิภาค โดยเพิ่มหน่วยอนามัยโรงเรียนในส่วนภูมิภาคขึ้นอีก 9 หน่วยและหน่วยบริการทันตกรรม 3 หน่วย

6) โครงการโภชนาการชนบท โครงการนี้เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 โดยมีศูนย์อยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี ให้โภชนศึกษาแก่ประชาชนทั่วไป และทำการบำบัดและป้องกันโรคขาดธาตุอาหาร ในระหว่างปี 2510-2514 จะได้ขยายการดำเนินงานโภชนาการและควบคุมโรคขาดธาตุอาหารที่สำคัญ เช่น โรคคอกพอก โรคเหน็บชา โดยขยายออกไปในจังหวัดต่างๆ 7 จังหวัดในเขตเร่งรัดพัฒนาชนบท

7) โครงการอาชีพอนามัย เป็นโครงการใหม่โดยมีวัตถุประสงค์จะดำเนินการศึกษาทดลอง ค้นคว้าหาสาเหตุและวิธีป้องกันอันเกิดจากการทำงานและการขับของเสียของโรงงานและให้การสุขศึกษาและบริการในด้านรักษาพยาบาลแก่กรรมกรและ

ครอบครัว มีศูนย์ปฏิบัติงานอยู่ที่ตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นย่านอุตสาหกรรมที่หนาแน่นที่สุดในขณะนี้และจะขยายหน่วยปฏิบัติงานไปยังจังหวัดอื่นๆ ที่มีการอุตสาหกรรมมากเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

8) โครงการวิจัยการอนามัยครอบครัว ปัจจุบันมีหน่วยทำการวิจัยอยู่ที่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และจะขยายงานวิจัยออกไปในท้องที่ที่มีอัตราการเกิดของประชากรสูงแต่มีรายได้ต่ำ โดยจะเริ่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อนแล้วขยายไปในภาคใต้เพื่อศึกษาถึงวิธีที่จะเข้าถึงประชาชนและปฏิกิริยาของประชาชนต่อการวางแผนครอบครัวในแต่ละภาค เพื่อใช้เป็นแนวทางพิจารณากำหนดนโยบายในอนาคต

5.2 การควบคุมและป้องกันโรค

1) โครงการกำจัดและกวาดล้างไข้มาลาเรีย ได้เปลี่ยนแนวทางจากการดำเนินงานควบคุมและกำจัดไข้มาลาเรียเป็นโครงการกำจัดและกวาดล้างไข้มาลาเรียตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 จะปฏิบัติต่อไป คือทำการพ่นเคมีในท้องที่ซึ่งมีการแพร่ระบาดของไข้มาลาเรีย และท้องที่จังหวัดชายแดน สรรวจภาวะไข้มาลาเรีย ตรวจค้นหา ติดตามและให้การบำบัดรักษาผู้ป่วยเพื่อกำจัดแหล่งแพร่โรคให้ลดลง คาดว่าจะมีประชากรในท้องที่ปราศจากไข้มาลาเรียประมาณ 17.7 ล้านคน และในท้องที่ที่มีมาลาเรียตกค้างอยู่เพียงเล็กน้อย แต่ไม่มีการแพร่โรคและไม่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพประมาณ 14.2 ล้านคนเมื่อสิ้นระยะของแผน

2) โครงการควบคุมวัณโรค ในปัจจุบันมีศูนย์วัณโรคซึ่งให้บริการในการตรวจรักษา และให้คำแนะนำแก่ประชาชนในภาคต่างๆ รวม 4 แห่ง คือ พระนคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และยะลา กับมีหน่วยสำรวจและรักษาวัณโรคเคลื่อนที่ในพระนคร ธนบุรี 8 หน่วย และในส่วนภูมิภาคภาคละ 1 หน่วย นอกจากนี้ มีหน่วยเคลื่อนที่ฉีดวัคซีนบีซีจี เพื่อเพิ่มภูมิคุ้มกันวัณโรคแก่ประชาชนทั่วประเทศที่ยังไม่มีภูมิคุ้มกันรวม 6 หน่วย ปฏิบัติงานในจังหวัดพระนคร ธนบุรี 1 หน่วย และอีก 5 หน่วย ในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ

ในระยะของแผนจะได้จัดตั้งหน่วยควบคุมวัณโรคประจำภาคในจังหวัดต่างๆ ภาคละ 2 แห่ง รวม 10 แห่ง ให้เป็นสาขาของศูนย์ควบคุมวัณโรค ภาคดำเนินการควบคุมวัณโรคร่วมกับสถานีอนามัยชั้น 1 หรือชั้น 2 อีกประมาณ 100 แห่ง พร้อมทั้งเพิ่มหน่วยสำรวจรักษาและบำบัดวัณโรคเคลื่อนที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้บริการได้เข้าถึงประชาชนที่อยู่ในชนบทห่างไกลได้มากขึ้น หนึ่งใน การปฏิบัติงานด้านสำรวจค้นหาผู้ป่วยวัณโรค ในระยะต่อไปจะหนักไปในวิธีตรวจหาเชื้อวัณโรค ณ สถานีอนามัยชั้น 1 ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายน้อย และได้ผลเป็นที่น่าพอใจทำให้สามารถขยายงานควบคุมวัณโรคไปยังส่วนภูมิภาคได้ทั่วถึงยิ่งขึ้นสำหรับงานศัลยกรรมทรวงอกนั้น จะได้ทำการปรับปรุงโรงพยาบาลโรคปอดไปยังส่วนภูมิภาคได้ทั่วถึงยิ่งขึ้นสำหรับงานศัลยกรรมทรวงอกนั้น จะได้ทำการปรับปรุงโรงพยาบาลโรคปอดธนบุรี โดยเพิ่มเตียงผู้ป่วย 100 เตียง เตียงคนไข้ซึ่งได้รับการรักษาแล้ว ยังอยู่ในระยะแพร่เชื้อ 200 เตียง เตียงพักฟื้น 200-300 เตียง และเพิ่มแพทย์ประมาณ 17 คน

3) โครงการปราบปรามโรคเรื้อนโครงการนี้ได้เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2498 โดยผู้เชี่ยวชาญขององค์การอนามัยโลกเข้ามาช่วยเหลือจัดตั้งหน่วยควบคุมโรคเรื้อนขึ้นที่จังหวัดขอนแก่นและได้ขยายงานไปจังหวัดต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ การดำเนินงานส่วนใหญ่ได้พยายามให้การรักษาและติดตามผู้ป่วยถึงบ้าน เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการบำบัดโดยสม่ำเสมอ ในปัจจุบันมีหน่วยควบคุมโรคเรื้อนปฏิบัติงานในภาคต่าง ๆ รวม 31 จังหวัด และมีศูนย์ของส่วนควบคุมโรคเรื้อนอยู่ 3 ศูนย์ ที่จังหวัดขอนแก่น ลำปางและชลบุรี มีหน่วยบำบัดโรคเรื้อนประจำสถานอนามัย 193 แห่ง มีหน่วยบำบัดโรคเรื้อนเคลื่อนที่ปฏิบัติงานสำรวจ บำบัดและควบคุมโรคในบริเวณที่หน่วยบำบัดโรคเรื้อนประจำที่ไปไม่ถึงรวมทั้งสิ้น 24 หน่วย คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 14 หน่วย ภาคเหนือ 5 หน่วย และภาคตะวันออก 5 หน่วย สำหรับสถานพยาบาลโรคเรื้อนที่เป็นของรัฐบาลในปัจจุบันมี 2 แห่ง คือที่สมุทรปราการและที่ขอนแก่น การควบคุมโรคเรื้อนในระยะ 5 ปีนี้ได้ขยายขอบเขตการปฏิบัติงานออกไปอีก 40 จังหวัด และเริ่มงานควบคุมโรคเรื้อนในภาคใต้ โดยเพิ่มหน่วยสำรวจและบำบัดโรคเคลื่อนที่ในภาคต่าง ๆ รวม 30 หน่วย รวมประชากรที่คาดว่าจะสำรวจได้จำนวน 11.5 ล้านคน

4) โครงการควบคุมโรคจิตเสี้ยวตาและเยื่อตาอักเสบ การดำเนินงานได้ทำร่วมอยู่ในโครงการอนามัยโรงเรียน ในปัจจุบันได้มีหน่วยงานปฏิบัติงานในด้านสำรวจตรวจและรักษาโรคจิตเสี้ยวตาและเยื่อตาอักเสบ 6 หน่วยที่จังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่น ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีผู้ป่วยด้วยโรคนี้ในอัตราประมาณร้อยละ 40 ของจำนวนสำรวจและจะได้ขยายขอบเขตของการปฏิบัติงานออกไปอีก โดยจะตั้งหน่วยควบคุมโรคจิตเสี้ยวตาและเยื่อตาอักเสบเพิ่มขึ้นอีก 12 หน่วยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5) โครงการควบคุมโรคเท้าช้าง โครงการนี้ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2504 โดยดำเนินการสำรวจผู้มีเชื้อพยาธิโรคเท้าช้างให้แก่ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชและพัทลุง ศึกษาและวิจัยภาวะระบาดวิทยาของโรคเรื้อน ทำการควบคุมโรคโดยให้ยาบำบัด และประเมินผลการควบคุมให้การรักษาแก่ผู้พบเชื้อในโลหิตและผู้มีอาการเพื่อมิให้มีการแพร่โรคต่อไป และจะขยายการดำเนินงานออกไปทั่วภาคใต้ ซึ่งปรากฏว่าประชาชนป่วยด้วยโรคนี้เป็นจำนวนมาก โดยจะจัดตั้งหน่วยควบคุมโรคเท้าช้างเพิ่มขึ้นอีก 2 หน่วยที่สุราษฎร์ธานีและปัตตานี และจัดตั้งสาขาควบคุมโรคเท้าช้างอีก 2 แห่งที่ชุมพรและนราธิวาส และจัดตั้งหน่วยประเมินผลเคลื่อนที่เพื่อติดตามผลการควบคุมโรค 2 หน่วย

6) โครงการควบคุมกามโรค การควบคุมกามโรคนั้นได้ดำเนินการมานานแล้วโดยรวมอยู่กับงานควบคุมคุดทะราด เรียกว่าโครงการควบคุมกามโรค และคุดทะราดมีหน่วยควบคุมกามโรคในท้องที่ต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาครวมทั้งสิ้น 40 หน่วย คือในส่วนกลาง 6 หน่วย ในส่วนภูมิภาค 34 หน่วย และมีหน่วยงานอื่นซึ่งมิได้อยู่ในโครงการอีกรวม 28 หน่วย

ในระยะของแผนการควบคุมกามโรคจะได้ดำเนินงานเป็นเอกเทศ เนื่องจากงานควบคุม คุมตระวาดได้เสร็จสิ้นแล้ว โดยจะทำการปรับปรุงหน่วยควบคุมกามโรคปีละ 10 หน่วย ใน 10 จังหวัด และจัดตั้งหน่วยควบคุมกามโรคชั้น 3 ขึ้นใหม่ในจังหวัดต่างๆ อีกปีละ 5 หน่วย

7) โครงการควบคุมโรพยาธิใบไม้ในต้น ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2508 โดยรวมอยู่ในโครงการควบคุมโรคติดต่อ มีศูนย์ควบคุมโรคนี้อยู่ที่จังหวัดสกลนคร ให้การ สุขศึกษาและแนะนำแก่ประชาชนมิให้รับประทานอาหารซึ่งเป็นพาหะนำเชื้อโรค เช่น ปลาดิบ และร่วมกับสถานีอนามัยในการรักษาประชาชนผู้ป่วยด้วยโรคนี้ แนะนำและส่งเสริมให้มีการสุขาภิบาลดี มีส่วนถูกสุขลักษณะและใช้น้ำสะอาด ต่อไปจะได้ยกงานควบคุมโรคพยาธิใบไม้ ในต้นออกเป็นโครงการเอกเทศ และจะขยายขอบเขตการดำเนินงานออกไปในจังหวัดนครพนม กภาพสินธุ์ มหาสารคามและจังหวัดใกล้เคียงที่มีประชาชนเป็นโรคนี้มาก

8) โครงการควบคุมและป้องกันไข้เลือดออก งานนี้แต่เดิมรวมอยู่ใน โครงการควบคุมโรคติดต่อ แต่เนื่องจากโรคนี้นับวันจะเป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขของ ประเทศยิ่งขึ้นเป็นลำดับจึงได้แยกโครงการนี้เป็นโครงการเอกเทศ โดยร่วมมือกับองค์การอนามัย โลกและองค์การ ส.ป.อ. พิจารณาหาทางควบคุมป้องกันโรคนี้ให้ได้ผลยิ่งขึ้น โดยจะดำเนินการ กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายซึ่งเป็นพาหะนำเชื้อในท้องที่ที่เคยมีการระบาดใน 47 จังหวัด โดย ร่วมมือกับโครงการกำจัดและกวาดล้างไข้มาลาเรีย และร่วมมือกับองค์การอนามัยโลกในการ ค้นคว้าและทดลองเกี่ยวกับการควบคุมยุงลายและการระบาดของโรค

5.3 การวิเคราะห์และวิจัยทางการแพทย์

1) โครงการตรวจและวิเคราะห์วิจัยทางการแพทย์ จะขยายงานด้าน วิเคราะห์วิจัยและชั้นสูตรทางการแพทย์ในสาขาไวรัส สาขาเภสัชวินิจฉัยและพิษเคมี สาขา เภสัชวิทยา สาขาแบคทีเรียวิทยา สาขาพาราสิตวิทยาและปาโทโลยี สาขามาตรฐานยา สาขา พืชวิทยา และในด้านอาหารและเครื่องดื่ม

2) โครงการป้องกันอันตรายจากการแผ่รังสี ดำเนินการควบคุมและ ป้องกันอันตรายจากการใช้เครื่องเอกซเรย์ให้เป็นไปตามหลักวิชา เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้ และประชาชนที่อาจเกิดขึ้นจากรังสีเอกซเรย์

5.4 การผลิตและจัดหายาและเวชภัณฑ์

1) โครงการปรับปรุงโรงงานเภสัชกรรม จัดตั้งองค์การเภสัชกรรมด้วย การรวมกองโอสถศาลาและโรงงานเภสัชกรรมเข้าด้วยกัน ขยายงานด้านการผลิตทาง เภสัชกรรม โดยจัดรวมกิจการผลิตยาหลายประเภทซึ่งแยกกันอยู่มารวมไว้ด้วยกัน ปรับปรุง เครื่องจักร อุปกรณ์ และวิธีการผลิตให้สามารถขยายการผลิตได้เพียงพอกับความต้องการด้วย วิธีการที่ทันสมัย ในขณะที่เดียวกันก็ทำการขยายและปรับปรุงงานด้านการจำหน่าย การวิจัย และ การควบคุมคุณภาพด้วย

5.5 การบำบัดรักษา

1) โครงการปรับปรุงโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค ปัจจุบันกรมการแพทย์มีโรงพยาบาลส่วนภูมิภาคอยู่ 84 แห่ง เป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัด 68 แห่ง โรงพยาบาลประจำอำเภอ 16 แห่ง มีเตียงรวมทั้งสิ้นประมาณ 10,000 เตียง มีแพทย์ 600 คน พยาบาล 1,566 คน อัตราส่วนเตียงคนไข้ต่อประชากรเท่ากับ 1 : 2,800 ในระยะของแผนจะได้ทำการปรับปรุงโรงพยาบาลส่วนภูมิภาคทั้ง 84 แห่ง โดยจะมุ่งหนักไปในการขยายและปรับปรุงบริการให้เหมาะสมขึ้น และเพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่และเครื่องมือเครื่องใช้ในการแพทย์ที่จำเป็นให้เพียงพอ คาดว่าจะมีจำนวนเตียงเพิ่มขึ้นปีละประมาณ 800-1,000 เตียง รวม 5 ปี จะเพิ่มขึ้นประมาณ 4,000 เตียง อัตราส่วนของจำนวนเตียงคนไข้ต่อประชากรจะลดลงจาก 1: 2,800 ใน พ.ศ. 2509 เป็น 1: 2,400 จำนวนแพทย์และพยาบาลจะเพิ่มจากจำนวน 600 คนและ 1,566 คน เป็น 825 คนและ 2,816 คนตามลำดับ

2) โครงการจัดตั้งโรงพยาบาลศูนย์ แผนพัฒนาฉบับที่หนึ่ง ได้กำหนดว่าจะทำการปรับปรุงโรงพยาบาล 3 แห่ง เป็นโรงพยาบาลศูนย์ประจำภาค คือ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก เป็นโรงพยาบาลภาคเหนือ โรงพยาบาลนครราชสีมาเป็นโรงพยาบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือและโรงพยาบาลสงขลาเป็นโรงพยาบาลภาคใต้ เพื่อให้เป็นศูนย์ในการรักษาพยาบาล และฝึกอบรมวิชาการแพทย์แผนใหม่แก่โรงพยาบาลในจังหวัดใกล้เคียง แต่เนื่องจากขาดงบประมาณและแพทย์ผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ โครงการนี้จึงไม่บรรลุเป้าหมายโดยสมบูรณ์ จึงต้องดำเนินการต่อไป นอกจากนั้น จะทำการปรับปรุงโรงพยาบาลขอนแก่น ชลบุรี ยะลา นครสวรรค์ให้เป็นโรงพยาบาลศูนย์ปีละ 1 โรงพยาบาล กับปรับปรุงโรงพยาบาลพิษณุโลก นครราชสีมา อุบลราชธานี ลำปางและสงขลาซึ่งมีมาตรฐานใกล้เคียงกับโรงพยาบาลศูนย์อยู่แล้ว ให้มีลักษณะเทียบเท่าโรงพยาบาลศูนย์อีกปีละ 1 โรงพยาบาล

3) โครงการปรับปรุงและขยายโรงพยาบาลในส่วนกลาง ปรับปรุงขยายโรงพยาบาลในส่วนกลางสังกัดกรมการแพทย์มี 3 แห่ง คือโรงพยาบาลหญิงและเด็ก โรงพยาบาลเลิดสินและโรงพยาบาลสงฆ์ ซึ่งในปัจจุบันมีเตียงรวมกันทั้งสิ้นประมาณ 2,000 เตียง แพทย์ 134 คน พยาบาล 397 คน โดยจะขยายเตียงคนไข้เพิ่มจากจำนวน 2,000 เตียง เป็น 2,510 และเพิ่มแพทย์และพยาบาลจากจำนวน 134 คน และ 397 คน เป็น 205 คนและ 629 คน

4) โครงการปรับปรุงโรงพยาบาลโรคจิตและโรคทางประสาทวิทยา

โรงพยาบาลโรคจิต ในปัจจุบันมีโรงพยาบาลโรคจิตอยู่ 6 แห่ง คือ โรงพยาบาลสมเด็จพระยา (ธนบุรี) โรงพยาบาลศรีธัญญา (นนทบุรี) โรงพยาบาลสวนปรุง (เชียงใหม่) โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ (สุราษฎร์ธานี) โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ (อุบลราชธานี) และโรงพยาบาลนครราชสีมา โรงพยาบาลเหล่านี้รับคนไข้ได้ทั้งสิ้นประมาณ 5,470 เตียง ใน พ.ศ. 2514 จะขยายเตียงรับคนไข้ทั้งสิ้นประมาณ 6,270 เตียง ส่วนจำนวน

แพทย์และพยาบาลเดิมมีแพทย์ 90 คน พยาบาล 193 คน ใน พ.ศ. 2514 จะเพิ่มแพทย์เป็น 153 คน และเพิ่มพยาบาลเป็น 319 คนตามลำดับ

โรงพยาบาลและสถาบันทางประสาทวิทยา ปรับปรุงโรงพยาบาลโรคทางประสาทวิทยา 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลประสาทพญาไท โรงพยาบาลประสาทสงขลา ในขณะนี้มีเตียงคนไข้รวมกันทั้งสิ้นประมาณ 300 เตียง มีแพทย์ 30 คน พยาบาล 45 คน จัดตั้งคลินิกและศูนย์วิจัยประสาทวิทยาภาคเหนือที่เชียงใหม่ขนาด 50 เตียง ให้เป็นสาขาของโรงพยาบาลประสาทพญาไท โดยจะร่วมกับโครงการขยายงานของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้มีจำนวนเตียงเพิ่มขึ้นเป็น 700 เตียง เพิ่มแพทย์และพยาบาลเป็น 63 คน และ 92 คนตามลำดับ ส่วนโรงพยาบาลโรคจิตโรคประสาทเด็กซึ่งได้จัดตั้งขึ้นใหม่ที่สำโรงสมุทรปราการมีเตียงคนไข้ 90 เตียง มีแพทย์ 3 คน พยาบาล 3 คนให้บริการทั้งคนไข้นอกและคนไข้ใน

โรงพยาบาลเด็กปัญญาอ่อน โรงพยาบาลปัญญาอ่อนในปัจจุบันมีเตียงคนไข้ประมาณ 250 เตียง แพทย์ 9 คน พยาบาล 16 คน ใน พ.ศ. 2514 จะขยายเตียงรับคนไข้เพิ่มขึ้นเป็น 450 เตียง เพิ่มแพทย์และพยาบาลเป็น 16 คน และ 30 คนตามลำดับ

5) โครงการวิทยาลัยพยาบาล โรงพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยและโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล

วิทยาลัยพยาบาล ผดุงครรภ์พยาบาลที่โรงพยาบาลหญิงปีละ 40 คน รวม 200 คนใน 5 ปี

โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย ผดุงครรภ์ที่โรงเรียนพยาบาล 5 แห่ง คือที่โรงพยาบาลหญิง พุทธชินราช นครราชสีมา พระปกเกล้า สงขลา และที่จะตั้งใหม่ที่นครสวรรค์ในปี พ.ศ. 2511 และในจังหวัดอื่นๆ ในระหว่างแผนอีก 4 แห่ง ให้ได้ประมาณ 640 คน เพิ่มจากในปัจจุบันซึ่งผลิตได้ 290 คน อีก 350 คน

โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล ในระยะของแผนจัดตั้งโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาลขึ้นอีก 4 แห่ง ที่โรงพยาบาลสระบุรี ชลบุรี ศรีษะเกษ และสุราษฎร์ธานี รวมกับที่มีอยู่เดิม 2 แห่ง ที่อุบลราชธานี และนครราชสีมา จะผลิตผู้ช่วยพยาบาลได้ปีละ 360 คน เพิ่มจากเดิม 200 คน

6) โครงการสถาบันมะเร็งแห่งชาติ โครงการนี้ได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2505 โดยใช้สถานที่ของโรงพยาบาลหญิงเป็นที่ดำเนินการตรวจค้นมะเร็งในระยะเริ่มแรก รวมทั้งการให้การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องมะเร็ง และการอบรมแพทย์ให้มีความรู้ในด้านวินิจฉัยมะเร็งระยะแรก ใน พ.ศ. 2510 จะจัดตั้งสถาบันมะเร็งแห่งชาติเป็นเอกเทศเพื่อทำการวิจัยและมีเตียงสำหรับผู้ป่วย 200 เตียง

7) โครงการวิจัยและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ในปัจจุบันมีโรงพยาบาลยาเสพติดอยู่ 4 แห่ง ในส่วนกลาง 1 แห่งคือโรงพยาบาลยาเสพติดตรังสิด ในส่วนภูมิภาค 3 แห่ง ที่ลำปาง ขอนแก่นและสงขลา รวมเป็นจำนวนเตียงทั้งสิ้น 425 เตียง มี

แพทย์ 8 คน พยาบาล 20 คน จะได้ดำเนินการปรับปรุงและขยายงาน โดยจะเพิ่มเตียงคนไข้ เป็นประมาณ 750 เตียง เพิ่มแพทย์และพยาบาล 7 คน และ 15 คนตามลำดับ

8) โครงการบริการทางการแพทย์เคลื่อนที่ แยกงานเป็น 2 ประเภท คือ การจัดตั้งหน่วยบำบัดโรคเคลื่อนที่ เพื่อขยายบริการในการตรวจรักษาโรคให้แก่ราษฎรในส่วนภูมิภาคที่อยู่ห่างไกลสถานพยาบาลหรือโรงพยาบาล และการคมนาคมไม่สะดวกโดยจัดตั้งหน่วยบำบัดโรคเคลื่อนที่ของกรมการแพทย์ขึ้น 4 หน่วย คือ หน่วยโรงพยาบาลขอนแก่น เพชรบูรณ์ สงขลา และตาก แต่ละหน่วยจะมีศูนย์อยู่ในโรงพยาบาลดังกล่าว และออกไปปฏิบัติงานในด้านการตรวจรักษา แนะนำความรู้ในด้านเจ็บไข้ได้ป่วยแก่ประชาชน โดยจะจัดหน่วยเคลื่อนที่เข้าไปปฏิบัติงานในหมู่บ้านและใช้สถานื่อนามัยหรือสำนักงานผดุงครรภ์เป็นศูนย์กลาง

การอบรมฟื้นฟูวิชาการแก่แพทย์ในส่วนภูมิภาค จัดให้มีการอบรมวิชาการแพทย์ส่วนภูมิภาค เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญของแพทย์ ปีหนึ่งจะอบรมได้ประมาณ 20 โรงพยาบาล

9) โครงการจัดตั้งแผนกจิตเวชในโรงพยาบาลทั่วไป ขยายบริการตรวจรักษาโรคจิตประสาทสำหรับประชาชนเพิ่มขึ้น เพื่อแก้ปัญหาคนไข้โรคจิตไม่มีสถานศึกษา โดยจัดสร้างเรือนคนไข้ขนาด 25 เตียง ที่โรงพยาบาลจันทบุรี พิษณุโลก และยะลา รวม 3 แห่ง

งบพัฒนา

6. งบพัฒนาการสาธารณสุขในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สอง พ.ศ. 2510-2514 กำหนดไว้รวมประมาณ 2,570 ล้านบาท เป็นงบประมาณแผ่นดิน 1,800 ล้านบาท เงินช่วยเหลือต่างประเทศประมาณ 755 ล้านบาท และเงินรายได้จากรัฐวิสาหกิจประมาณ 15 ล้านบาทในจำนวนนี้จะได้ใช้จ่ายในการพัฒนาในส่วนภูมิภาคเป็นส่วนใหญ่ คือ ประมาณ 2,212 ล้านบาท หรือร้อยละ 86 ของรายจ่ายทั้งสิ้น

งบพัฒนาการสาธารณสุข

(ล้านบาท)

แหล่งที่มาของเงิน	2510	2511	2512	2513	2514	รวม
งบประมาณแผ่นดิน	233.36	339.57	373.72	416.55	438.06	1,801.16
เงินกู้ต่างประเทศ	-	-	-	-	-	-
เงินช่วยเหลือต่างประเทศ	140.0	150.0	150.0	160.0	165.0	755.0
เงินรายได้ของรัฐวิสาหกิจ	5.50	4.28	2.0	2.0	2.0	15.78
รวม	378.86	483.75	525.72	578.55	605.06	2,571.94

ปัญหาสำคัญและความคาดหวังในอนาคต

7. การพัฒนาด้านสาธารณสุขในระยะต่อไปจะได้เน้นหนักในด้านการพัฒนาอนามัยและสุขภาพในชนบท โดยการให้บริการถึงตัวประชาชนและให้การศึกษาอบรมแก่ประชาชนให้เข้าใจความสำคัญในเรื่องนี้ นอกจากนี้ จะต้องแก้ไขปัญหาคritical issues ได้แก่ การขาดแคลนแพทย์และพยาบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท โดยหาวิธีการจูงใจและวางมาตรการที่เหมาะสมให้แพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขออกไปปฏิบัติการตามชนบทให้มากขึ้น ในปัจจุบันอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรในนครหลวงเท่ากับ 1: 1,000 เทียบกับ 1: 20,000 ในชนบท กับหาทางชักชวนให้แพทย์ปริญาปฏิบัติกรภายในประเทศเป็นเวลานานพอสมควรก่อนไปศึกษาเพิ่มเติมต่างประเทศ

โครงการสำคัญที่สุดในอนาคต ได้แก่ การพัฒนาอนามัย เช่น การจัดหาน้ำสะอาด การเพิ่มสถานอนามัยในชนบทและการจัดหน่วยบริการเคลื่อนที่ ควรได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษ เพราะเป็นโครงการหลักที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของชาติเป็นอย่างยิ่ง

ส่วนบริการที่โรงพยาบาลต่างๆ ให้กับประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะคนไข้ประเภทอนาถา ซึ่งในขณะนี้ยังไม่เพียงพอจะต้องได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นเป็นลำดับ ในด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์นั้นประเทศไทยมีแพทย์ที่ทรงคุณวุฒิและมีชื่อเสียงแพร่หลายหลายท่าน แต่การวิจัยด้านแพทยศาสตร์ยังไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่ควร เพราะขาดอุปกรณ์และเงินอุดหนุนซึ่งจะต้องหาทางแก้ไขโดยเร่งด่วน

8. ในอนาคตข้างหน้าปัญหาประชากรที่กำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้รัฐบาลยังไม่มียุทธศาสตร์จะริเริ่มการวางแผนครอบครัวโดยตรง แต่ก็มีความจำเป็นที่จะต้องขยายงานวิจัยในเรื่องนี้อย่างจริงจัง และเตรียมแผนปฏิบัติเพื่อที่จะได้ดำเนินการต่อไป

บทที่ 16

การศึกษา

1. การที่จะบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่วางไว้ ปัจจัยที่สำคัญที่สุด ประการหนึ่ง คือ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถทุกระดับ ซึ่งได้มาจากการฝึกอบรมและการศึกษา การพัฒนาการศึกษาคือการผลิตกำลังคนทุกระดับให้มีปริมาณและคุณภาพเป็นส่วนสอดคล้องตามความต้องการในระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้ตรงตามความต้องการของประเทศนั้นเป็นกระบวนการพัฒนาคนทั้งในด้านสติปัญญาและคุณภาพ ซึ่งจะต้องใช้เวลานานจึงจะสัมฤทธิ์ผล

2. การพัฒนาเศรษฐกิจที่ดำเนินมาแล้วและจะดำเนินต่อไปตามแผนพัฒนาฉบับนี้ได้ขยายขอบเขตของงานด้านต่างๆ กว้างขวางยิ่งขึ้นเป็นอันมาก ความต้องการกำลังคนช่างฝีมือทุกระดับโดยเฉพาะระดับกลางได้เพิ่มทวีขึ้นเป็นลำดับ การวางแผนการศึกษาจึงได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นพิเศษ นอกจากนั้นการวางแผนการศึกษายังมุ่งฝึกอบรมประชากรเพื่อให้เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

3. การสร้างทรัพยากรมนุษย์มิได้คำนึงถึงความสามารถแต่เพียงด้านวิชาการเท่านั้นแต่จะต้องคิดถึงคุณธรรมทางจิตใจและสุขภาพพลานามัยของประชากรด้วย ดังนั้น การพัฒนาวัฒนธรรม ศาสนา และพลานามัย จะต้องถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วย

4. การศึกษาของประเทศไทยได้เจริญก้าวหน้าขึ้นมาเป็นลำดับทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ในด้านปริมาณนั้นมีจำนวนครู นักเรียนและโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นทั้งโรงเรียนรัฐบาล ราษฎร์และเทศบาล สภาพการศึกษาของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2508 สรุปได้ดังนี้

4.1 ประถมศึกษา มีนักเรียนระดับ ป.1-4 ทั้งสิ้นประมาณ 4,060,870 คน ในจำนวนนี้ 3,483,318 คนหรือร้อยละ 85.78 ศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลและเทศบาล 197,160 คนหรือร้อยละ 4.85 ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเทศบาล และ 380,392 คน หรือร้อยละ 9.37 ศึกษาในโรงเรียนราษฎร์

สำหรับระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5-7) มีนักเรียนประมาณ 438,992 คน หรือร้อยละ 47.95 ศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัฐบาล 20,498 คน 33,312 คน หรือร้อยละ 7.59 ศึกษาในโรงเรียนเทศบาล และ 195,182 คนหรือร้อยละ 44.46 ศึกษาในโรงเรียนราษฎร์

4.2 มัธยมศึกษาสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.1-3) มีนักเรียนทั้งสิ้น 263,345 ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล 137,843 คนหรือร้อยละ 53.24 ศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ 125,501 คนหรือร้อยละ 46.75

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.4-5) มีนักเรียน 48,257 คน จำแนกเป็นนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล 21,230 คนหรือร้อยละ 43.95 นักเรียนโรงเรียนราษฎร์ 27,027 คนหรือร้อยละ 56.1

4.3 มัธยมศึกษาสายอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.1-3) มีนักเรียนประมาณ 5,115 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.4-6) มีนักเรียนประมาณ 32,858 คน จำแนกเป็นนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล 27,858 คน หรือร้อยละ 84.78 และนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ 5,000 คน หรือร้อยละ 15.22

4.4 วิทยาลัยเทคนิค ในปัจจุบันนี้มีวิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา 9 แห่ง คือ ที่กรุงเทพฯ สงขลา เชียงใหม่ นครราชสีมา ชนบุรี ขอนแก่น เทคนิคพระนครเหนือ ไทรคมนาคมและวิทยาลัยการก่อสร้าง วิทยาลัยเหล่านี้บางแห่งก็เปิดสอนเฉพาะระดับเทคนิค บางแห่งก็เปิดสอนทั้งระดับ ม.ศ. 4-6 และระดับเทคนิคต่อเนื่องกัน นักเรียนเฉพาะระดับเทคนิคทั่วประเทศมีจำนวน 5,468 คน ซึ่งเป็นร้อยละ 19.63 ของจำนวนนักเรียนระดับ ม.ศ. 4-6 สายอาชีพทั่วประเทศ

4.5 ฝึกหัดครู การฝึกหัดครูนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการขยายการศึกษา ทั้งปริมาณและคุณภาพ ในปี 2508 กรมการฝึกหัดครูมีโรงเรียนและวิทยาลัยครู รวม 27 แห่ง มีครุรวม 1,362 คน ทางด้านนักเรียนฝึกหัดครูมีนักเรียน (ยกเว้นฝึกหัดครูอาชีวศึกษา) แต่ละระดับดังนี้คือนักเรียนระดับ ป.กศ. ต้นมี 13,131 คน ระดับ ป.กศ.สูง และอนุปริญญาวิชาการศึกษา (อ.กศ.) 5,294 คน ระดับปริญญาชั้นปีที่ 3-4 จำนวน 864 คน ถ้ารวมทั้งนักศึกษาภาคค่ำ จะมีจำนวน 3,377 คน กรมการฝึกหัดครูผลิตครูระดับต่างๆ ในปี 2508 ได้ดังนี้ คือ ป.กศ.ผลิตได้ 5,637 คน ป.กศ.สูง ผลิตได้ 1,661 คน ระดับปริญญาการศึกษา 733 คน และปริญญาโททางการศึกษา 21 คน

4.6 อุดมศึกษา ปัจจุบันประเทศไทยมีมหาวิทยาลัย 7 แห่งรับนักเรียนที่จบ ม.ศ.5 ถ้าเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนที่เข้ามหาวิทยาลัยได้กับนักเรียนที่สำเร็จ ม.ศ. 5 สายสามัญในปีเดียวกันจะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2506 เข้ามหาวิทยาลัยได้ 3,416 คน คิดเป็นร้อยละ 17.96 ของนักเรียนที่จบ ม.ศ. 5 ปี พ.ศ.2507 เข้ามหาวิทยาลัยได้ 3,948 คน คิดเป็นร้อยละ 39.88 และปี 2508 เข้ามหาวิทยาลัยได้ 5,867 คน คิดเป็นร้อยละ 57.97 ในปี พ.ศ. 2508 นักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกมหาวิทยาลัยรวมกัน 36,927 คน

ตารางที่ 1
จำนวนนักเรียนแยกตามระดับปีการศึกษา 2507-2508

ประเภทโรงเรียน	นักเรียน	
	จำนวน	ร้อยละ
ระดับ ป.1-ป.4		
รัฐบาล	3,483,318	85.78
เทศบาล	197,160	4.86
ราษฎร์	380,392	9.37
รวม	4,060,870	100.0
ระดับ ป.5-ป.7		
รัฐบาล	210,498	47.75
เทศบาล	33,312	7.59
ราษฎร์	195,182	44.46
รวม	483,992	100.0
ระดับ ม.ศ.1-ม.ศ. 3		
รัฐบาล (สามัญ)	137,843	51.34
รัฐบาล (อาชีวศึกษา)	5,115	1.90
ราษฎร์	125,501	46.75
รวม	268,460	100.0
ระดับ ม.ศ.4-ม.ศ. 5		
รัฐบาล (สามัญ)	21,230	22.53
รัฐบาล (อาชีวศึกษา)	27,858	29.56
รัฐบาล (ฝึกหัดครู)	13,131	13.93
ราษฎร์ (สามัญ)	27,027	28.68
ราษฎร์ (อาชีวะ)	5,000	5.30
รวม	94,246	100.0

จำนวนนักเรียนแยกตามระดับปีการศึกษา 2507-2508

ประเภทโรงเรียน	นักเรียน	
	จำนวน	ร้อยละ
ระดับเทคนิค (2508)		
รวม	7,960	100.0
ระดับอุดมศึกษา (2508)		
มหาวิทยาลัย	36,927	100.0
รวมทั้งสิ้น	4,944,495	-

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ

ตารางที่ 2

จำนวนโรงเรียนและครูแยกตามระดับชั้นและประเภท
ปีการศึกษา 2507-2508

ประเภทโรงเรียนและระดับการศึกษา	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
ระดับประถมศึกษา (ป.1-7)		
รัฐบาล-ประชาบาล	29,209	18,475
เทศบาล	455	6,051
ระดับมัธยมศึกษา (ม.ศ.1-6)		
รัฐบาลสายสามัญ (ม.ศ.1-5)	588	8,093
รัฐบาลสายอาชีวศึกษา (ม.ศ.1-6)	183	4,460
โรงเรียนราษฎร์		
ป.1-ม.ศ.5	1,049	32,708
อาชีวศึกษาขั้นต้นและขั้นสูง	17	340
เทคนิค		
รัฐบาล	7	727
ฝึกหัดครู		
ประกาศนียบัตร	27	1,459
ปริญญา	3	431
ระดับอุดมศึกษา		
มหาวิทยาลัย	7	3,056 ^{-1/}

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ

หมายเหตุ : 1/ ในจำนวน 3.056 คนนี้เป็นอาจารย์ประจำ 2,047 คน และอาจารย์พิเศษ 1,009 คน

4.7 จากสภาพการศึกษาในปัจจุบันที่กล่าวมานี้มีข้อที่ควรสังเกตอยู่ 3 ประการ คือ

1) อัตราส่วนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเมื่อเทียบกับระดับประถมศึกษาามีเพียงร้อยละ 6 ซึ่งทำให้เห็นชัดว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไม่มีโอกาสศึกษาต่อหลังจากการศึกษามัธยมศึกษา และเมื่อจำนวนระดับมัธยมศึกษาของประเทศมีน้อยก็จะส่งผลกระทบต่อการผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูง ซึ่งประเทศกำลังขาดแคลนเป็นอย่างมาก

2) การศึกษาตั้งแต่ระดับประถม 5 ถึงระดับ ม.ศ.ปลาย โรงเรียนราษฎร์มีบทบาทสำคัญเพราะมีนักเรียนอยู่ในโรงเรียนราษฎร์เป็นจำนวนมาก การวางแผนพัฒนาการศึกษาในระดับนี้จะต้องพึงเล็งในเรื่องมาตรฐานของโรงเรียนราษฎร์ให้มากขึ้น

3) ในระดับอุดมศึกษา มีอาจารย์พิเศษเกือบร้อยละ 30 ของอาจารย์ทั้งหมดซึ่งแสดงให้เห็นชัดถึงความขาดแคลนอาจารย์ในระดับนี้และเป็นปัญหาสำคัญในการขยายปริมาณการผลิตนักวิชาการสาขาต่างๆ โดยเฉพาะสาขาทางวิทยาศาสตร์

5. ในระยะของแผน นโยบายส่วนรวมในการพัฒนาการศึกษามีดังนี้

5.1 จัดการศึกษาให้สัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยคำนึงถึงความต้องการในด้านต่างๆ ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการด้านกำลังคน ตลอดจนความรู้และเทคนิคในการพัฒนาสาขาต่างๆ

5.2 จัดและขยายการศึกษาให้สอดคล้องกับภาวะผูกพันที่มีอยู่ในสังคม ภาวะผูกพันที่รัฐมีต่อสังคมในด้านการศึกษานั้น ได้แก่การจัดการศึกษามัธยมศึกษาและการพยายามให้ประชากรที่อยู่ในวัยการศึกษาแต่ละระดับได้รับการศึกษาโดยทั่วถึงเท่าที่จะทำได้ รัฐจะให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการศึกษามัธยมศึกษาเป็นอันดับแรก และจะได้เน้นหนักในการผลิตกำลังคนระดับกลาง ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ ส่วนกำลังคนในระดับสูงนั้นจะพึงเล็งเฉพาะสาขาที่ประเทศมีความต้องการมาก นอกจากนั้น จะได้พิจารณาจัดดุลการศึกษาระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้ได้สัดส่วนกับประชากรด้วย โดยเร่งรัดในด้านคุณภาพการศึกษาในส่วนภูมิภาคให้ใกล้เคียงกับส่วนกลางมากขึ้น

5.3 ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ด้วยมาตรการอันเหมาะสม ด้านคุณภาพการศึกษานั้นมีสิ่งที่จะต้องพิจารณาอยู่หลายประการ เช่น เรื่องหลักสูตร แบบเรียน อาคาร และวุฒิของครู ส่วนปัญหาการศึกษาที่ควรได้รับการพิจารณาได้แก่ปัญหาการรวมโรงเรียนบางประเภท เด็กตกชั้น เด็กตกหล่นในชั้นต่างๆ เด็กยากจน และการศึกษาในถิ่นทุรกันดารรัฐจะใช้มาตรการต่างๆ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้ลุล่วงไป และยกระดับมาตรฐานการศึกษาของชาติให้สูงขึ้น

5.4 ส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

6. แนวทางการดำเนินพัฒนาการศึกษามีดังต่อไปนี้

6.1 การดำเนินงานจะได้ปรับปรุงระบบการศึกษาทุกระดับให้เหมาะสมเพื่อจัดการศึกษาได้เป็นไปโดยประหยัดและเกิดผลประโยชน์สูงสุด โดยสนับสนุนการวิจัยทางวิชาการศึกษาและวิทยาการสมัยใหม่

6.2 หาทางให้นักเรียนที่อยู่ในวัยการศึกษาภาคบังคับได้เข้าเรียนให้มากที่สุดและโดยสม่ำเสมอ การศึกษาภาคบังคับนั้นเป็นภาระผูกพันที่รัฐมีต่อสังคม ดังนั้น รัฐมีหน้าที่ที่จัดหาอาคาร ครู และอุปกรณ์การศึกษาที่จำเป็นให้เพียงพอสำหรับเด็กในวัยนี้ที่เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี โดยเฉพาะในเขตเทศบาลที่มีชุมชนหนาแน่นจะให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษ สำหรับในบางท้องที่ซึ่งมีปัญหาในเรื่องการบังคับเด็กเข้าเรียนและควบคุมการมาเรียนให้เป็นไปโดยสม่ำเสมอ จะได้เฟื่องเลี้ยงในการปรับปรุงระบบตรวจตราควบคุมให้มีสมรรถภาพยิ่งขึ้น ส่วนการขยายการศึกษาภาคบังคับไปถึงประถมปลายจะขยายให้มากขึ้น ให้ได้ส่วนกับการขยายการศึกษาระดับมัธยม เพื่อสนองความต้องการกำลังคนระดับกลาง

6.3 จัดระบบมัธยมศึกษาให้สนองความต้องการด้านอาชีพเยาวชนที่เข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการฝึกฝนให้ประกอบอาชีพได้ และประเทศก็มีความต้องการกำลังคนที่ได้รับการฝึกฝนด้านอาชีพในระดับนี้อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมคนที่มีความรู้และความชำนาญในระดับกลางเพื่อให้พอเพียงกับการขยายตัวในด้านเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ ของประเทศ รัฐจะได้ขยายโรงเรียนมัธยมแบบประสมให้มากขึ้น สำหรับโรงเรียนมัธยมสายอาชีพจะเฟื่องเลี้ยงในด้านการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกงานและคุณภาพของครู

6.4 ขยายงานด้านฝึกหัดครูให้สามารถผลิตครูได้ตามความต้องการของการศึกษาระดับต่างๆ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ การผลิตครูจะต้องคำนึงถึงความขาดแคลนครูเฉพาะวิชาและความต้องการครูของการศึกษาในระดับต่างๆ ในการนี้รัฐจะได้ขยายงานฝึกหัดครูทุกระดับให้สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาระดับต่างๆ โดยเฉพาะ

6.5 ขยายการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเน้นในสาขาวิชาต่างๆ ลดหลั่นไปตามความจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ความต้องการกำลังคนระดับสูงในสาขาวิชาต่างๆ ที่จัดว่าสำคัญ เช่น สาขาวิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น รัฐจะสนับสนุนในการยกระดับมาตรฐานการอุดมศึกษา ส่งเสริมให้มีการวิจัยและสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยได้มีโอกาสให้บริการทางวิชาการแก่สังคมมากขึ้น เพื่อให้บริการนี้กระจายไปได้ทั่วทั้งประเทศ จะตั้งและขยายมหาวิทยาลัยในภาคต่างๆ ส่วนในด้านสังคมศาสตร์สาขาต่างๆ นั้น ปริมาณนักศึกษาจะเพิ่มขึ้นในอัตราต่ำกว่าสาขาวิทยาศาสตร์ เพื่อให้สนองนโยบายและความต้องการกำลังคนในปัจจุบันนอกจากนั้น จะเป็นการช่วยให้คณะต่างๆ ที่สอนวิชาเหล่านี้ได้มีโอกาสปรับปรุงคุณภาพของการสอนและยกระดับคุณวุฒิของนักศึกษา

6.6 จัดการศึกษาผู้ใหญ่โดยมุ่งหมายให้เป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องกับการศึกษาภาคบังคับในโรงเรียน และมุ่งหมายให้มีความรู้ทั้งด้านหนังสือควบคู่ไปกับวิชาชีพ เนื่องจากการศึกษาภาคบังคับในโรงเรียนมีระยะเวลาสั้น และส่วนใหญ่ผู้จบการศึกษายังมีอายุน้อย รัฐจึง

จะให้บริการด้านการศึกษาเพิ่มเติมโดยรูปการศึกษาผู้ใหญ่ และมุ่งให้การศึกษายุติภาคช่วยเพิ่มรายได้ของผู้รับการศึกษาด้วย

6.7 แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในเรื่องโรงเรียนราษฎร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณภาพเพื่อให้โรงเรียนราษฎร์สามารถปฏิบัติหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบต่อสังคมได้ดีขึ้น รัฐถือว่าโรงเรียนราษฎร์มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านให้การศึกษา การที่จะปฏิบัติภารกิจต่อสังคมได้โดยมีสมรรถภาพนั้นรัฐจะช่วยในการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนราษฎร์โดยวิธีต่างๆ การให้เงินอุดหนุนการควบคุมมาตรฐานโรงเรียนราษฎร์ ระบบการนิเทศการศึกษา การบรรจุครูมีวุฒิและการอบรมครูประจำการ

6.8 จัดการศึกษาทุกระดับที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยราชการต่างๆ ให้ประสานสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับนโยบายส่วนรวม เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับต่างๆ มีหน่วยราชการรับผิดชอบหลายหน่วย เช่น ระดับประถมศึกษาบางส่วนอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล บางส่วนเป็นเรื่องของกระทรวงศึกษาธิการ และต่อไปส่วนใหญ่จะขึ้นกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ระดับมัธยมศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ ระดับอุดมศึกษาเป็นเรื่องของสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้น การจัดการศึกษาทุกระดับจึงจำเป็นต้องประสานสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับนโยบายส่วนรวมโดยอาศัยแผนพัฒนาการศึกษา
เ
ปี
น
แนวทาง

6.9 ความร่วมมือกับท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมมากขึ้นในการสนับสนุนการศึกษาในท้องถิ่นของตน การดำเนินการศึกษาเป็นภาระอันหนักของรัฐบาล จึงมีความจำเป็นจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นภาระผูกพันทางสังคมที่รัฐและท้องถิ่นจะต้องให้บริการ เช่น ในเรื่องงบประมาณด้านการศึกษาจากเงินบำรุงท้องถิ่น และเงินรายได้ของเทศบาลตลอดจนเงินสมทบทุนปลูกสร้างอาคารเรียนประชาบาล

6.10 ทำนุบำรุงและส่งเสริมขนบธรรมเนียม ศิลธรรม ศิลปวัฒนธรรมและศาสนาอันเป็นมรดกของชาติ เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและจะส่งเสริมพลานามัยของประชากรให้มีสุขภาพสมบูรณ์เต็มกำลังในการพัฒนาประเทศชาติ

เป้าหมาย

7. เป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาได้กำหนดไว้ดังนี้

7.1 จำนวนนักเรียนปัจจุบันเปรียบเทียบกับอนาคต ในปี พ.ศ . 2509 มีจำนวนนักเรียนทุกประเภทรวมกัน 5,293,245 คน ในปีสุดท้ายของแผนคาดว่า จะมีนักเรียนทั้งสิ้น 6,350,500 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ระดับที่มีอัตราส่วนเพิ่มสูงสุด คือ ระดับเทคนิคและครูประกาศนียบัตร ทั้งนี้ เป็นการขยายปริมาณให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในเรื่องช่างฝีมือ และขยายการผลิตครูให้รับกับการเพิ่มปริมาณในระดับต่างๆ สำหรับระดับ

อุดมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เป็นการขยายงานให้รับกับความต้องการกำลังคนระดับกลางและระดับสูงซึ่งมีความขาดแคลนโดยทั่วไป ส่วนสาขาสังคมศาสตร์ถึงแม้ว่าจำนวนนักศึกษาใหม่จะเพิ่มขึ้นทุกปี แต่จำนวนนักศึกษาในปีสุดท้ายของแผนลดลงกว่าปัจจุบัน เพราะนักศึกษาจำนวนหนึ่งจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จะหมดสิทธิการเป็นนักศึกษาประมาณ 7,000 คน

ตารางที่ 3

จำนวนนักเรียนปี 2509 เปรียบเทียบกับปี 2514

ระดับการศึกษา	2509	2514	เพิ่มขึ้น	ร้อยละ
อนุบาล	75,376	113,250	37,800	50.25
ประถมศึกษา	4,768,000	5,504,000	736,000	15.4
ระดับประถมศึกษาตอนต้น	4,231,000	4,753,000	522,000	12.34
ระดับประถมศึกษาตอนปลาย	537,000	751,000	214,000	39.85
มัธยมศึกษาสายสามัญ	345,502	575,700	228,200	66.04
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	200,400	495,900	195,500	65.07
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	45,102	79,800	34,700	76.93
มัธยมศึกษาสายอาชีวศึกษา	42,600	63,000	20,400	47.89
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	5,600	7,100	1,500	26.85
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	37,000	55,900	18,900	51.08
ฝึกหัดครู	19,776	31,700	11,970	60.52
ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา	14,498	22,200	7,700	53.11
ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง	3,378	5,200	1,820	53.94
ปริญญาการศึกษา	1,900	4,300	2,400	126.32
เทคนิค	8,460	19,090	10,630	124.65
วิทยาลัยเทคนิค	8,460	19,090	10,630	125.65
อุดมศึกษา (ระดับปริญญาตรี)	33,531	43,830	10,300	30.71
มนุษยศาสตร์	1,615	4,150	2,540	157.28
ศึกษาศาสตร์	1,075	2,410	1,340	124.65
วิจิตรศิลป์	751	1,170	420	55.93
สังคมศาสตร์	20,477	19,700	780	3.81
วิทยาศาสตร์	2,027	3,480	1,450	71.53
วิศวกรรมศาสตร์	1,961	3,640	1,680	87.68
แพทยศาสตร์	3,603	4,770	1,170	32.47
เกษตรศาสตร์	2,022	4,510	2,490	123.15

รวมทั้งสิ้น	5,293,245	6,350,570	1,057,325	20.00
-------------	-----------	-----------	-----------	-------

7.2 การผลิตครูเปรียบเทียบกับความต้องการในระยะของแผนคาดว่าจะผลิตครูได้ทั้งสิ้นประมาณ 49,770 คน ไม่รวมครูที่คาดว่าจะจบจากฝึกหัดครูพลานามัยและวิทยาลัยพลศึกษาอีกประมาณ 1,900 คน เป็นครูประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นต้น 31,950 คน ครูประกาศนียบัตรชั้นสูง 9,450 คน ครู ป.ม. อาชีวศึกษา 1,320 คน และครูปริญญา 7,050 คน ในบรรดาผู้ที่สำเร็จการศึกษาเหล่านี้คาดว่าจะในระดับ ประกาศนียบัตรจะมีผู้ศึกษาต่อประมาณ ร้อยละ 25 ดังนั้น จำนวนครูแท้จริงจะเหลือเพียง 39,000 คน โดยเป็นครูระดับประกาศนียบัตรประมาณ 32,000 คน และครูระดับปริญญา 7,000 คน

สำหรับความต้องการครูนั้นคาดว่าจะ ในระยะของแผนจะต้องการครูจำนวนทั้งสิ้นถึง 49,000 คน เป็นครูระดับประกาศนียบัตรประมาณ 39,000 คน ครูระดับปริญญาตรีและสูงกว่า 10,000 คน จำนวนครูที่ต้องการนี้ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการขยายปริมาณนักเรียนในระยะของแผนซึ่งต้องการครู 38,000 คน และอีกส่วนหนึ่งเป็นการทดแทนครูที่ออกไปจากระบบการศึกษาซึ่งคิดไว้ร้อยละ 5 ของจำนวนครูในปัจจุบัน เป็นความต้องการครูประเภทหลังนี้ประมาณ 11,000 คน

จากการเปรียบเทียบความต้องการครูและความสามารถในการผลิตครูที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่ามีจำนวนที่ยังขาดแคลนอยู่ไม่น้อยกว่า 10,000 คน โดยเป็นครูประกาศนียบัตร 7,000 คน ครูปริญญาและระดับสูงกว่า 3,000 คน จำนวนที่ขาดอยู่นี้ส่วนหนึ่งคาดว่าจะได้มาจากโครงการฝึกหัดครูเร่งรัดของกรมการฝึกหัดครู อีกส่วนหนึ่งอาจได้มาจากผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาอื่นๆ ซึ่งทำการสอนได้ และบางส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูในระดับสูงกว่าปริญญาตรีคาดว่าจะได้จากผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ

สถานที่ตั้งโรงเรียนในโครงการมัธยมแบบประสม
และโรงเรียนในโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา

ตารางที่ 4
ความต้องการครูเนื่องจากการเพิ่มจำนวนนักเรียนในระยะของแผน

ระดับ	จำนวนนักเรียนเพิ่ม 2510-2514	อัตราครู : นักเรียน	จำนวนครู ที่ต้องการเพิ่ม
อนุบาล	37,800	1:30	1,260
ประถมศึกษา			
ป.1-4	522,000	1:35	14,914
ป.5-7	214,000	1:25	8,560
มัธยมศึกษาสายสามัญ			
ม.ศ.1-4	228,200	1:25	9,208
มัธยมศึกษาสายอาชีพ			
อ.ช.1-6	20,400	1:15	1,360
ฝึกหัดครู	11,970	1:10	1,190
เทคนิค	10,630	1:10	1,063
มหาวิทยาลัย	10,300	1:10	1,030
รวม	1,057,325	-	38,000

โครงการ

8. แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2510-2514 มีโครงการทั้งสิ้น 48 โครงการเป็นโครงการต่อเนื่อง 28 โครงการ และเป็นโครงการใหม่ 20 โครงการ โครงการเหล่านี้โดยลักษณะสำคัญแบ่งออกได้เป็นการพัฒนาในด้านปริมาณและคุณภาพ สรุปได้ดังนี้

8.1 ระดับอนุบาลและเด็กเล็ก งานในระดับนี้มุ่งในเรื่องขยายให้ครบทุกจังหวัด สำหรับกิจการค้ำอนุบาลเพื่อเป็นตัวอย่างให้เอกชนจัดในรูปแบบโรงเรียนราษฎร์ สำหรับเด็กเล็กนั้นมุ่งจัดในท้องถิ่นที่มีปัญหาเกี่ยวกับภาษาพูดของเด็ก เพื่อเป็นการช่วยการสอนในระดับ ป.1 เป้าหมายใน 5 ปี ต้องการเปิดโรงเรียนอนุบาลเพิ่มขึ้นอีก 10 โรง ซึ่งขณะนี้ยังมีจังหวัดที่ไม่มีโรงเรียนอนุบาลอีก 13 จังหวัด และจะเปิดชั้นเด็กเล็กปีละ 300 ห้อง รวม 1,500 ห้องเรียน

8.2 ระดับประถมศึกษาตอนต้น งานจำเป็นประการแรก คือ การขยายปริมาณ เพื่อให้สมดุลกับจำนวนพลเมืองในวัยการศึกษาในระดับนี้ที่เพิ่มขึ้นเพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับ อย่างไรก็ตามเรื่องคุณภาพก็เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับความสูญเปล่าเนื่องจากเด็กนักเรียนชั้น ป.1 สอบตกมาก และยังมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ของนักเรียนไม่เหมาะสมกับชั้นอีกด้วย

1) ด้านปริมาณ ขยายการรับเด็กเพิ่มขึ้น 522,000 คน ในปีสุดท้ายของแผนจะมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 4,753,000 คน เป็นนักเรียนในโรงเรียนประชาบาล 4,227,000 คนโดยจัดห้องเรียนเพิ่มขึ้นในโรงเรียนเดิมส่วนหนึ่งและเปิดโรงเรียนใหม่เพิ่มขึ้นอีก 650 โรงเรียนในปัจจุบันมี 23,200 แห่ง โครงการนี้จะต้องเพิ่มครูทั้งสิ้น 18,333 คน ค่าใช้จ่ายประมาณ 773ล้านบาท

2) ด้านคุณภาพ งานในด้านคุณภาพนั้นพยายามที่จะปรับปรุงงานนิเทศการศึกษาให้มีสมรรถภาพยิ่งขึ้น ริเริ่มโครงการให้ยืมแบบเรียนและแจกเครื่องเขียนในระยะ 5 ปี จะจัดแบบเรียนไว้ให้ยืมจำนวน 1,525,000 ชุด และเพิ่มครูให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลนจำนวน 3,150 คนเพื่อทำให้อัตราครูต่อนักเรียนดีขึ้นจาก 1 ต่อ 38 เป็น 1 ต่อ 35 ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นในด้านส่งเสริมคุณภาพเป็นเงินประมาณ 573 ล้านบาท

8.3 ระดับประถมศึกษาตอนปลาย งานในระดับนี้ได้แก่การขยายมาตรฐานการศึกษาภาคบังคับของประชาชนจากประถมปีที่ 4 ให้ถึงประถมปีที่ 7 โดยให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจของประเทศ และการผลิตนักเรียนในระดับนี้ให้พอป้อนระดับมัธยมศึกษา

1) ด้านปริมาณ ขยายการรับนักเรียนในระดับนี้ให้เพิ่มขึ้น 214,000 คน และในปีสุดท้ายจะมีนักเรียนในระดับนี้ประมาณ 751,000 คน ซึ่งเมื่อคิดเปรียบเทียบกับระดับประถมศึกษาตอนต้นจะเท่ากับร้อยละ 15.3 โครงการสำคัญในด้านขยายปริมาณของระดับนี้ได้แก่โครงการขยายการศึกษาภาคบังคับในบางท้องที่ คือ จังหวัดสมุทรสงคราม ภูเก็ตและสี่จังหวัดภาคใต้เพิ่มขึ้นอีก 200 ตำบล ในปัจจุบันขยายไปแล้ว 500 ตำบล อีกโครงการหนึ่ง คือ การเปิดโรงเรียนประถมปลายเพิ่มในส่วนกลางและภูมิภาคอีก 500 โรงเรียน ในปัจจุบันมี 1,771 โรงเรียน ค่าใช้จ่ายของงานด้านนี้เป็นเงินประมาณ 476 ล้านบาท

2) ด้านคุณภาพ งานในด้านนี้มีส่วนหนึ่งที่อยู่ร่วมกับระดับประถมศึกษาตอนต้นคือ การปรับปรุงงานนิเทศการศึกษาและอีกส่วนหนึ่งก็คือการเพิ่มครู 600 คน ให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลน เพื่อรักษาอัตราส่วนครูต่อห้องเรียนให้อยู่ในระดับ 3 ต่อ 2

8.4 ระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ปัญหาการขาดแคลนกำลังคนระดับกลาง ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องเร่งในการขยายด้านปริมาณ และในขณะเดียวกันเพื่อที่จะให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับนี้ที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้มีวิชาชีพติดตัวไปหางานทำได้บ้าง จึงจะจัดการศึกษาระดับนี้ให้เป็นรูปโรงเรียนมัธยมประสมแบบ 1 สำหรับโรงเรียนรัฐบาลขนาดใหญ่ที่มีการสอนถึง ม.ศ. 5 และแบบ 2 ซึ่งเน้นหนักวิชาเกษตรกรรมสำหรับโรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอขนาดเล็กที่มีการสอนถึง ม.ศ. 3

1) ด้านปริมาณ จะรับนักเรียนในระดับ (ม.ศ.1-5) เพิ่มขึ้น 228,200 คน รวมเป็น 575,700 คน คิดเป็นร้อยละ 14 ของเด็กในวัยการศึกษาที่ เทียบกับจำนวนประมาณร้อยละ 9 ในปัจจุบัน

จำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นนี้สืบเนื่องมาจากโครงการเพิ่มและขยายโรงเรียนรัฐบาลในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะมีการเปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นส่วนหนึ่ง และขยายห้องเรียนใน

โรงเรียนเดิมรับเด็กเพิ่มอีกส่วนหนึ่งเป็นเงินค่าใช้จ่าย 407 ล้านบาท นอกจากนั้น ก็จะมีการเพิ่มจำนวนนักเรียนจากโครงการอื่นอีก คือ โครงการจัดโรงเรียนมัธยมประสมแบบที่ 1 โครงการจัดโรงเรียนมัธยมประสมแบบที่ 2 และโครงการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมในชนบท

โครงการโรงเรียนมัธยมประสมแบบที่ 1 ปรับปรุงโรงเรียนเดิม 19 โรงเรียน และเปิดใหม่ 1 โรงเรียน โดยมีนักเรียนประมาณ 24,000 คน นักเรียนเหล่านี้จะมีโอกาสเลือกเรียนวิชา 3 สาย คือสายวิชาการ สายเตรียมอาชีพและสายอาชีพ โดยอาศัยระบบแนะแนวเป็นเครื่องช่วยการตัดสินใจ ค่าใช้จ่ายของโครงการนี้ประมาณ 280 ล้านบาท ในจำนวนนี้จะได้รับความร่วมมือจากแคนาดาประมาณ 30 ล้านบาท

โครงการโรงเรียนมัธยมแบบประสมแบบที่ 2 ปรับปรุงโรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอเพิ่มขึ้น 50 โรงเรียน จากเดิม 14 โรงเรียน มีนักเรียนตามโครงการนี้ 18,000 คน โรงเรียนประเภทนี้จะมุ่งปรับปรุงหลักสูตรวิชาศิลปปฏิบัติในแขนงเกษตรกรรมเป็นพิเศษ

โครงการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมในชนบท โดยความร่วมมือขององค์การยูนิเซฟ โครงการนี้เน้นหนักในด้านโรงฝึกงานและอุปกรณ์ประจำโรงฝึกงาน ในวิชาศิลปปฏิบัติประเภทอุตสาหกรรมศิลป์ในระยะ 5 ปีจะมีโรงเรียนเข้าอยู่ในโครงการนี้เพิ่มขึ้นจากเดิม 58 โรงเรียนเป็น 90 โรงเรียน มีนักเรียนตามโครงการนี้ 42,900 คน

2) ด้านคุณภาพ งานสำคัญได้แก่การปรับปรุงงานนิเทศการศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ การจัดหาอุปกรณ์การเรียน การสอนวิชาชีพต่างๆ จะช่วยให้โรงเรียนและการอบรมครูใหญ่ ทั้งหมดจะมีค่าใช้จ่ายประมาณ 160 ล้านบาท

8.5 ระดับมัธยมศึกษาสายอาชีพ งานในระดับนี้กำลังเป็นปัญหาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ในขณะที่ประเทศกำลังต้องการกำลังคนระดับนี้เป็นอย่างยิ่ง กลับปรากฏว่าปริมาณนักเรียนในโรงเรียนการช่างกำลังลดลง อย่างไรก็ตาม โครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาจะมีส่วนช่วยเรื่องนี้ได้มาก

1) ด้านปริมาณ ขยายกำลังรับนักเรียนในระดับนี้เพิ่มขึ้นประมาณ 20,400 คน เป็นนักเรียนระดับ ม.ศ. 1-3 1,500 คน และระดับ ม.ศ. 4-6 18,900 คน ในปีสุดท้ายของแผน จะมีนักเรียนระดับสูงของโรงเรียนรัฐบาล 46,900 คน เป็นนักเรียนสาขาการช่างอุตสาหกรรม 24,400 คน สาขาเกษตร 7,500 คน สาขาพาณิชยกรรม 7,500 คน และสาขาคหเศรษฐศาสตร์ 7,500 คน

2) ด้านคุณภาพ มีโครงการสำคัญ คือ

โครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา โครงการนี้จะมีการปรับปรุงและขยายงานวิทยาลัยครูอาชีวศึกษา วิทยาลัยครูเกษตรกรรมบางพระ โรงเรียนการช่างอุตสาหกรรม 14 โรงเรียน โรงเรียนเกษตรกรรม 5 โรงเรียน และวิทยาลัยเกษตร 4 โรงเรียน มีนักเรียนประมาณปีละ 11,900 คน โครงการนี้มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 540 ล้านบาท เป็นเงินกู้ธนาคารโลก 120 ล้านบาท

โครงการปรับปรุงโรงเรียนการช่าง ขยายและปรับปรุงโรงเรียนการช่างอุตสาหกรรม 12 โรงเรียน มีนักเรียนประมาณปีละ 5,600 คน เพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณ 1,500 คน และผลิตผู้จบการศึกษาทั้งสิ้น 5,400 คน ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของโครงการนี้เท่ากับ 140 ล้านบาท

โครงการปรับปรุงโรงเรียนการช่างสตรี ปรับปรุงโรงเรียนการช่างสตรีร่วมกับองค์การยูนิเซฟ มีโรงเรียนอยู่ในโครงการนี้ 8 โรงเรียน รับนักเรียนปีละ 2,800 คน และจะผลิตนักเรียนได้ 2,700 คน

โครงการปรับปรุงโรงเรียนเกษตรกรรมนอกโครงการเงินกู้ ปรับปรุงโรงเรียนเกษตรกรรมนอกโครงการเงินกู้ซึ่งมีอยู่เดิม 12 โรงเรียน รับนักเรียนประมาณปีละ 2,000 คน จะผลิตนักเรียนได้ทั้งสิ้น 3,800 คน และในปี 2511 จะเปิดโรงเรียนขึ้นใหม่อีก 1 โรงเรียนที่จังหวัดราชบุรี

โครงการปรับปรุงงานด้านพาณิชยการ เพื่อสนองความขาดแคลนของประเทศในด้านบริการ จะขยายหลักสูตรโรงเรียนพาณิชยการพระนครเพิ่มขึ้นอีก 2 ปี เพื่อผลิตนักธุรกิจระดับสูงโดยจะรับนักศึกษาระดับนี้ปีละประมาณ 450 คน และคาดว่า จะผลิตนักเรียนได้ปีละประมาณ 200 คนขยายโรงเรียนพาณิชยการตั้งตรงจิตร รับนักเรียนได้ทั้งสิ้น 1,200 คน จะผลิตนักเรียนได้ปีละ 300 คน เป็นระดับวิชาชีพชั้นสูง และนักการค้าปีละ 100 คน นอกจากนี้ก็มีโครงการ
โ ค ร ง ก า ร
จัดตั้งโรงเรียนพาณิชยการवासกรี จังหวัดอยุธยา โครงการนี้จะรับนักเรียนได้ปีละ 200 คน

3) งานฝึกหัดครูอาชีวศึกษา มีโครงการใหม่ คือ

โครงการจัดตั้งวิทยาลัยเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ผลิตครูปริญญาตรีอาชีวศึกษาในสาขาการช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและธุรกิจ โครงการนี้จะรวมงานฝึกหัดครูอาชีวศึกษาที่กระจัดกระจายอยู่หลายแห่งเข้าด้วยกัน รับนักเรียนได้เต็มที่ 650 คน และจะผลิตได้ปีละประมาณ 200 คน

8.6 ระดับวิชาชีพชั้นสูง (ระดับเทคนิค) ข่างฝีมือระดับนี้กำลังอยู่ในความต้องการของประเทศอย่างมากทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

1) ด้านปริมาณ วิทยาลัยเทคนิค 6 แห่ง ซึ่งมีอยู่เดิม รวมทั้งวิทยาลัยเทคนิคซึ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ที่จังหวัดตากจะสามารถรับนักเรียนได้เพิ่มขึ้น 10,630 คน ในปีสุดท้ายของแผน คาดว่าจะมีนักเรียนระดับนี้ 19,090 คน เป็นค่าใช้จ่ายประมาณ 152 ล้านบาท และในระยะของแผนคาดว่าจะเปิดวิทยาลัยเทคนิคเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง ที่จังหวัดชลบุรี โดยได้รับความช่วยเหลือจากออสเตรเลีย

2) ด้านคุณภาพ ปรับปรุงอาคารสถานที่ เครื่องมือ และการเพิ่มครูให้วิทยาลัยเทคนิคทุกแห่ง

8.7 ระดับอุดมศึกษา โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่าประเทศมีความขาดแคลนและต้องการกำลังคนระดับนี้เพิ่มขึ้นทุกสาขา สาขาที่ขาดและมีความต้องการเป็นพิเศษ ได้แก่ วิศวกรรมศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในระยะของแผนมีการปรับปรุงและขยาย

งานทุกสาขา ลักษณะของการขยายงานเป็นไปในรูปการเปิดคณะวิชาเพิ่มเติม และขยายปริมาณการรับนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นในด้านการปรับปรุงคุณภาพก็เป็นการปรับปรุงในเรื่องอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน และการวิจัยคาดว่า พ.ศ. 2514 จะมีนักศึกษาจำนวน 43,830 คน

มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ที่เชียงใหม่และขอนแก่นจะมีการเปิดคณะเพิ่มขึ้นอีกหลายคณะ คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็มีโครงการปรับปรุงกิจการอย่างมากทั้งในเรื่องขยายปริมาณนักศึกษาเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่า และยังมี การเปิดคณะใหม่ คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และอักษรศาสตร์เพิ่มขึ้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็มีโครงการร่วมกับต่างประเทศในการปรับปรุงคุณภาพคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์มีการเปิดคณะแพทยศาสตร์รามธิบดีเพิ่มขึ้น

มหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคที่จะสร้างขึ้นในภาคใต้ จะเริ่มต้นด้วยการจัดตั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์ขึ้นที่ปัตตานี คณะแพทยศาสตร์ที่สงขลา มีการจัดตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยเปิดสอนในสาขารัฐศาสตรบริหารธุรกิจ พัฒนาการเศรษฐกิจและสถิติประยุกต์ นอกจากนั้น รัฐบาลมีนโยบายจะขยายงานบางส่วนของมหาวิทยาลัยศิลปากรไปที่จังหวัดนครปฐม และเปิดการสอนเพิ่มเติมในคณะอักษรศาสตร์ วิทยาศาสตร์และดุริยางคศิลป์ในโอกาสต่อไป

ในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระดับนี้มีสองประเภทที่สำคัญ คือ ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจะช่วยยกระดับการศึกษาในสาขาเกษตรศาสตร์ อายurvedic วิทยาศาสตร์เขตร้อน และวิศวกรรมศาสตร์ โดยมีการปรับปรุงบัณฑิตวิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์ ส.ป.อ. เป็นสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ดำเนินการโดยอิสระ อีกเรื่องหนึ่งคือความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา กับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยเพื่อผลิตอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาให้กับประเทศไทย

รายละเอียดโครงการพัฒนาอุดมศึกษามีดังนี้

1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการพัฒนาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ในด้านปริมาณได้ขยายการรับนักศึกษาเพิ่มขึ้น คือ ระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้น 4,551 คน ปริญญาโทเพิ่มขึ้น 620 คน และนักเรียนสาธิตเพิ่มขึ้น 70 คน เทียบกับปัจจุบันซึ่งมีนิสิต 7,529 คน ผลิตบัณฑิตในสาขาต่างๆ ได้ประมาณ 8,450 คน มหาบัณฑิตได้ราว 620 คน ในระยะของแผนจะมีการปรับปรุงคุณภาพคณะวิศวกรรมศาสตร์เป็นพิเศษ และอาจจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์เพิ่มขึ้นเป็นคณะใหม่โดยความร่วมมือกับกระทรวงกลาโหม

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ขยายปริมาณการรับนิสิตเพิ่มขึ้น 780 คน คาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 1,490 คน ภายใน 5 ปี และจะขยายแผนกวิชาเพิ่มขึ้นอีก 4 แผนก คือ

แผนวิชาการจัดการธุรกิจและอุตสาหกรรม แผนวิชาการตลาด แผนวิชาการเงินและแผนกวิชาบัญชีต้นทุน

คณะครุศาสตร์ เพิ่มนิสิต 680 คนและจะผลิตบัณฑิตได้ 1,750 คนใน 5 ปี จะมีเปิดแผนกวิชาเพิ่มขึ้น 3 แผนก คือ แผนกนักบริหารและศึกษานิเทศก์ แผนกศิลปศึกษาและศิลปอุตสาหกรรม และจัดตั้งศูนย์จิตวิทยา นอกจากนั้น อาจมีการร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขเพื่อเปิดแผนกครุพยาบาลด้วย

คณะรัฐศาสตร์ จะเพิ่มนิสิตประมาณ 1,090 คน และผลิตบัณฑิตได้ 1,135 คน ในระยะของแผน คณะรัฐศาสตร์มีโครงการจัดตั้งศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางประชากร

คณะวิทยาศาสตร์ เพิ่มนิสิตประมาณ 450 คน จะผลิตบัณฑิตได้ 1,250 คน จัดตั้งแผนกใหม่อีก 7 แผนก และมีโครงการผลิตมหาบัณฑิตเคมีวิเคราะห์ กับอาจมีโครงการผลิตนิสิตวิทยาศาสตร์การแพทย์ให้กับคณะแพทยศาสตร์ด้วย

คณะวิศวกรรมศาสตร์ เพิ่มนิสิตประมาณ 510 คนใน 5 ปี และจะผลิตบัณฑิตได้ 1,400 คน ในระยะของแผนมีโครงการที่สำคัญ คือ โครงการรับช่วงการสอนประกาศนียบัตรชั้นสูงจากแผนโคลอมโบ และดำเนินงานวิจัยทางอุตสาหกรรมเพื่อทดสอบวัสดุดิบและผลิตผล นอกจากนั้นจะได้พิจารณาจัดทำโครงการกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อขยายงานด้วย

คณะสถาปัตยกรรม เพิ่มนิสิตประมาณ 140 คน และผลิตบัณฑิตได้ 390 คน

คณะอักษรศาสตร์ ขยายปริมาณนิสิตเพิ่มขึ้น 700 คน คาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 830 คน

บัณฑิตวิทยาลัย รับนิสิตเพิ่มขึ้น 620 คน และคาดว่า จะผลิตผู้สำเร็จประกาศนียบัตรชั้นสูงได้ 210 คน มหาบัณฑิตได้ 620 คน

แผนกอิสระวิชาสื่อสารมวลชน จะเพิ่มนิสิต 190 คนภายใน 5 ปี และในปี 2512 จะขยายแผนกวิชาเป็นคณะ ในระยะของแผนคาดว่าจะมีผู้สำเร็จประมาณ 210 คน

บัณฑิตวิศวกรรม สปอ. จะรับนิสิตเพิ่มขึ้น 200 คน และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 740 คน ในระยะของแผนจะมีการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสถาบันอิสระโดยมีชื่อว่า สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย เป็นสถาบันส่วนภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปรับปรุงและขยายงานเพื่อเพิ่มนักศึกษาปริญญาตรี 3,000 คน นักศึกษาปริญญาโท 100 คนและผลิตบัณฑิตได้ประมาณ 2,380 คน ขยายคณะวิศวกรรมศาสตร์ และเปิดคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย นอกจากนี้ จะมีโครงการปรับปรุงกิจการในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะต้องลงทุนเพิ่มเติมอีกราว 100 ล้านบาท และเตรียมการย้ายงานของมหาวิทยาลัยบางส่วนไปอยู่ที่อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

คณะเกษตร ขยายปริมาณนิสิตเพิ่มขึ้น 970 คน ภายใน 5 ปี และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 1,100 คน

คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ รับนิสิตเพิ่มขึ้น 370 คน คาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 436 คน และจัดทำโครงการพัฒนาไร่นาเพื่อสาธิตที่ อำเภอหนองแก จังหวัดขอนแก่น

คณะวนศาสตร์ รับนิสิตปริญญาตรีเพิ่มขึ้น 390 คน ในระยะเวลา 5 ปี และรับนิสิตปริญญาโทปีละ 90 คน ในระยะของแผนคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 320 คน ผลิตมหาบัณฑิตได้ 120 คน

คณะประมง ขยายปริมาณนิสิตเพิ่มขึ้น 270 คน ใน 5 ปี และคาดว่าจะ ผลิตบัณฑิตได้ 150 คน

คณะสัตวแพทย์ เพิ่มนิสิต 112 คนใน 5 ปี และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 150 คน

คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ จะตั้งคณะขึ้นใหม่เพื่อผลิตบัณฑิตทางวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ จัดสอนวิชาวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ขั้นพื้นฐานให้นักศึกษาของคณะต่างๆ ในที่สุดท้ายของแผนจะมีนิสิตของคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ 600 คน และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ได้ 50 คน

คณะวิศวกรรมศาสตร์ โอนคณะวิศวกรรมชลประทานจัดตั้งเป็นคณะวิศวกรรมศาสตร์และดำเนินการสอนวิชาวิศวกรรมในแขนงต่างๆ ในปี 2511 จะเริ่มเปิดสอนนักศึกษาประมาณ 80 คน ในสาขาวิศวกรรมโยธาและสาขาวิศวกรรมชลประทาน

บัณฑิตวิทยาลัย จัดดำเนินการสอนชั้นปริญญาโทเป็นส่วนกลาง รวมทั้งส่งเสริมการค้นคว้าสำหรับอาจารย์ของมหาวิทยาลัย ในที่สุดท้ายของแผนจะมีนิสิตปริญญาโทประมาณ 300 คน

3) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในระยะยาวมีโครงการขยายมหาวิทยาลัยบางคณะไปที่บางชั้น และจะรับนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นทุกคณะ แต่เนื่องจากจะมีนักศึกษาที่หมดสิทธิ์ในการเป็นนักศึกษาประมาณ 7,000 คน ตามระเบียบอายุการเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ฉะนั้น ในปี พ.ศ. 2514 จะมีนักศึกษาประมาณ 13,800 คน ลดจากที่มีในปี 2509 ประมาณ 3,829 คน และผลิตบัณฑิตในแขนงต่างๆ ได้ 9,900 คน เฉพาะคณะรัฐประศาสนศาสตร์ได้โอนไปสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ มีนักศึกษาเพิ่มขึ้นประมาณ 600 คน และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 600 คน

คณะเศรษฐศาสตร์ มีนักศึกษาทั้งภาคปกติและภาคสมทบเพิ่มขึ้น 1,250 คน และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 1,250 คน

คณะนิติศาสตร์ รับนักศึกษาเข้าใหม่ปีละประมาณ 800 คน ภายในระยะเวลา 5 ปีคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 4,200 คน

คณะสังคมสงเคราะห์ เพิ่มปริมาณนักศึกษาขึ้น 340 คนใน 5 ปี และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ประมาณ 1,160 คน

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มีนักศึกษาเพิ่มขึ้นประมาณ 239 คนและคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 2,090 คน

คณะศิลปศาสตร์ เพิ่มนักศึกษาของคณะ 125 คนใน 5 ปี และรับสอนนักศึกษาให้คณะอื่นๆ ได้ปีละ 1,250 คน ในระยะของแผนคาดว่าจะผลิตบัณฑิตศิลปศาสตร์ได้ประมาณ 600 คน

4) มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ การพัฒนาหนักไปในด้านคุณภาพ ในด้านการขยายงานมีการเปิดคณะแพทยศาสตร์ รามาธิบดี และจะมีการพิจารณาจัดตั้งแผนกนิติเวชวิทยาในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ คณะทันตแพทย์ที่ 2 คณะเภสัชศาสตร์ที่ 2 ในระยะ 5 ปี จะรับนักศึกษาเพิ่ม 886 คนเทียบกับ 3,064 คนในปัจจุบัน และจะมีนักศึกษาจบการศึกษา 2,695 คน

คณะแพทยศาสตร์ ศิริราช ทำการสอนนักศึกษาแพทย์ได้ประมาณ 2,080 คนภายใน 5 ปี และคาดว่าจะผลิตแพทย์ได้ 600 คน ผลิตพยาบาลปริญญาเพิ่มขึ้นอีกปีละ 10 คน อนุปริญญาพยาบาลและอนามัยเพิ่มขึ้นปีละ 100 คน พยาบาลประกาศนียบัตรผดุงครรภ์เพิ่มอีกปีละ 100 คน และผู้ช่วยพยาบาลเพิ่มอีกปีละ 10 คน

คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ รับสอนนักศึกษาแพทย์เพิ่มปีละ 80 คน อบรมแพทย์ฝึกหัดปีละ 68 คน อบรมแพทย์ประจำบ้านปีละ 60 คน และในระยะของแผนจะจัดตั้งแผนกนิติเวชวิทยาขึ้นใหม่

คณะทันตแพทย์ศาสตร์ มีนักศึกษาเพิ่มขึ้น 100 คนใน 5 ปี จะผลิตบัณฑิตได้ประมาณ 300 คน จัดตั้งแผนกขึ้นใหม่ 3 แผนกคือ แผนกโอดอนโตโลยี แผนกทันตกรรมสำหรับเด็ก แผนกชีวเคมี นอกจากนี้ จะได้จัดตั้งโรงพยาบาลโรคฟัน เพื่อรับบำบัดและป้องกันโรคฟันให้แก่ประชาชน

คณะเภสัชศาสตร์ รับนักศึกษาใหม่เข้าเรียนประมาณ 640 คน และคาดว่าจะผลิตเภสัชกรรมระดับปริญญาตรีได้ 600 คน ระดับปริญญาโทได้ 50 คน

คณะสาธารณสุขศาสตร์ ขยายหลักสูตรอนุปริญญาวิชาการสุขศึกษาให้ถึงระดับปริญญาตรีหลักสูตร 1 ปี รับสอนนักศึกษาในแขนงต่างๆ ต่อไปนี้ คือ สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต 150 คน ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์พยาบาลสาธารณสุข 120 คน วิทยาศาสตร์สุขภาพ 150 คน วิทยาศาสตร์โภชนาศาสตร์ 150 คน อนุปริญญาพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ 465 คน อนุปริญญาพยาบาล สุขาภิบาล 290 คน มีนักศึกษาเพิ่มขึ้น 335 คน และคาดว่าจะมีนักศึกษาแขนงต่างๆ สำเร็จประมาณ 1,325 คน

คณะเทคนิคการแพทย์ มีนักศึกษาเพิ่มขึ้น 140 คน และคาดว่าจะอบรมและผลิตนักศึกษาเทคนิคการแพทย์ได้ 460 คน เทคนิคการแพทย์รังสีวิทยาได้ 125 คน

คณะอายุรศาสตร์เขตร้อน รับนักศึกษาเข้าอบรมปีละ 12 คน อาจจะมีเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 25 คน คณะนี้จะมีโครงการร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาพัฒนาการศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการยกระดับการศึกษาของคณะอายุรศาสตร์เขตร้อนในภูมิภาคนี้

คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี จัดตั้งโรงพยาบาลขึ้นใหม่ขนาด 500 เตียง ในเนื้อที่ประมาณ 81 ไร่ ตามโครงการจะมีแผนกวิชา 10 แผนก ซึ่งจะรับนักศึกษาแพทย์ได้ประมาณชั้นละ 10 คน มีโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์หลักสูตร 2 ปีครึ่ง รับนักเรียนได้ปีละ 50 คน โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาลหลักสูตร 1 ปี รับนักเรียนได้ปีละ 20 คน โรงเรียนพนักงานวิทยาศาสตร์หลักสูตร 1 ปี รับได้ปีละ 10 คน ในปีสุดท้ายของแผนจะมีนักศึกษา 830 คน และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 130 คน ในจำนวนนี้เป็นแพทยศาสตรบัณฑิตประมาณ 30 คน นอกนั้นเป็นระดับประกาศนียบัตร

บัณฑิตวิทยาลัย จะรับสอนนักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท และปริญญาเอกปีละ 25 คน

คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ จะเพิ่มนักศึกษาประมาณ 160 คน และคาดว่าจะผลิตนักศึกษาได้ประมาณ 2,545 คน

5) มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร จะเปิดคณะใหม่ขึ้นอีก 3 คณะ คือ คณะอักษรศาสตร์ คณะดุริยางคศิลป์ คณะวิทยาศาสตร์ และเตรียมการจัดตั้งคณะครุศาสตร์ ในระยะของแผนจะรับนักศึกษาเพิ่มขึ้น 1,000 คน และผลิตบัณฑิตได้ 485 คน

คณะจิตรกรรมและประติมากรรม เพิ่มนักศึกษา 40 คน และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 90 คน อนุปริญญา 165 คน

คณะมัณฑนศิลป์ เพิ่มนักศึกษาขึ้นอีก 90 คน คาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 135 คน

คณะโบราณคดี ขยายงานระดับปริญญาโท โดยรับนักศึกษาที่จบปริญญาตรี มาศึกษาปีละ 10 คน

คณะอักษรศาสตร์ จัดสอนระดับปริญญาตรีทางอักษรศาสตร์ โดยเริ่มเปิดรับนักศึกษาในปี พ.ศ. 2511 ประมาณ 100 คน และในปีสุดท้ายของแผนจะมีนักศึกษาประมาณ 250 คน

คณะดุริยางคศิลป์ เพื่อเปิดสอนวิชาดุริยางคศิลป์ ในระดับอนุปริญญา โดยเริ่มเปิดรับนักศึกษาในปี พ.ศ. 2514 ประมาณ 30 คน

6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รับนักศึกษาเพิ่มขึ้นประมาณ 3,082 คน ในปัจจุบันมี 1,612 คน และจะผลิตบัณฑิตได้ 1,450 คน เปิดคณะใหม่ คือ คณะศึกษาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย

คณะวิทยาศาสตร์ เพื่อจัดการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ของคณะ และรับสอนวิทยาศาสตร์ชั้นมูลฐานในชั้นปีที่หนึ่ง ปีที่สองให้แก่คณะต่างๆ โดยมีนักศึกษาเพิ่มขึ้น 1,160 คน ภายใน 5 ปี

คณะมนุษยศาสตร์ จะจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขามนุษยศาสตร์ และสอนภาษาอังกฤษให้นักศึกษาปีที่หนึ่ง ปีที่สองของคณะต่างๆ ในปีสุดท้ายของแผน จะมี

นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ 950 คน เพิ่มขึ้นประมาณ 609 คน และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 531 คน

คณะสังคมศาสตร์ การศึกษาของคณะ คาดว่าจะมีนักศึกษาเพิ่มขึ้นประมาณ 627 คน เมื่อเทียบกับ 323 คนในปัจจุบัน และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ประมาณ 464 คน

คณะเกษตรศาสตร์ เพิ่มนักศึกษาประมาณ 570 คนและคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ประมาณ 155 คน

คณะแพทยศาสตร์ จัดการศึกษาในสาขาแพทยศาสตร์ เกสัช เทคโนโลยีการแพทย์ และพยาบาล จะเพิ่มนักศึกษาแพทย์ เกสัช เทคโนโลยีการแพทย์ประมาณ 120 คน เพิ่มนักศึกษาพยาบาล 150 คน และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ประมาณ 300 คน พยาบาลได้ 250 คน จัดตั้งโรงเรียนทันตแพทย์โดยรับนักศึกษารุ่นแรกประมาณ 20 คน ในปี พ.ศ. 2512 คาดว่าในปี 2514 จะมีนักศึกษาทันตแพทย์ประมาณ 75 คน

บัณฑิตวิทยาลัย เพื่อผลิตมหาบัณฑิต และส่งเสริมการค้นคว้าและวิจัยคาดว่าจะในปีสุดท้ายของแผนจะผลิตมหาบัณฑิตได้ 30 คน

คณะการศึกษาศาสตร์ เปิดรับนักศึกษารุ่นแรกประมาณ 75 คน ในปี 2511 และคาดว่าจะในปี 2514 จะมีนักศึกษาประมาณ 475 คน

คณะวิศวกรรมศาสตร์ เปิดรับนักศึกษารุ่นแรกประมาณ 60 คนในปี 2512 และคาดว่าจะในปี 2514 จะมีนักศึกษาประมาณ 90 คน

7) **มหาวิทยาลัยขอนแก่น** ในระยะของแผนมหาวิทยาลัยขอนแก่นจะขยายงานคณะวิทยาศาสตร์พื้นฐานให้ถึงระดับปริญญาและจะจัดตั้งคณะศึกษาศาสตร์รับนักศึกษาเพิ่มขึ้นประมาณ 1,275 คน ในปัจจุบันมี 340 คน และจะผลิตบัณฑิตแขนงต่างๆ ได้ประมาณ 510 คน

คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ จัดการศึกษาวิทยาศาสตร์ชั้นมูลฐานและภาษาอังกฤษให้แก่คณะต่างๆ ในระยะ 5 ปี จะรับสอนนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ได้ 2,995 คน และฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ โดยเริ่มเปิดรับการอบรมในปี พ.ศ.2512 ประมาณ 300 คน ในระยะของแผนจะอบรมได้ 1,300 คน

คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ จะเปิดรับนักศึกษาเข้าเรียนในคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2512 ประมาณ 60 คน ในปีสุดท้ายของแผนจะมีนักศึกษาประมาณ 180 คน

คณะวิศวกรรมศาสตร์ ในระยะของแผนจะเปิดสอนในสาขาวิศวกรรมโยธา วิศวกรรมการเกษตร วิศวกรรมไฟฟ้า โดยเพิ่มนักศึกษา 470 คนและคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 310 คน

คณะเกษตร เปิดสอนในสาขาพืชศาสตร์ ปฐพีศาสตร์ สัตวศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ในระยะของแผนจะรับนักศึกษาเพิ่มขึ้น 445 คน และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 200 คน

คณะศึกษาศาสตร์ เริ่มเปิดรับนักศึกษาในปี พ.ศ. 2512 ประมาณ 60 คน ใน
แขนงวิทยาศาสตร์ และคาดว่าจะปีสุดท้ายของแผนจะมีนักศึกษาประมาณ 180 คน

8) **สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์** สถาบันนี้จัดตั้งขึ้นใหม่โดยรับ
โอนงานคณะรัฐประศาสนศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมีการจัดตั้งคณะใหม่อีก 3
คณะคือ คณะบริหารธุรกิจ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ คณะสถิติประยุกต์ และจัดตั้งสำนัก
งานวิจัย สำนักบรรณสารการพัฒนา สำนักฝึกอบรมและวิทยาลัยนักรบริหาร รับนักศึกษาในปี
พ.ศ. 2514 ได้ทั้งสิ้น 650 คน ในระยะของแผนจะผลิตบัณฑิตปริญญาตรีได้ 400 คน ปริญญาโท
680 คน และประกาศนียบัตรชั้นสูง 500 คน สถาบันนี้จะได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิฟอร์ด
เป็นมูลค่า 18 ล้านบาท

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2510 โอนนักศึกษาจากคณะ
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาประมาณ 100 คน และรับนักศึกษาเพิ่มอีก 100 คน
ในปีสุดท้ายของแผนจะมีนักศึกษาประมาณ 700 คน คาดว่าจะผลิตมหาบัณฑิตได้ 250 คน

คณะบริหารธุรกิจ เริ่มรับนักศึกษาในปี พ.ศ. 2510 ประมาณ 100 คน ในปี
สุดท้ายของแผนจะมีนักศึกษาประมาณ 350 คน และคาดว่าจะมีผู้สำเร็จประมาณ 150 คน

คณะพัฒนาเศรษฐกิจ ให้การศึกษาชั้นมหาบัณฑิต ประกาศนียบัตรชั้นสูงและ
ประกาศนียบัตรทางวิชาการบริหารงานพัฒนาการเศรษฐกิจ โดยเริ่มรับนักศึกษาประมาณปีละ
120 คน และในระยะของแผนคาดว่าจะมีผู้สำเร็จ 420 คน

คณะสถิติประยุกต์ ปีแรกของแผนจะมีนักศึกษาประมาณ 200 คน รวมทั้งโอน
งานฝึกอบรมมาจากสำนักงานสถิติแห่งชาติจำนวน 100 คน ในปีสุดท้ายของแผนจะมี
นักศึกษาประมาณ 340 คน และคาดว่าจะมีผู้สำเร็จประมาณ 360 คน

สำนักงานวิจัย โดยโอนกิจการบริหารของฝ่ายวิจัยคณะรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มารวมกับกิจการบริหารของสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร-
ศาสตร์

สำนักบรรณสารการพัฒนา โอนกิจการของห้องสมุดคณะรัฐประศาสน-
ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดตั้งเป็นสำนักบรรณสารการพัฒนา

สำนักฝึกอบรม โอนกิจการบริหารของฝ่ายการฝึกอบรมข้าราชการ คณะ
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตั้งเป็นสำนักฝึกอบรม จัดฝึกอบรมทั้งก่อน
ประจำการและอบรมระหว่างประจำการ แก่ข้าราชการ พนักงาน ระดับต่างๆ

9) มหาวิทยาลัยภาคใต้ มีศูนย์กลางบริหารงานที่จังหวัดปัตตานี และแยกตั้ง
คณะตามจังหวัดต่างๆ คณะที่คาดว่าจะเปิดได้ในปี พ.ศ. 2510 คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งจะ
เปิดที่จังหวัดปัตตานี และคาดว่าจะเปิดคณะแพทยศาสตร์ที่จังหวัดสงขลาในปี พ.ศ. 2513

คณะวิศวกรรมศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาในปี พ.ศ. 2510 ได้ประมาณ 60 คน ใน
ปีสุดท้ายของแผนจะมีนักศึกษาประมาณ 240 คน และคาดว่าจะผลิตบัณฑิตได้ 45 คน

คณะแพทยศาสตร์ รับนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นคลินิก ได้ในปี พ.ศ. 2513 ประมาณ 50 คน ในปี พ.ศ. 2514 จะมีนักศึกษาประมาณ 100 คน

8.8 โรงเรียนราษฎร์ รัฐจะอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ โดยจะให้เงินอุดหนุนเพิ่มขึ้นอีก 400 โรงเรียน รวมเป็นโรงเรียนราษฎร์ที่ได้รับเงินอุดหนุน 2,121 โรงเรียน ในขณะเดียวกันจะได้อ่างมาตรการการเพิ่มคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนราษฎร์โดยส่วนรวมให้ดีขึ้น

8.9 งานฝึกหัดครู งานด้านนี้จะต้องได้สัดส่วนกับการขยายปริมาณการศึกษา ระดับอื่นๆ ในระยะของแผนจะมีนักเรียน ป.กศ. ต้น เพิ่มขึ้น 7,702 คน ป.กศ.สูง 1,882 คน และครูปริญญา 2,440 คน ในปี พ.ศ. 2514 จะมีนักเรียน ป.กศ.ต้น 22,200 คน ป.กศ.สูง 9,450 คน ครู ป.ม.อาชีวศึกษา 1,320 คน และปริญญา 7,050 คน ในกรณีจำเป็นอาจมีโครงการฝึกหัดครูเร่งรัดเพื่อเร่งการผลิตครูให้ทันกับความต้องการเพิ่มเติมจากการผลิตตามปกติ ค่าใช้จ่ายในการขยายปริมาณการผลิตครูคาดว่าจะใช้งบประมาณ 270 ล้านบาท

งานของกรมการฝึกหัดครูที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง คือ การเตรียมครูวิชาศิลปปฏิบัติให้กับโรงเรียนมัธยมแบบประสม ประมาณ 200 คน โครงการนี้คาดว่าจะมีค่าใช้จ่ายประมาณ 20 ล้านบาท

8.10 การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาผู้ใหญ่จะเน้นหนักทั้งในด้านอาชีพและการศึกษาทั่วไป คาดว่าจะเพิ่มจำนวนผู้ใหญ่รู้หนังสือให้ได้ประมาณ 300,000 คน จะมีการจัดตั้งศูนย์การศึกษา 25 ศูนย์ จะจัดสอนวิชาชีพให้ผู้ใหญ่ประมาณ 6,000 คน สำหรับในด้านอาชีวศึกษาก็จะขยายงานโรงเรียนหลักสูตรระยะสั้น และเปิดหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่เพิ่มอีก 9 หน่วย ในปัจจุบันมี 2 หน่วย จะฝึกอาชีพให้ประชาชนได้ประมาณ 12,700 คน

8.11 การศึกษาสงเคราะห์ เปิดโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพิ่มขึ้น 5 โรงเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดผู้ปกครองดูแล นอกจากนั้น ก็จะได้มีการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนชาวเขาให้ดีขึ้นด้วย

8.12 โครงการอื่นๆ คือ งานด้านวิจัยการศึกษา จิตวิทยา และการทำแบบทดสอบมาตรฐาน โดยจะจัดตั้งเป็นสถาบันวิจัยการศึกษาและการทดลองขึ้น และขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศและงานวิทยุโรงเรียน ซึ่งจะขยายขอบเขตของงานให้กว้างขวางขึ้น โดยริเริ่มทดลองโทรทัศน์โรงเรียนด้วย

งบพัฒนา

9. งบพัฒนาการศึกษาทั้งสิ้นเฉพาะการขยายงานระยะ 5 ปี ได้ประมาณไว้ 6,610 ล้านบาทเป็นงบประมาณ 5,500 ล้านบาท เงินกู้ต่างประเทศ 287 ล้านบาท เงินกู้ในประเทศ 290 ล้านบาท และเงินช่วยเหลือต่างประเทศ 535 ล้านบาท

งบพัฒนาการศึกษา

(ล้านบาท)

ที่มาของเงิน	2510	2511	2512	2513	2514	รวม
งบประมาณ	893.83	1,080.30	1,103.50	1,169.50	1,253.30	5,500.43
เงินกู้ต่างประเทศ ^{1/}	36.00	157.00	134.00	119.00	131.00	577.00
เงินช่วยเหลือต่างประเทศ	90.00	100.00	110.00	115.00	120.00	535.00
รวม	1,019.83	1,337.30	1,347.50	1,403.50	1,504.30	6,612.43

หมายเหตุ : 1/ รวมเงินกู้เป็นเงินตราต่างประเทศจากธนาคารแห่งประเทศไทย 290 ล้านบาท

ปัญหาสำคัญและความหมายในอนาคต

10. ในระยะของการดำเนินงานตามแผนที่สองนี้ รัฐบาลได้ทุ่มเทความพยายามและความเอาใจใส่ในด้านพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากงบพัฒนาการศึกษาจากงบประมาณแผ่นดินซึ่งเพิ่มจากประมาณร้อยละ 6 ของยอดรวมงบพัฒนาในระยะของแผนฉบับแรกเป็นร้อยละ 14 ทั้งนี้ ได้เน้นหนักในด้านการสนองความต้องการกำลังคนระดับกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่างฝีมือ นอกจากนี้ ได้พึงเล็งในเรื่องการขยายปริมาณในทุกระดับ เพื่อให้เยาวชนของชาติซึ่งอยู่ในวัยเล่าเรียนได้มีโอกาสรับการศึกษาให้มากที่สุด ความมุ่งหมายอันสำคัญยิ่งประการหนึ่ง ก็คือ การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับต่างๆ โดยมุ่งหมายที่จะให้ประชากรของประเทศได้มีความรู้ความสามารถในการช่วยพัฒนาประเทศให้มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็พยายามลดความสูญเปล่าทางการศึกษาโดยมาตรการต่างๆ

11. อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะทุ่มเทความพยายามสักเพียงใดก็ยังมีปัญหาที่จะต้องเตรียมคิดไว้ล่วงหน้าในการพัฒนาการศึกษา ปัญหาที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง ก็คือ ความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับแนวโน้มในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งในปัจจุบันมีนโยบายจะเริ่มให้การศึกษาวิชาชีพพร้อมกันไปด้วย แต่ก็ยังไม่เป็นที่แน่นอนว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหในด้านมัธยมศึกษาที่ประเทศกำลังประสบอยู่ได้เพียงใด ปัญหาที่สำคัญมากอีกเรื่องก็คือ คุณภาพของการศึกษาระดับต่างๆ ซึ่งจะต้องดำเนินการปรับปรุงด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ระบบการตรวจตราควบคุม ความขาดแคลนครู คุณภาพของครู การปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาระบบการสอน การปรับปรุงหลักสูตร และบทบาทของโรงเรียนราษฎร์ เป็นต้น

12 ปัญหาต่างๆ ทางการศึกษาที่กล่าวมาแล้ว ปัญหาเรื่องโรงเรียนราษฎร์เป็นเรื่องที่รัฐบาลควรจะได้เริ่มสนใจและเอาใจใส่อย่างแท้จริง เพราะโรงเรียนราษฎร์ก็มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการผลิตกำลังคนระดับกลางให้กับประเทศ การดำเนินงานในเรื่องนี้ควรจะพึงเล็งให้มีการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนของโรงเรียนราษฎร์ การเก็บค่าเล่าเรียนและวิธีให้เงินอุดหนุนของรัฐบาล นอกจากนี้ ก็ควรจะได้พิจารณาถึงกลไกในการบริหาร ซึ่งจะทำหน้าที่ในด้านตรวจตราและนิเทศการศึกษาอันเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่จะช่วยยกระดับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ให้สูงขึ้น

13. อุปสรรคในการขยายงานระดับอุดมศึกษาที่สำคัญยิ่งคือ เรื่องอาจารย์ซึ่งในปัจจุบันปรากฏว่ายังขาดแคลนอยู่มาก เป็นผลให้มหาวิทยาลัยทุกแห่งในประเทศต้องใช้อาจารย์พิเศษเกือบร้อยละ 30 และถ้าคิดเป็นรายคณะบางคณะมีจำนวนอาจารย์พิเศษมากกว่าอาจารย์ประจำ ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการที่จะขยายปริมาณนักศึกษา การขาดแคลนอาจารย์ในสาขาที่ประเทศต้องการมาก เช่น แพทย์ศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ จะเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการพัฒนาากำลังคนระดับสูงของประเทศ และสมควรที่จะได้รับการพิจารณาแก้ไขโดยด่วนที่สุด

14. การพัฒนาการศึกษาเป็นการเตรียมกำลังคนให้ประเทศในอนาคต ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่จะต้องพึงเล็งถึงปัญหาระยะยาว ปัญหาที่รัฐบาลจะต้องประสบและจะต้องเตรียมคิดไว้ล่วงหน้าก็คือการเพิ่มประชากรของประเทศในอัตราที่รวดเร็ว คาดหมายว่าประชากรของประเทศจะเพิ่มจำนวนขึ้นจาก 33.1 ล้านในปัจจุบันเป็นประมาณ 50 ล้านในปี พ.ศ. 2524 ซึ่งหมายความว่า เป็นภาระของรัฐบาลที่จะต้องจัดการศึกษาทั้งภาคบังคับและระดับอื่นเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว ยิ่งกว่านั้นเนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมพัฒนาากำลังคนให้สอดคล้องกัน ยกตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ. 2524 ซึ่งประมาณว่าระดับมัธยมศึกษาควรจะมีนักเรียนประมาณ 1,325,000 คน นั้นย่อมหมายความว่า รัฐบาลจะต้องเตรียมแผนการศึกษาสำหรับการศึกษาของเยาวชนเพิ่มอีกเกือบ 900,000 คน

15. การศึกษาระดับมัธยมจะมีผลสะท้อนต่อการขยายการศึกษาระดับประถมปลายและมีผลต่อการเพิ่มปริมาณอุดมศึกษา ดังจะเห็นได้จากรายงานการศึกษาเรื่องมัธยมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งแสดงจำนวนนักเรียน ม.ศ. 1-5 ในปี พ.ศ. 2509 ประมาณ 400,000 คน และในปี พ.ศ. 2514 คาดว่าจะมีประมาณ 800,000 คน เพิ่มจากปัจจุบันถึง 400,000 คนและถ้าพิจารณาไปจนถึงปี 2529 นักเรียนในระดับนี้จะมีถึง 1,600,000 คน จากสถิติในปัจจุบันปรากฏว่า นักเรียนที่จบ ม.ศ. 5 ประมาณร้อยละ 57 ที่จะเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย ดังนั้น ถ้านักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำเป็นต้องเพิ่มขึ้นดังกล่าว รัฐบาลจะต้องเตรียมการเสียแต่บัดนี้

16. การเตรียมการเพื่อรับภาระการศึกษาในอนาคต ซึ่งจะขยายตัวพร้อมกันไปกับจำนวนประชากรของประเทศ มีเรื่องที่ต้องเตรียมคิดเอาไว้ลำดับแรก ก็คือ การวางโครงการสงวนที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ทางการศึกษา จำนวนที่ดินที่จะต้องคิดเอาไว้ล่วงหน้าย่อมรวมทั้งที่ดินเพื่อการปลูกสร้างอาคารเรียนและการจัดกิจกรรมอื่นในด้านการศึกษา ที่ดินเหล่านี้จะหายากขึ้นและมีราคาสูงขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่ม จึงเป็นเรื่องที่ควรดำเนินการไว้แต่เนิ่นๆ

17.การจัดระบบและการวางแผนการศึกษาของประเทศให้สอดคล้องสัมพันธ์และรับกัน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะถ้าได้พิจารณาข้อเท็จจริงว่ามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกันอยู่ หลายหน่วยการประสานงานระหว่างหน่วยงานเหล่านี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นและชอบที่รัฐบาลจะดูแล ให้ความสนใจโดยใกล้ชิด เพื่อให้สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ โดยถือว่า อนาคตของเยาวชนของชาติเป็นสิ่งสำคัญเหนือปัจจัยการพิจารณาอื่นๆ

18. ถ้าพิจารณาในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อลงทุนในการศึกษา คาดว่าในปี พ.ศ. 2524 รัฐบาลจะมีภาระในด้านการศึกษากินกว่า 10,000 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจะสามารถ พัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวหน้าไปด้วยดี และถ้าสถานะเศรษฐกิจของประเทศมั่นคงขึ้นตามลำดับ แล้ว ก็เป็นที่เชื่อถือได้ว่าการลงทุนเศรษฐกิจของประเทศจะสามารถลงทุนเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และจะเพิ่มขึ้นจนถึงร้อยละ 5 ของรายได้ประชาชาติ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ควรกำหนดไว้ สำหรับอนาคตข้างหน้า.